

ALTA BANKA AD BEOGRAD

UNITED NATIONS GLOBAL COMPACT

IZVEŠTAJ O NAPRETKU

April 2020.

Izvršni odbor

Beograd, april 2020. godine

IZJAVA O STALNOJ PODRŠCI

Zadovoljstvo nam je da Vam predstavimo novi jedanaesti izveštaj o napretku, koji potvrđuje našu trajnu stratešku posvećenost principima društveno odgovornog poslovanja (DOP) i održivog razvoja. Poslovna filozofija i strateška razvojna orijentacija Alta banke a.d. (ranije poslovno ime JUBMES banke a.d.) se zasniva na aktivnoj progresivnoj pomociji principa odgovornog biznisa i održivog razvoja, koji istovremeno definišu naš trajni vrednosni okvir i obeležavaju sve faze razvoja Banke.

Osnažena/liderska pozicija u promociji principa korporativne društvene odgovornosti (KDO) i održivog razvoja se posebno potvrđuje i u aktuelnom periodu koji se vezuju za promenu u akcionarskoj strukturi kapitala Banke, odnosno prodaju državnog udela respektabilnoj finansijskoj instituciji ALTA Pay Group doo. Novi dinamizam u razvoju savremenog poslovnog profila naše banke u uslovima procesa digitalizacije i razvoj seta novih proizvoda i usluga, održiva tržišno konkurentna pozicija na dinamičkom tržištu bankarsko-finansijskih usluga u sintezi sa progresivnim pristupom konceptu KDO i održivog razvoja, uključujući i aktivno učešće u ostvrivanju razvojnih i strateških ciljeva naše zemlje su paradigme pozicioniranja banke kao moderne dinamične i adaptibilne finansijske institucije koja rezultate svog poslovanja ne odvaja od doprinosa ekonomskoj, socijalnoj i ekološkoj održivosti.

U izveštajnom periodu proslavali smo i jubularnih 40 godina od osnivanja Banke sa posebnim usmerenjem na njenu poziciju medju liderima društveno odgovornog poslovanja u Republici Srbiji. Banka oblikuje kreativnu i inovativnu strategiju koja principe odgovornog biznisa ne odvaja od ukupnih rezultata poslovanja na nacionalnom/regionalnom nivou.

U ovom trenutku svet se suočava sa izazovima i posledicama globalne pandemije izazvane corona virusom. U uslovima kada su efekti aktuelne krize ozbiljno ugrozili socijalnu koheziju na svim nivoima, uvereni smo da subjekti u realnom i finansijskom sektoru treba da u praksi afirmišu maksimu: "Kompanije ne mogu biti profitabilne i uspešne ako nisu istovremeno i socijalno odgovorne". Izražavajući socijalnu odgovornost i dobrovoljnost kroz opredeljenost da primenjujemo principe i vrednosti modernog odgovornog biznisa ustanovljene iznad nivoa propisane zakonske obaveze, težimo unapređenju standarda društvenog razvoja, zaštite životne sredine i poštovanja ljudskih prava. Ponovo se aktuelizuje pitanje postajanja globalne solidarnosti kako bi sačuvalo zdravlje svetske populacije, što je fundamentalni cilj Agende 2030. Bez zdrave populacije nema mira i integralnog razvoja. U takvim okolnostima ponovo se afirmiše značaj svih inicijativa i programa koje promovišu principe društveno odgovornog poslovanja i održivog razvoja i sinergijski povezuju sve sfere društva u cilju ostvarivanja mira, prosperiteta i održivog razvoja. Savremena biznis zajednica ima posebnu odgovornost kako bi se sačuvala nužan nivo socijalne kohezije u uslovima primene međunarodnih i nacionalnih mera u borbi protiv corona virusa COVID 19.

Banka potvrđuje svoju poziciju društveno odgovornog poslovnog subjekta i preuzima sve mere i akcije kako bi se sačuvalo zdravlje zaposlenih, klijenata i svih drugih subjekata na

koje utiče naše poslovanje, ali i svojim aktivnostima konkrentno doprinosi očuvanju ekonomke i socijalne kohezije. Banka sprovodi aktivnosti koje su u kriznoj situaciji biti od velike pomoći zdravstvenom sektoru Republike Srbije (nabavka medicinske opreme i slično).

S tim u vezi ističemo naše proaktivno učešće u mreži Globalnog dogovora koje označava dinamičan-evolutivan proces u kojem smo potvrđujemo našu vitalnost i održivost na konkurentnom tržištu bankarsko-finansijskih usluga, ali i spremnost na odgovorimo na sve izazove društvenih i strukturnih promena, ali i globalnih zdravstvenih, ekonomskih i ekoloških kriza. Opredelili smo se da aktivno doprinosimo, koja nije ostvariva bez odgovornog - etičkog biznisa, brige za potrebe različitih društvenih grupa i zdravlje najmlađe populacije, ali i zdravu životnu sredinu i dr.

Proaktivnim delovanjem u Globalnom odgovoru UN od marta 2008.godine, naša Banka se obavezala da promoviše i integriše 10 principa društveno odgovornog poslovanja u svoje poslovne aktivnosti, kao deo korporativne politike, poslovanja i poslovne kulture. Osnovni principi DOP odnose se na zaštitu ljudskih prava, zaštitu radnih prava, zaštitu životne sredine i borbu protiv korupcije. ovezivanje ekonomskih i socijalnih ciljeva je osnov za oblikovanje novog koncepta poslovne konkurentnosti, koji uključuje i kreiranje novih proizvoda i usluga proisteklih iz primene principa korporativne društvene odgovornosti. Sledstveno tome, evolutivno unapređujemo svoju praksu Stalno unapređujemo svoje aktivnosti na polju korporativne društvene odgovornosti, podrazumevajući da implementacijom principa korporativne društvene odgovornosti doprinosimo i ostvarivanju naših poslovnih i razvojnih ciljeva. Konkretno potvrđujemo značaj i vrednost savremenog poslovnog modela koji privredni subjekti usvajaju na dobrovoljnoj osnovi, a primarnu funkciju sticanja i raspodele profita ne odvajaju od pozitivnog uticaja na svoje radno, društveno i prirodno okruženje. Tradicionalno shvatanje biznisa sa jedinom svrhom stvaranja profita zamenjuje nova vizija i kultura poslovanja, koja uvažava i društvene ciljeve.

Pojam održivog razvoja je neposredno povezan sa društveno odgovorno poslovanje jer promovisanje društveno odgovorne prakse u privrednom okruženju olakšava ostvarenje principa održivog razvoja, kao holističkog koncepta. Globalni ekonomski, socijalni i ekološki izazovi podstakli su reforme poslovnih i razvojnih strategija u pravcu promovisanja korporativne održivosti.

U sadašnjem trenutku globalne pandemije od velikog značaja je ostvarivanja Agende UN 2030 koja nije samo ciljna razvojna platforma koja obavezuje države članice UN već poziva i poslovnu sferu na progresivnu primenu principa KDO. Napredna implementacija principa KDO u segmentima ljudskih prava, radnih standarda, zaštite životne sredine i antikorupcije pozicionira poslovnu zajednicu kao ključnog činioca integralnog ostvarivanja novih 17 fundamentalnih principa održivog razvoja.

Nova Agenda održivog razvoja je globalni sporazum kojim se utvrđuju univerzalni, sveobuhvatni programi delovanja svih država članica UN, uključujući i njihove politike na planu ostvarivanja novih ciljeva održivog razvoja. Za uspešno sprovođenje Programa, države članice UN su dužne da pruže konkretan doprinos putem različitih aktivnosti/mera javne sfere, poslovnog sektora i NVO. Partnerstva su ključni katalizator globalne solidarnosti za održiv razvoj , te sledstveno tome i izmena koncepta globalnog partnerstva u smislu participacije relevantnih

stejkholdera javne sfere, NVO i poslovnog sektora. Istovremeno, sadržaj aktivnosti/mera pojedinačne države je determinisan stepenom ekonomsko-socijalnog razvoja, razvijenošću poslovnog ambijenta, nacionalnim specifičnostima, kulturnim identitetom, odnosno ukupnim resursima (personalni i institucionalni) kojima raspolaže odnosno država za primenu Programa. Globalni ciljevi i zadaci održivog razvoja su nedeljivi, odnose se na ceo svet i univerzalno su primenljivi. Svaka država pojedinačno odlučuje kako da globalne ciljeve uvede u nacionalne planove, procese, politike i strategije.

Sadašnji trenutak globalne pandemije potvrđuje važnost holističkog pristupa konceptu održivog razvoja u čijem središtu je unaprednije stanja ljudskih resursa i jačanje socijalne inkluzije jer ekološki, ekonomski i društveni aspekti razvoja ukazuju da potrebe budućih generacija mogu biti ugrožene ne samo degradacijom prirodnih resursa veće i manjom raspoloživošću ljudskih i društvenih resursa kao pretpostavke ukupnog kapitala. Ljudski kapital se razvija ulaganjem u poboljšanje kvaliteta života kroz sistem obrazovanja, zdravstvene i socijalne programe dr.

Iako ciljevi održivog razvoja nisu eksplicitno obavezujući, države potpisnice sporazuma su preuzele obavezu da ih sprovedu najbolje što mogu u skladu sa svojim kapacitetima i nacionalnim prioritetima. Za Republiku Srbiju su ostvarivanje Agende UN 2030 i Agende pristupanju EU - dva dopunjujuća i paralelna procesa. Za nacionalne strateške ciljeve od važnosti je „Novi evropski konsenzus o razvoju“, koji je usvojila Unija 2017.godine. Ovaj dokument daje zajedničku viziju i iznosi plan delovanja država članica Unije i različitih subjekata na tzv. evropskom nivou uključujući i poslovnu sferu za iskorenjivanje siromaštva i ostvarivanje održivog razvoja u Evropi i svetu. Dokument se u sadržajnom i ciljnom pogledu oslanja na Agendu 2030, s tim da je oblikovan prema prioritetima razvoja Unije do 2020, ali i za naredni period koji se oslanja na kapacitete Unije za ostvarivanje razvojnih ciljeva do 2030. U prvom izveštaju dobrovoljnog nacionalnog izveštavanja Republike Srbije od 2019.godine ukazuje se na povezanost navedena dva procesa, ali i povezanost procesa multilateralizma i regionalne saradnje koji treba da omoguće integralni razvoj, odnosno ostvarenju ključnih principa Agende. Ti principi su: univerzalost i inkluzivnost 17 ciljeva održivog razvoja; međupovezanost i nedeljivost ciljeva održivog razvoja; globalna partnerstva i dostupnost tehnologija i izvora finansiranja za sve.

Iako su potresi izazvani globalnom pandemijom doveli u pitanju primenu ključnih dokumenata posvećenih održivom razvoju i ostvarenje drugim strateškim ciljeva naše zemlje, cenimo da se u sadašnjem trenutku upravo ukazuje na važnost solidarnosti, humanosti, globalnih-regionalnih i sub-regionalnih partnerstava, a posebno partnerstva između biznis zajednice, civilnog društva i javne sfere kako bi se na pravi način zaštitio ljudski kapital koji je ključni faktor razvoja u XXI veku. Nužno je ponovo ukazati na važnost zdravlja građana svih uzrasta i smanjenje nejednakosti u pružanju zdravstvene zaštite. Podsećamo da je u okviru cilja 3 održivog razvoja usmerenje na promociju zdravog života, ali i prevenciju i kontrolu bolesti, uz nužnost unapredjenja zdravstvenog sistema i kvaliteta zdravstvene zaštite. Uspešno upravljanje ovom krizom povećava i poverenje u institucije koje su u funkciji promovisanja miroljubivih i inkluzivna društava za održivi razvoj. Sadržaj 16. cilja, odnosno podciljeva i smernica ukazuje da je potrebno uspostaviti kooperativni odnos između različitih struktura društveno-privrednog okruženja u cilju ostvarenja inkluzivnog društva bez marginalizacije ili diskriminacije. Ovaj cilj

održivog razvoja objedinjuje gotovo sve principe Globalnog dogovora koji se zasnivaju na poštovanju ljudskih prava i radnih standarda, zaštiti životne sredine i borbi protiv korupcije. Time se uočava logička sinergijska veza koncepta KDO, korporativne održivosti, održivog razvoja i inkluzivnog društva. Mreža ne sagledava korporativnu društvenu odgovornost, samo kao korporativnu filantropiju već je tumači kao celovitu posvećenost održivosti privrednog razvoja kroz saradnju sa zaposlenima, lokalnom zajednicom i društvom uopšte, u cilju poboljšanja kvaliteta života. Buduće promene organizacione strukture mreže i sprovođenje Revizije strategije razvoja Globalnog dogovora UN 2020. godine uvođenjem biznis modela, po našoj oceni, treba da doprinese snažnijem doprinosu biznis zajednice u procesu tranzicije prema društvu socijalne, ekonomske i ekološke održivosti. Pripremljenost i profilisanje savremene poslovne zajednice kao društveno odgovorne je preduslov za implementaciju ciljeva održivog razvoja u suštinskom i vrednosnom smislu. Održivi razvoj predstavlja integralni ekonomski, tehnološki, socijalni i kulturni razvoj, usklađen sa potrebama zaštite i unapređenja životne sredine, koji omogućava sadašnjim i budućim generacijama zadovoljavanje njihovih potreba i poboljšanje kvaliteta života. Za uspešno sprovođenje Agende, države su dužne da pruže konkretan doprinos putem različitih aktivnosti/mera javne sfere, poslovnog sektora i NVO. Partnerstva su ključni instrument globalne solidarnosti za održiv razvoj, što zahteva i izmenu koncepta globalnog partnerstva u smislu participacije svih relevantnih stakeholdera javne sfere, NVO i poslovnog sektora. Agenda je kreirana kao okvir za izradu javnih politika država potpisnica koje saglasno svojim specifičnostima i mogućnostima treba da ostvaruju izabrane ciljeve koji sinergetski i holistički obuhvataju sva tri stuba održivog razvoja.

U izveštajnom periodu potvrđujemo reprezentativnu i lidersku poziciju Banke u segmentu DOP sprovođenjem različitih internih aktivnosti koje u sinergiji sa konceptom integrisanog menadžmenta kvaliteta, normativno i funkcionalno doprinose jačanju naše pozicije kao društveno odgovornog poslovnog subjekta. Pozicionirani smo u grupi poslovnih subjekata za koje je društveno odgovorno poslovanje legitimacija uspešnosti na novim osnovama. Konceptu KDO ne pristupamo parcijalno, već je integralna primena principa osnova politike i sistema integrisanog menadžmenta kvaliteta, koje Banka primenjuje od 2012. godine. Ovim se društveno odgovorno poslovanje definiše kao razvojna i strateška komponenta upravljanja.

Uključeni smo u sve aktivnosti nacionalne mreže Globalnog dogovora usmerene na sprovođenje Nove strategije razvoja Globalnog dogovora UN 2020. Dokument ima za cilj da unapredi organizaciju i rad lokalnih mreža radi potpunijeg ostvarenja svih 10 principa Globalnog dogovora i novih Ciljeva održivog razvoja. Po našoj oceni, za nacionalnu mrežu je od bitnog značaja da se reorganizacija odvija postepeno uz jasno definisane aktivnosti i ciljeve, uz napomenu da bi promena statusa mreže u međunarodnu organizaciju uslovlila značajne promene, ne samo u pogledu forme organizovanja, već i u pogledu obaveza budućih članica.

Stalno unapređujemo sistem menadžmenta kvaliteta za standarde ISO 9001:2008 - Sistem menadžmenta kvaliteta, ISO 27001:2005 - Standard za bezbednost informacija i ISO 14001:2004 - Standard za zaštitu životne sredine. Integralnom primenom politika - Politike kvaliteta, Politike sigurnosti informacija i Politike zaštite životne sredine obezbeđujemo pretpostavke za dalje unapređenje naše pozicije kao respektabilne finansijske organizacije koja prati trendove savremenog tržišta i poštuje principe odgovornog biznisa. Evoluiramo primenu sistema i pokrećemo inicijative za njegovo unapređenje. Referentno sertifikaciono telo iz Velike

Britanije izvršilo je nadzor primene standarda i uspešno je okončan proces resertifikacije na naredni period od tri godine.

Inovirane politike i primena referentnih međunarodnih standarda obeležavaju dalji kvalitativni napredak u našem pozicioniranju na polju KDO i negovanju koncepta održivog razvoja, kojem pristupamo evolutivno i dinamički, kroz saradnju sa internim i eksternim interesnim grupama. Povezivanjem različitih interesnih grupa, javnog i nevladinog sektora, doprinosimo imlementaciji nove strategije održivog razvoja, harmonizovane sa osnovnim ciljevima evropskog integracionog procesa - oblikovanjem konkurentne i na znanju zasnovane ekonomije, društva socijalne kohezije i ekološke održivosti. Novi model upravljanja posebno naglašava značaj transparentnosti i celovitog izveštavanja o društvenoj odgovornosti, primenu savremenih međunarodnih standarda i kodeksa korporacijskog upravljanja. Proaktivno saradjemo sa internim i eksternim interesnim grupama, konstantno unapređujući praksu obaveštavanja svih zainteresovanih grupa i inicirajući dijalog sa zaposlenima o različitim pitanjima koja se odnose na principe korporativne društvene odgovornosti. Izveštavanje o društveno odgovornom poslovanju je sve zastupljenija praksa odgovornih kompanija, koja im omogućava da prate svoje ekonomske, ekološke i društvene uticaje i o tome informišu zainteresovane grupe. Sintetičkim povezivanjem finansijskih i nefinansijskih indikatora u prezentaciji poslovnog profila i rezultata Banke (pored poslovnih izveštaja dostavljamo svim zainteresovanim stejkholderima i Izveštaj o društveno odgovornom poslovanju), ne zanemarujemo odgovoran odnos prema svim potencijalnim rizicima ugrožavanja ljudskih prava i životne sredine, kao o prema upravljanju potencijalnim rizicima koruptivnog delovanja. Ovim kreativno doprinosimo korelativnoj vezi između poslovnih ciljeva korporativnog sveta i koncepta održivog razvoja.

Društveno odgovorno poslovanje zahteva i etičko ponašanje koje je u funkciji ulaganja u održivi razvoj. Održiv razvoj podrazumeva i solidaran i human odnos prema socijalno ugroženima, koji stalno potvrđujemo pružanjem podrške tog grupaciji populacije, a posebno lečenju dece iz socijalno ugroženih sredina.

Podržavamo različite projekte lokalne zajednice (naučno-obrazovni, kulturni, zdravstveni), čiji sadržaj i rezultati odražavaju naša stremljenja ka promovisanju održivog razvoja i fundamentalnih principa DOP. Posebno ističemo da smo nastavili da promovišemo značaj očuvanja kulturnog identiteta i inkluzije ugroženih grupa posebno na teritoriji AP Kosovo i Metohija.

U oblasti zaštite životne sredine dalje unapređujemo višegodišnju saradnju sa Specijalnim rezervatom prirode Rezervat Uvac d.o.o. Nova Varoš, podrškom projektu hranilišta za beloglavog supa, koji je simbol jednog od najbogatijih prirodnih rezervata Republike Srbije.

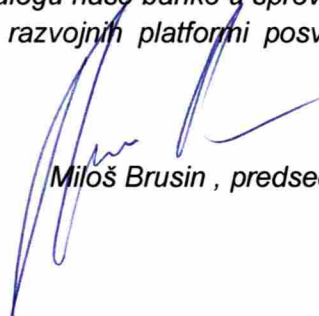
Kao ključni osnivač Humanitarne fondacije „Za dečje srce“, nastavili smo da pružamo punu podršku aktivnostima ove humanitarne organizacije, koja je istovremeno i izraz naše trajne opredljenosti prema univerzalnim etičkim poslovnim principima. Od osnivanja 1992.godine do danas, HF potvrđuje svoje humane ciljeve i misiju stalnim aktivnostima usmerenim na prikupljanje pomoći radi kvalitetnijih uslova operativnog lečenja, rehabilitacije i socijalne adaptacije najmlađih pacijenata sa urođenim srčanim manama.

Konstantno podstičemo edukaciju zaposlenih u cilju unapređenja znanja o savremenim bankarskim operacijama i principima odgovornog poslovanja, posebno u segmentima zaštite

životne sredine, borbe protiv korupcije i zaštite ljudskih prava, compliance funkcije i dr. Nastavljamo da unapređujemo bezbednosnu kulturu zaposlenih i uvodimo savremene tehničke i bezbednosne uslove rada. Značajna komponenta našeg pozicioniranja kao lidera u promociji principa DOP-a, posebno principa - borbe protiv korupcije, je sveobuhvatan i koherentan Antiokorupcijski program. Normativni aspekt potvrde pozitivne orijentacije Banke prema principima KDO i zdravog-etičkog biznisa su i Kodeks korporativnog upravljanja i Kodeks profesionalnog ponašanja zaposlenih. Integralna primena ova dva krovna interna dokumenta sa jasno definisanim nadležnostima i odgovornostima doprinose stalnom unapredjenju poslovne etike, antiokorupcijske kulture i koncepta „zdravog“ biznisa, koji su suština novog modela poslovanja i korporativne održivosti.

Principi DOP su osnova naše poslovne i razvojne orijentacije. Integritet i etičnost, poštovanje normativnog okvira, promocija vrednosti zdravog biznisa i novih ciljeva održivog razvoja, kreiranje novih proizvoda koji implementiraju vrednosti odgovornog biznisa su premise našeg reprezentativnog pozicioniranja medju društveno odgovornim subjektima finansijskog sektora Republike Srbije. To je odgovor na sve krizne izazove, uključujući i izuzave koje prate pandemiju, umesto zatvaranja težimo praktivnom pristupu prema principima KDO i održivog razvoja i promovišemo solidarnost i humanost kao ključni odgovor za odbranu zdravlja populacije, mira i bezbednosti.

Strateška orijentacija prema principima KDO, zdravog biznisa i održivog razvoja i sistem integrisanog menadžmenta kvaliteta obezbeđuju sve značajniju ulogu naše banke u sprovođenju strateških i razvojnih ciljeva naše zemlje , ali međunarodnih razvojnih platformi posvećenih održivom razvoju.

Miloš Brusin , predsednik IO

PRIMENA OSNOVNIH PRINCIPA GLOBALNOG DOGOVORA UN U AKTIVNOSTIMA ALTA BANKE SA OCENOM REZULTATA I PREDLOGOM DALJIH AKTIVNOSTI

UVODNE NAPOMENE

Jedanesti izveštaj o napretku Alta banke a.d. (ranije poslovnno ime JUBMES banka) konkretno potvrđuje reprezentativnu osnaženu fazu u pozicioniranju Banke kao odgovornog poslovnog subjekta, koja na mikro i makro nivou doprinosi održivom razvoju.

Društveno odgovorno poslovanje je sastavni deo novog, održivog ekonomskog modela koji podrazumeva svest o novom položaju i značaju poslovnog sektora u savremenom, globalnom društvu i o odgovornosti koja iz njih proizilazi. Naša strategija društveno odgovornog poslovanja svodi se ne samo na implementiranje principa KDO koji se odnose na ljudska prava, radne standarde, zaštitu životne sredine i borbu protiv korupcije, već predstavlja i izvor inovacija koje treba da pozitivno utiču na ukupne rezultate poslovanja i profilisanja savremenog korporativnog identiteta. Opređeljeni smo za brži napredak u primeni principa KDO i promociji modela odgovornog biznisa, kome pristupamo evolutivno, odgovorno i strateški, uz poštovanje interne dimenzije (ulaganje u ljudske resurse, racionalna upotreba energije, poštovanje interesa internih stejkholdera i dr.) i eksterne dimenzije KDO (razvoj lokalne zajednice, poštovanje ljudskih prava, zaštita životne sredine i dr.). Strateški pristup društveno odgovornom poslovanju smatra se značajnim za podizanje konkurentnosti i ostvarivanje ciljeva održivog razvoja. DOP doprinosi definisanju sistema vrednosti koje su osnov savremenog etičkog biznisa.

Izdvajaju se tri aspekta održivog razvoja : - ekonomska održivost,- ekološka održivost I - socijalna održivost. Prvi aspekt podrazumeva ekonomski rast i razvoj, drugi obuhvata integritet ekosistema i brigu o njihovom kapacitetu i bioraznolikosti, dok poslednji obuhvata vrednosti kao što su jednakost, osposobljenost, dostupnost i učešće pojedinaca u društvenom životu. Pored ove tri komponente, rukovodeći principi održivog prostornog razvoja evropskog kontinenta uvode i četvrtu dimenziju, to jest kulturnu održivost koja uključuje poštovanje kulturnog diverziteta u uslovima integralnog razvoja. Ponekad se kao posebna dimenzija prepoznaje prostorna održivost – balansirana u razvoju ruralno-urbanih područja.

1.Održiv razvoji kao oblik društvene i strukturalne društvene transformacije koji uvažava odnos ekonomskog rasta i neobnovljivih prirodnih resursa. Uz poštovanje principa održivog razvoja, paralelno postoje i tri osnovne pretpostavke: prvo, pravo ljudskih bića na zdrav i produktivan život u harmoniji sa prirodom, drugo, to da države imaju suvereno pravo da koriste svoje resurse odnosno prirodna bogatstva na način koji neće štetiti životnoj sredini drugih zemalja ali će odgovarati njihovom privrednom razvoju, i treće, povoljni međunarodni odnosi koji bi omogućili otvoren međunarodni ekonomski sistem koji štiti interese svih, i doprinosi razvoju celokupnog globalnog sistema zaštite životne sredine.

Procesi globalizacije i integracioni evropski tokovi još više su aktuelizovali koncept i stvarnost održivog razvoja u njegovom kompleksnom sadržaju, kao uskladjeni integralni ekonomski, tehnološki socijalni i kulturni razvoj sa uslovima prirodne sredine. Održivi razvoj podrazumeva rešavanje: privrednih problema, problema siromaštva i nezaposlenosti, problema

obrazovanja i zdravlja ljudi, razvoja ljudskih naselja, primenu ekoloških tehnologija, promene u načinu potrošnje, ekološki menadžment, razvoj institucija i nauke u cilju održivog razvoja.

Do usvajanja nove razvojne agende 2030, ranije globalne razvojne strategije nisu dovoljno uvažavale ulogu poslovnog sektora u kreiranju održivosti, odnosno bila je minimizirana uloga biznisa u ostvarivanju održivog razvoja. Imajući u vidu socijalne i ekološke posledice poslovnih operacija, pokrenuta je rasprava o promeni uloge biznis sektora u ostvarivanju održivosti. Posebno je naglašavamo značaj aktivnosti mreže UN Globalnog dogovora u promeni neoliberalnog stava da isključivo profit doprinosi razvoju. Kompanije ne mogu biti neutralne prema socijalnim i ekološkim pitanjima, jer one deluju u određenoj sredini i svojim aktivnostima utiču na mnoge aspekte socijalnog i prirodnog okruženja. Nova razvojna Agenda 2030 je na novim osnovama postavila ciljeve održivog razvoja, koji su kreirani kroz dug konsultativni proces. Ovaj proces je omogućio da se na globalnom nivou uključe građani i različiti društveni i ekonomski akteri i da iskažu mišljenje o problemima sa kojima se suočavaju, kao i da iznesu svoju viziju sveta u kakvom žele da žive.

Globalni razvoj može biti ostvaren samo ako njegovi ciljevi (17 osnovnih i 169 podciljeva) budu prihvaćeni na nivou pojedinačnih država i ugrađeni u nacionalne razvojne politike. Ciljeve i podciljeve karakteristične za jednu zemlju treba da podrže indikatori napretka koji su relevantni na lokalnom nivou, kako bi se pratili rezultati njihovog ostvarivanja.

Javne politike za sprovođenje Ciljeva održivog razvoja treba da holistički i sinergetski posmatraju potrebe razvoja koje mogu biti socijalne, ekonomske, kulturne ili povezane sa životnom sredinom. Napr., javne politike za borbu protiv siromaštva (Cilj 1) ne mogu se svesti isključivo na povećanje prihoda. Javne politike za borbu protiv siromaštva treba da se bave svim dimenzijama ovog problema deduktivnim metodom, kao što je nedostatak obrazovanja i zdravstvene zaštite, isključenost iz sistema socijalne zaštite, isključenost iz javne sfere, zanemarivanje kulturnih potreba i dr. Holistički i sinergetski pristup predstavlja suštinu načela po kome niko nije izostavljen. Agenda 2030 obuhvata smernice i standarde za redovno preispitivanje i sagledavanje ostvarenog napretka. Globalni napredak u vezi sa ciljevima održivog razvoja procenjivaće se na osnovu skupa dogovorenih indikatora. Podrazumeva se da države mogu da usvoje indikatore prihvatljive za lokalni nivo, kako bi mogle da prate svoj nacionalni napredak. U mnogim zemljama su osnovane nacionalne radne grupa za Ciljeve održivog razvoja sa svrhom koordinacije, usmeravanja i sprovođenja ciljeva održivog razvoja.

Ključni stubovi održivog razvoja se podudaraju sa osnovnim premisama globalno shvaćenog koncepta održivog razvoja da ljudska bića imaju pravo na zdrav i produktivan život, usklađen sa prirodom, da države imaju suvereno pravo da koriste prirodna bogatstva, ali na način kojim ne ugrožavaju životnu sredinu drugih i da je neophodna međunarodna saradnja u oblasti održivog razvoja. Sve dimenzije održivog razvoja su međusobno zavisne, a interakcija četiri stuba održivog razvoja, uz njihovo očuvanje i stalno unapređenje, je uslov za ostvarivanje održivosti na svim nivoima. Bitan činilac efekasnog sprovođenja proces održivog razvoja na nacionalnom/ regionalnom/globalnom nivou je usvajanje referentnih indikatora na osnovu kojih se vrši evaluacija preduzetih mera i aktivnosti u cilju primene održivog razvoja. Indikatori održivog razvoja treba da jasno i precizno prikažu rezultate, da budu merljivi, upotrebljivi, transparentni i naučno utemeljeni.

Mnoge organizacije u okviru sistema UN, međunarodne razvojne organizacije, institucije EU i dr. učestvuju u oblikovanju normativnog okvira za operacionalizaciju koncepta održivog razvoja. Agenda 2030 je globalna platforma za operacionalizaciju koncepta integralnog razvoja. Agendu dopunjuju tri dodatna međunarodna sporazuma o razvojnom finansiranju, klimatskim promenama i smanjenju rizika od elementarnih nepogoda. Ovi dokumenti pružaju celovit radni okvir koji pokreće održivi razvoj. Iznosimo osnovne napomene o ovim radnim dokumentima :

- Akciona agenda iz Adis Abebe je dokument usvojen na Trećoj međunarodnoj konferenciji o razvojnom finansiranju (jul 2015). Ovaj dokument predstavlja globalni radni okvir za korišćenje finansijskih resursa (hiljade milijardi dolara) za podršku održivom razvoju. To se može postići putem razvojne saradnje, međunarodnog oporezivanja, trgovine, javno-privatnih partnerstva, kofinansiranja između razvojnih institucija i komercijalnih banaka i dr. Dokument se nadovezuje na 17.cilj održivog razvoja (učvršćivanje globalnog partnerstva za održivi razvoj).

- Pariski sporazum o klimatskim promenama je usvojen decembru 2015. Ovaj dokument ima za cilj da ograniči rast globalne prosečne temperature na ispod dva stepena Celzijusa u poređenju sa predindustrijskim periodom. Veći rast temperature može ostaviti katastrofalne posledice na ljudski razvoj. Sporazum zahteva od svih zemalja da preduzmu efikasne i merljive korake, kako bi smanjile emisiju gasova sa efektom staklene bašte. Sporazum se nadovezuje na 13. cilj održivog razvoja (borba protiv klimatskih promena).

- Okvir iz Sendaja, Japan za smanjenje rizika od elementarnih nepogoda usvojen marta 2015. Delotvorno upravljanje rizicima od katastrofa doprinosi održivom razvoju. Zemlje potpisnice su preuzele obavezu da poboljšaju kapacitete za upravljanje rizicima od katastrofa. Međunarodni mehanizmi za strateške savete, koordinaciju i razvoj partnerstva za smanjenje rizika od katastrofa, poput Globalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa i regionalnih platformi za smanjenje rizika od katastrofa, kao i drugi relevantni međunarodni i regionalni forumi za saradnju, treba da pomognu državama u kreiranju politika, strategija i unapređenju znanja u ovoj oblasti.

Agenda 2030 - sa svojih 17 ciljeva i 169 podciljeva utvrđuje sveobuhvatani program delovanja za sve zemlje članice UN, kako razvijene, tako i nerazvijene da bi se ostvarila globalna održivost. Ciljevi i konkretni zadaci su po svojoj suštini univerzalni, ali poštuju specifičnosti, različite nivoe razvoja i institucionalnih kapaciteta država članica UN. Vlade država članica UN su najodgovorniji akteri za realizaciju ciljeva jer odlučuju o načinu implementacije ciljeva održivog razvoja u nacionalne politike i strategije. Sledstveno tome, države moraju da donesu odgovarajuće instrumente i kreiraju funkcionalan institucionalni okvir za primenu ciljeva održivog razvoja u svim sektorima društva.

U cilju lokalizacije ciljeva, svaka zemlja treba da izradi ili ažurira sopstveni nacionalni plan razvoja. Ciljeve i potciljeve karakteristične za jednu zemlju podržavaju indikatori napretka na lokalnom nivou, kako bi se pratili rezultati na terenu. Građani moraju da intenzivno učestvuju u ovom procesu. Javne politike za sprovođenje Ciljeva održivog razvoja treba da holistički sagledaju posmatraju potrebe ljudskog razvoja koje mogu biti socijalne, ekonomske, kulturne ili povezane sa životnom sredinom. Sveobuhvatne politike moraju biti kreirane tako da prate i sve aspekte života najugroženijih i marginalizovanih grupa-holistički pristup.

2. Prema osnovnom ugovornom okviru, Unija će ostvarivati koncept održivog razvoja koji simbolizuje ravnotežu između ekonomskog rasta, socijalne-tržišne ekonomije, velike konkurentnosti i pune zaposlenosti, socijalnog napretka, visokog nivoa zaštite životne sredine. Održiv razvoj je povezan sa naučnim i tehnološkim napretkom i poštovanjem socijalne pravde, rodne ravnopravnosti, solidarnosti između generacija i dr. Unija će težiti da unapredi ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju i solidarnost između država-članica. Ostvarivanje ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije između država-članica je dijalektički povezano sa poštovanjem kulturnog i jezičkog diverziteta Evrope.

Evropska komisija je posvećena održivom razvoju i implementira ciljeve UN Agende 2030 kroz operacionalizaciju politika, kroz korišćenje sredstava iz odgovarajućih fondova i kroz primenu upravljačkih instrumenata. Komisija prati uporedno i primenu Strategija EU i kroz model tzv. Komunikacije sa institucijama Unije i državama-članicama iznosi predloge modaliteta implementacije ciljeva održivog razvoja na Evropskom/nacionalnom/regionalnom/lokalnom nivou.

S obzirom na komplementarnost EU strategije 2020 i Nove UN razvojne agende koje suštinski istovetno pristupaju konceptu održivog razvoja, Komisija kreira instrumente za povezivanje ova dva strateška dokumenta u koherentan celovit okvir sa određenim prioritetima.

Strategija Evropa 2020 je usmerena na tri međusobno povezana prioriteta:

- Pametnan rast - razvoj ekonomije zasnovane na znanju i inovacijama (naučno-tehnološka istraživanja i razvoj, inovacije, obrazovanje i digitalno društvo).
- Održivi rast - istovremeno podstiče konkurentnost i proizvodnju koja se efikasnije odnosi prema resursima.
- Inkluzivni rast – bolja participacija na tržištu rada, borba protiv siromaštva i socijalne marginalizacije.

Važno je istaći da odgovornost za sprovođenje strategije EU 2020 imaju nesamo nacionalne, regionalne i lokalne vlasti, već i svi činioци u društvu: predstavnici biznisa, sindikata, profesionalnih udruženja i nevladinih organizacija. Biznis sektor postaje aktivni participant kroz delovanja različitih mreža-foruma za promociju KDO na nacionalnom i regionalnom nivou i kroz transektorska partnerstva. Strategija Evropa 2020 nije usmerena samo za države članice EU, već predstavlja i značajan dokument i države kandidate. Strategija Unija 2020 je postavila okvire koji će omogućiti efikasnu primenu Agende 2030 na transnacionalnom i nacionalnom nivou. Ovim se osnažuje princip održivosti koji je definisan primarnim pravom Unije.

Odgovor EU na Agendu 2030. će obuhvatiti dva područja: prvo je uključivanje ciljeva održivog razvoja u Evropski politički okvir, a drugo je početak razmatranja daljeg razvoja i preispitivanje dugoročne vizije Unije i usmerenja sektorskih politika posle 2020. godine. U tom cilju, Komisija će delovati na pripremi nove regulative kako bi se sveobuhvatnije u postojeće i nove politike uključila tri stuba održivog razvoja: društveni, ekološki i privredni. Da bi se oblikovao prostor za okupljanje različitih učesnika iz javnog i privatnog sektora, Komisija je pokrenula platformu na kojoj će se pratiti i razmenjivati najbolje poslovne prakse u primeni ciljeva održivog razvoja u različitim sektorima na nacionalnom/Evropskom nivou.

Po oceni eksperata Komisije, Agenda 2030 može unaprediti aktuelni model razvoja uspostavljen Strategijom 2020. Nova agenda će biti u središtu predloga seta novih zakona o

cirkularnoj ekonomiji i biće osnov za buduću reviziju strategije Europa post 2020. Unija teži liderstvu u primeni Agende 2030, pri čemu će vlade država članica davati izveštaje o napretku u primeni novih ciljeva održivog razvoja na godišnjem nivou. Unija će zahtevati integralnu primenu 17 Ciljeva, uz obavezu postizanja pune zaposlenosti, okončanja svih oblika diskriminacije, povećanje udela obnovljivih izvora energije i smanjenje potrošnje resursa u različitim sektorima, očuvanje i obnovu ekosistema, obnovu industrije i infrastrukture kako bi postale održive i dr. Unija će težiti smanjenju negativnih ekoloških uticaja na globalnom nivou kako bi se podstakao održiv razvoj u nerazvijenim zemljama. Uporedo sa ovim pristupom, Komisija poziva na veću transparentnost politika DOP, koje su sistemski povezane sa aktivnostima usmerenim na promociju nove razvojne agende.

Postavlja se pitanje ciljnog pozicioniranja EU kao lidera u pužanju humanitarne pomoći, obezbeđivanju nužnih zaliha i podrške onima u nevolji, bilo da se radi o prirodnim katastrofama ili sukobima. Jedan od sveobuhvatnih ciljeva EU je spasavanje i očuvanje života, sprečavanje i ublažavanje ljudskog stradanja i očuvanje integriteta i dostojanstva stanovništva pogođenog kriznim situacijama. EU postiže ovo zahvaljujući brzom i delotvornoj isporuci pomoći u vanrednim situacijama kroz humanitarnu pomoć i civilnu zaštitu

Navodimo „Novi evropski konsenzus o razvoju“ usvojen 2017. godine u formi sveobuhvatnog zajedničkog okvira za razvojnu saradnju u Evropi. Ovaj okvir će, po prvi put, biti primenjen u celosti na sve institucije Unije i države članice. Novim Konsenzusom se još jednom snažno potvrđuje da je iskorenjivanje siromaštva primarni cilj Evropske razvojne politike, koja u potpunosti integriše ekonomsku, društvenu i ekološku dimenziju održivog razvoja. Na ovaj način model Evropskog razvoja usklađuju se sa Agendom održivog razvoja do 2030.

U „Novom Evropskom konsenzusu o razvoju“ posebno su podcrtne sledeće oblasti :

- Snažna međupovezanost različitih elemenata, kao što su razvoj, mir, bezbednost, humanitarna pomoć, migracije, životna sredina i klima. Takodje važna je i snažna povezanost podelemenata koji prožimaju sve prethodno pomenute i to: mladi; rodna ravnopravnost; mobilnost i migracije; održiva energija i klimatske promene; investicije i trgovina; dobro upravljanje, demokratija, vladavina prava i ljudska prava; inovativni načini angažmana sa razvijenijim zemljama u razvoju; te mobilizacija i korišćenje domaćih resursa.

- Sveobuhvatni pristup sredstvima za realizaciju nove Agende obuhvata kombinovanje tradicionalne razvojne pomoći sa drugim resursima i stabilne i koherentne razvojne politike. Imajući u vidu da razvojnu saradnju EU 2020, Konsenzus poziva institucije Unije i države članice na inovativnije vidove finansiranja razvoja, maksimalno iskorišćavanje investicija privatnog sektora i mobilizaciju dodatnih domaćih resursa za razvoj uz kombinaciju modela saradnje javnog i privatnog sektora i modela kofinansiranja.

- Kreiranje novih partnerstva za održiv razvoj sa većim brojem aktera, uključujući civilno društvo i partnerske zemlje na svim nivoima razvoja.

Posle usvajanja ovog dokumenta na nivou institucija Unije, vodeća neprofitna mreža za promociju KDO u EU „ CSR Europe“ je sa UN Globalnim dogovorom, na godišnjem Evropskom poslovnom samitu održanom jula 2017. godine potpisala novi Memorandum o razumevanju. Memorandumom se definiše okvir buduće saradnje dve mreže, a sve u duhu novih partnerstava

za ostvarivanje ciljeva održivog razvoja. Zajednički napori biće usmereni na projekte u obrazovanju za održiv razvoj. Prioritet je uključivanje više mreža različitih stejkholdera na nacionalnom nivou u kreiranju zdravijeg poslovnog okruženja, potom realizacija društveno odgovornih projekata sa većim učinkom u praksi, učestvovanje ovih mreža za promociju KDO u formulisanja javnih politika za unapređenje uslova za etičko poslovanje, odnosno stvaranje okruženja koje je pogodno za viši nivo održivosti. Odnos između biznisa i društvenih zajednica je dvosmeran i zasniva se na međuzavisnosti. Kompanije su sastavni deo zajednica u kojima posluju i kao takve utiču na ekonomski i društveni razvoj. Ukoliko je zajednica izložena nepovoljnim uticajima siromaštva, lošeg i nedovoljnog obrazovanja, kriminala, etničkih tenzija i sl., to se odražava i na biznis zajednicu koja u njoj posluju. Uspešnost „CSR“ projekata u ovoj oblasti zavisi u velikoj meri od direktne interakcije između kompanija i zajednice i zasniva se na iskustvu kompanija o potrebama i problemima sa kojima se suočava lokalna zajednica. Ono što razlikuje aktuelni pristup od inicijativa iz prošlosti je težnja da se ovim projektima strateški upravlja.

-Kreiranje novih partnerstva za održiv razvoj sa većim brojem aktera, uključujući civilno društvo i partnerske zemlje na svim nivoima razvoja. Posle usvajanja ovog dokumenta na nivou institucija Unija, vodeća neprofitna mreža za promociju KDO u EU „CSR Europe“ je sa UN Globalnim dogovorom, na godišnjem Evropskom poslovnom samitu održanom jula 2017. godine potpisala novi Memorandum o razumevanju. Memorandumom se definiše okvir buduće saradnje dve mreže, a sve u duhu novih partnerstava za ostvarivanje ciljeva održivog razvoja. Zajednički napori biće usmereni na projekte u obrazovanju za održiv razvoj. Prioritet je uključivanje više mreža različitih stejkholdera na nacionalnom nivou u kreiranju zdravijeg poslovnog okruženja, potom realizacija društveno odgovornih projekata sa većim učinkom u praksi, učestvovanje ovih mreža za promociju KDO u formulisanja javnih politika za unapređenje uslova za etičko poslovanje, odnosno stvaranje okruženja koje je pogodno za viši nivo održivosti. Odnos između biznisa i društvenih zajednica je dvosmeran i zasniva se na međuzavisnosti. Kompanije su sastavni deo zajednica u kojima posluju i kao takve utiču na ekonomski i društveni razvoj. Ukoliko je zajednica izložena nepovoljnim uticajima siromaštva, lošeg i nedovoljnog obrazovanja, kriminala, etničkih tenzija i sl. to se odražava i na biznis zajednicu koja u njoj posluju. Uspešnost „CSR“ projekata u ovoj oblasti zavisi u velikoj meri od direktne interakcije između kompanija i zajednice i zasniva se na iskustvu kompanija o potrebama i problemima sa kojima se suočava lokalna zajednica. Ono što razlikuje aktuelni pristup od inicijativa iz prošlosti je težnja da se ovim projektima strateški upravlja.

Ciljevi održivog razvoja uključeni su u 10 prioriteta Evropske komisije. Ključne mere Agende 2030 su :uključivanje ciljeva održivog razvoja u politike i inicijative EU-a na svim nivoima pri čemu je održivi razvoj vodeće načelo u svim politikama Evropske komisije, redovno izveštavanje o napretku EU-a u primeni ciljeva OR, napredak u primeni agende 2030. u saradnji sa vladama država članica EU-a, Evropskim parlamentom, drugim evropskim institucijama, međunarodnim organizacijama, organizacijama civilnog društva, građanima i drugim učesnicima, pokretanje platforme preko koje se razmejuju najbolje praksi primene ciljeva OR u različitim sektorima na nacionalnom i na nivou Unije, razvoj dugoročnije vizije za razdoblje posle 2020. Za održivi razvoj potreban je holistički i međusektorski politički pristup kako bi se osiguralo da se ekonomska, socijalna i ekološka pitanja zajedno rešavaju.

10 strateških prioriteta Evropske komisije za period 2015-2020. obuhvataju sledeće:

- *Radna mesta, rast i ulaganja* (podsticanje ulaganja i nova radna mesta). Planom za ulaganja predviđa se uklanjanje prepreka za razne forme ulaganja u razvojne sektore država članica. U cilju podsticanja privatnih investicija u važnim sektorima privrede, predlažu se različiti modeli finansiranja uz garancije institucija Unije. (napomena: tzv. Junkerov plan). Plan se sastoji od tri stuba: Prvi stub čini Evropski fond za strateška ulaganja koji osigurava-garantuje privatna ulaganja u razne grane privrede članica uključujući i projekte digitalizacije, zelene projekte i dr.). Strateški partner Komisije u ovom projektu je Evropska investiciona banka. Drugi stub čine Evropski savetodavni centar za ulaganja i Evropski portal za ulaganja (dostupnost podataka o podobnim projektima koji bili predmet podrške). Savetodavni centar je zajednički projekat Komisije i EIB. Treći stub se odnosi na poboljšanje poslovnog okruženja (uklanjanje regulatornih prepreka privatnim ulaganjima na nacionalnom nivou i na nivou Unije) za projekte koje doprinose održivom razvoju.

- *Jedinstveno digitalno tržište* (uklanjanje prepreka za iskorišćavanje mogućnosti koje nudi internet). Teži će se prilagođavanju jedinstvenog tržišta Unije novom digitalnom dobu, odnosno ukidanju regulatornih prepreka i prelazak sa 28 nacionalnih tržišta na jedno jedinstveno digitalno tržište. Ostvarenje ovog prioriteta bi obezbedilo pozitivan godišnji doprinos privredi EU- u iznosu od 415 milijardi EUR, uključujući i otvaranje stotine hiljada radnih mesta.

- *EU i klima* (sigurnija, cenovno pristupačnija i održivija energija). Buduća evropska energetska unija treba da obezbedi sigurnu, pristupačnu i klimatski prihvatljivu energiju. Mudrijom upotrebom energije, uz istovremenu borbu protiv klimatskih promena podstiče se otvaranje novih radnih mesta i rast. U skladu sa novim pravilima o upravljanju energetskom unijom, države članice su dužne da izrade integrisane nacionalne energetske i klimatske planove koji obuhvataju pet dimenzija za razdoblje od 2021. do 2030. (integrisano energetske tržište, energetska efikasnost, klimatska politika-dekarbonizacija privrede, stvaranje energetske unije, inovativnost- kreativnost). Ostvarenjem energetske unije bi se osigurala povoljna, sigurna i održiva energija (7. cilj održivog razvoja). Energetska unija podstiče energetske saradnju i integraciju radi ostvarenja tih ciljeva. Obnovljivi izvori energije i energetska efikasnost su u središtu strategije EU jer su sve važniji za rešavanje problema klimatskih promena.

- *Unutrašnje tržište (bolje povezano i pravednije) i Čvršća ekonomska i monetarna monetarna unija*. U okviru ekonomske i monetarne unije koordiniraju se ekonomske politike članica EU da bi države članice mogle da savladaju buduće krize putem privrednih i socijalnih reformi, odgovornim merama fiskalne politike, podsticanjem ulaganja i povećanjem konkurentnosti, stimulativnim poslovnim okruženjem i dr. Teži se bolje povezanoj i pravednijoj ekonomskoj i monetarnoj uniji (kombinovanjem stabilnosti sa demokratskom odgovornošću).

- *Uravnotežena i napredna trgovinska politika za savladavanje izazova globalizacije*. EU se zalaže za održavanje otvorenog trgovinskog sistema koji se temelji na transparentnim pravilima. U modernom svetskoj privredi trgovina podstiče rast, zapošljavanje i konkurentnost.

- *Pravosudje i osnovna prava građana Unije*. Svaki građanin Unije ima jednaka osnovna prava koja se zasnivaju na vrednostima jednakosti, nediskriminacije, uključenosti, ljudskog dostojanstva, slobode i demokratije. Te vrednosti ojačane su i zaštićene vladavinom prava i navedene se u primaranom pravu Unije, a posebno u Povelji o osnovnim pravima.

- *Migracije*. Migracijski program Evropske komisije predstavlja odgovor Unije na kriznu situaciju kroz spoj unutrašnje i spoljne politike. Program se primarno odnosi na države članice, institucije EU-a, međunarodne organizacije, civilno društvo, lokalne vlasti i nacionalne partnere van EU.

- *EU kao osnaženi globalni akter u međunarodnim odnosima*. Unija treba da osnaži zajedničku spoljnu politiku kako bi odgovorila na globalne izazove, uključujući krize u susedstvu, a sve u cilju širenja vrednosti unapređenja mira i blagostanja u svetu.

- *Demokračičnija EU koja treba da bude bliža gradjanima*. Ovaj prioritet je ključan za budućnost razvoja Unije i zahteva osnaživanje demokračskog kapaciteta institucionalnog okvira.

Evropska komisija je posvećena održivom razvoju i implementira ciljeve UN Agende 2030 kroz operacionalizaciju politika, kroz korišćenje sredstava iz odgovarajućih fondova i kroz primenu dostupnih upravljačkih instrumenata. Prati se uporedno i primena Strategija Unije 2020 i to kroz model tzv. Komunikacije sa institucijama Unije i članicama i iznose predlozi modaliteta implementacije ciljeva održivog razvoja na evropskom/nacionalnom/regionalnom/lokalnom nivou. EK je, krajem 2016.godine, iznela svoj strateški pristup za primenu Programa do 2030.godine. Ključne mere za primenu Programa do 2030 su:

-uključivanje ciljeva održivog razvoja u politike i inicijative EU-a na svim nivoima pri čemu je održivi razvoj nužno vodeće načelo u svim politikama Evropske komisije;

-redovno izveštavanje o napretku EU-a od 2017.godine;

-napredak u primeni Programa do 2030. u saradnji sa vladama država članica EU, Evropskim parlamentom, drugim evropskim institucijama, međunarodnim organizacijama, organizacijama civilnog društva, građanima i dr.;

-pokretanje platforme za podršku razmene najboljih praksi u primeni Agende u različitim sektorima na nacionalnoj nivou i na nivou EU i

- razvoj dugoročnije vizije za period posle 2020.

Unija će sprovesti Agednu u dva smera. Prvi je predstavlja uključivanje ciljeva održivog razvoja u evropski okvir politika i navedene prioritete Evropske komisije Drugi smer je promišljanje o daljem razvoju, kreiranje dugoročne vizije i usmerenja sektorskih politika posle 2020., uz pripreme za dugoročno ostvarenje ciljeva održivog razvoja. 2. Evropski odgovor na Program održivog razvoja do 2030. Metode ostvarenja pojedinačnih ciljeva održivog razvoja zavise i o raspodjeli odgovornosti između EU-a i država članica.

Navodimo neke od važnijih mera kojima se doprinosi ostvarenju ciljeva održivog razvoja u EU-u uključuju:

U okviru 1. cilja održivog razvoja „Iskoreniti siromaštvo u svim njegovim oblicima i svugde”, Unija će u skladu sa načelom supsidijarnosti pružiti podršku državam članicama u borbi protiv siromaštva kako bi im pomogla u ostvarenju glavnog cilja u pogledu siromaštva utvrđenog strategijom Europa 2020 i novom destodgošnjom strategijom koja se odnosi na period do 2030.

U okviru 2. cilja održivog razvoja „Iskoreniti glad, poboljšati prehranu i razviti održivu poljoprivredu”, Unija sprovodi reformisanu zajedničku poljoprivrednu politiku koja uključuje tri prioriteta: održiva proizvodnja hrane, održivo upravljanje prirodnim resursima, klimatska politika te uravnotežen teritorijalni razvoj. Preko Fonda evropske pomoći Unija pruža podršku merama država članica) načelo subidijiranosti) kojima se osiguravaju dodatne količine hrane nutritivne vrednosti. Zajednička poljoprivredna politika obuhvata se oslanja i na inovacije u području bezbednosti hrane i ishrane.

U okviru 3. cilja održivog razvoja „Osigurati zdrav život i dobrobit za sve” EU dopunjuje delovanje država članica propisima i ostalim inicijativama o javnom zdravstvu, sistemima zdravstva i zaštite okoline koji su povezani sa zdravstvenim problemima (uključujući kvalitet vazduha, hemikalije i otpad). Zdravlje je važno za čovekovu dobrobit, ali i za oblikovanje održivog privrednog okruženja jer je zdravlje ključni činilac za razvoja i rasta produktivnosti . Komisija se obavezala da pomaže državama članicama pri ostvarenju ciljeva održivog razvoja obezbedjenjem kvalitetnije zdravstvene zaštite, jačanjem kapaciteta za sprečavanje i rešavanje globalnih pretnji zdravlju.

Ovakva koncepcija i strateški pristup EU u uslovim zdravstvene krize izazvane pandemijom virusa COVID 19 doživljava kritičke ocene i postavlja se pitanje postojanja evropske solidarnosti bez koje nema Unije osnažene ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije. Ministri zdravlja država članica iniciraju formiranje Korona investicionog fonda u visini od 25 milijardi evra., pru čemu su utvrdjenautvrđena četiri prioriteta kada je reč o odgovoru EU na epidemiju COVID-19. Na prvom mestu je limitiranje širenja virusa, preduzimanje proporcionalnih mera u skladu sa naučnim i medicinskim činjenicama, koordinacija u isporuci medicinske opreme u cilju regularnog funkcionisanja unutrašnjeg tržišta kao i promocija istraživanja u oblasti izrade vakcine, dijagnostike i tretmana obolelih od COVID-19. Sve se još svodi na prethodne konkluzije bez konkretnog rezultata.

Ostvarivanje ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije između država-članica je dijalektički povezano sa poštovanjem kulturnog i jezičkog diverziteta Evrope. Uočava se marginalizacija uloge Saveta Evrope u uslovima krize izazvane pandemijom. SE treba da bude ključna regionalna organizacija koja bi trebalo da omogući interakciju između različitih "nivoa" evropskih integracija i da utiče na definisanje zajedničkog interesa Evrope diverziteta u čijoj osnovi treba da bude i solidarnost i pomoć u kriznim situacijama. Zajednički interes Evrope diverziteta je prihvatanje principa vladavine zakona i zaštite ljudskih prava od strane svih evropskih država, kao i uspostavljanje regionalne demokratske stabilnosti. Koronavirus iako predstavlja planetarnu pretnju, takođe, predstavlja i planetarni indikator parcijalizacije globalne/regionalne povezane zajednice. Sličan problem regionu. Ideja o regionalnoj bezbednosti se može temeljiti na potrebi zemalja područja sličnih geografskih, kulturnih, etničkih, ekonomskih i političkih prilika, da se zajednički štiti od izazova i pretnji koje mogu ugroziti postojanje tog regionalnog bezbednosnog potkompleksa. Koronavirus je tu ideju stavio na ozbiljan test, dovodeći u sumnju regionalnu solidarnost i spremnost na saradnju.

U vezi sa 4. ciljem održivog razvoja „Obezbediti uključivo, ravnopravno i kvalitetno obrazovanje i omogućiti doživotnog učenja za sve”, EU je u strategiji Europa 2020. utvrdila ukupne ciljeve u pogledu ukupnog broja osoba koje rano napuštaju školovanje i ukupnog broja osoba koje stižu visokoškolsko obrazovanje. Kako bi ostvarila ovi ciljevi , aktiviran je strateškog

okvir „Obrazovanje i osposobljavanje 2020.” (za učenje i razmenu), uključujući program Erasmus+ kojim se podstiče poboljšanje kvaliteta sistema obrazovanja i osposobljavanja u državama članicama.

Vežano za 5. cilj održivog razvoja „Postići rodnu ravnopravnost”, ističe se da je rodna ravnopravnost normativno definisana u svim razvojim dokumentima EU, uz napomenu da se podstiču sektorske politike za osnaženje rodne jednakosti.

10. cilj održivog razvoja „Smanjenje nejednakosti unutar i između država” u središtu je socijalnog programa i kohezijskih politika Unije.

Nekoliko ciljeva održivog razvoja se odnose na zaštite okoline, kao što u 6. cilj održivog razvoja "Osigurati dostupnost i održivo upravljenje vodom i sanitarne usluge za sve”, 14. cilj održivog razvoja „Očuvati i održivo koristiti okeane mora i morske resurse za održiv razvoj”, odnosno 15. cilj održivog razvoja „Zaštiti, obnoviti i održivo koristiti kopnene ekosisteme, održivo upravljati šumama i zaustaviti degradaciju tla i poništiti njegove uticaje, odnosno zaustaviti gubitak biološke raznolikosti”.

Primenom primarne i sekundarne regulative Unije se obezbeđuje visok nivo zaštite okoline npr. u području kvaliteta vode i očuvanja prirode. Direktivama o pticama i staništima štite se ekosistemii, uz napomenu da je proširena mreže zaštićenih područja obuhvaćenih programom Natura 2000 na 18 % kopnene teritorije EU-a. Da bi se ostvarili ciljevi EU-a koji se odnose na zaustavljanje gubitka biološke raznolikosti do 2020. teži se obnovi i najmanje 15 % narušenih ekosistema.

Unija se suočava sa nekoliko izazova u području prirodnog kapitala, tako da se iniciraju normativna rešenja kako bi osigurali održivi obrasce potrošnje i proizvodnje, što je 12. cilj održivog razvoja. Cilj je promovisanje cirkularne ekonomije. Linearna ekonomija je predstavljala dominantan privredni model gde se privredni proces odigrava pravolinijski u fazama: izvlačenje prirodnih resursa, njihova obrada, oblikovanje u poluproizvode ili gotove proizvode, distribucija do potrošača, potrošnja – upotreba i na kraju njihovo odlaganje – odbacivanje. Sa napretkom društva, porastom standarda i dr., povećava se korišćenje i degradacija resursa i energije. Razvijene zemlje ubrzano prelaze na koncept cirkularne ekonomije, jer je linearni metod ispunio svoju svrhu. Cirkularni koncept ekonomije je zasnovan na pretpostavci upotrebe resursa tako da se: maskimizira trajanje proizvoda/usluge uz minimalni nivo otpadnog materijala; maksimizira iskorišćenost resursa i da se na kraju upotrebog ciklusa proizvod ponovo vraća u proizvodni ciklus. Cirkularni metodi podržavaju zahteve i potrebe savremenog društva, utiču na otvaranje novih radnih mesta, razvijanje kreativnosti, uvođenje moralnosti u biznis, očuvanje i unapređivanje životne sredine, razvijanje empatije kroz brigu o budućim generacijama i ekosistemima. Koncept je kreiran u cilju obnove ekosistema, uz veliki broj inovacija. SR Nemačka je prva zemlja u svetu koja je formalno prihvatila ovaj koncept 1996.godine donošenjem Zakona o zatvorenom ciklusu upravljanja otpadom.

Unija je krajem 2018.godine usvojila paket mera tranzicije prema cirkularnoj ekonomiji u cilju poboljšanja konkurentnosti regiona, stvaranja novih radnih mesta i uspostavljanja sistema održivog rasta. Izdvajaju se više faza implementacije cirkularne ekonomije (dizajniranje proizvoda i usluga, proizvodnja i upotreba proizvoda i operacije sa otpadom). Dizajn determiniše vrstu reusursa koji će biti korišćeni u procesu proizvodnje i upotebe, uključujući

mogućnost reciklaže. U okviru faze proizvodnje definišu se najbolje tehnike proizvodnog procesa koje odgovaraju konceptu cirkularne ekonomije. Evropski centar za izvrsnost u efikasnom upravljanju resursima pruža pomoć sektoru MSP sa naglaskom na modalitete finansiranja projekata razvoja energetske efikasnosti i implementaciju cirkularnog modela. U aktuelnom trenutku, EK razvija metodologiju meranja ekološkog uticaja proizvoda /usluga i obeležavanju tog uticaju (pilot projekat „Ekološki trag“). Poslednja faza je efikasno upravljanje otpadom kroz uspostavljanje složenog sistema koji povezuje potrošače, proizvođače i donosioce odluka u cilju smanjenja količine otpada koje nije moguće reciklirati.

Unija je takodje usvojila sveobuhvatnu strategiju o plastici radi unapređenja ekonomičnosti, kvaliteta i prihvatanja recikliranja. U cilju sigurne upotrebe pročišćenih otpadnih voda, Komisija priprema minimalne uslove koje mora voda da ispunjava za ponovnu upotrebu (6. cilj održivog razvoja). U okviru platforme EU-a o gubitku i rasipanju hrane preduzimaju se mere za održive sisteme snabdevanja i sprečavanje rasipanja hrane (12. cilj održivog razvoja).

U području energetike i klimatskih promena, 7. cilj održivog razvoja „Svima osigurati pristup pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji po pristupačnoj ceni“ i 13. cilj održivog razvoja „Poduzeti hitne mere za borbu protiv klimatskih promena i njihovih učinaka“, Unija je do 2030. postavila ambiciozne ciljeve smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte, unapređenja energetske ufičnosti i povećanja udela energije iz obnovljivih izvora.

Komisija je predložila mere za smanjenje emisija gasova sa efektom staklene baštu u svim privrednim sektorima. Priprema se paket inicijativa kojima će se podstaknuti prelazak na čistu energiju, a sve u cilju ostvarivanja energetske unije, a posebno okvira klimatske i energetske politike do 2030. Tokom druge faze primene Plana ulaganja za Evropu od 500 milrd EUR predvidja podrška prioritetno projekata sa usmerenjem na smanjenje negativnih uticaja od klimatske promene. Unija je postavila cilj za da se smanji emisija gasova sa efektom staklene bašte za najmanje 40 % do 2030. Cilj se zasniva na globalnim predviđanjima koja su usklađena sa srednjoročnim ambicioznim ciljem Pariskog klimatskog sporazuma od 2015. godine.

Kada se posmatra socio-ekonomski aspekt, cil strategije Evropa 2020. za pametan, održiv i uključiv rast uz porast zapošljavanje 75 % osoba starosti od 20 do 64 godine , što je kompatibilno sa 8. ciljem održivog razvoja „Kontinuiran, uključiv i održiv privredni rast, puno i produktivno zapošljavanje i pristojna radna mesta za sve“. Tokom 2015. i 2016. ostvaren je oporavak tržišta rada uz znatno poboljšanje većine pokazatelja. Smanjuju se razlike na tržištima rada u državama članicama, ali ipak su i dalje prisutni problemi nezaposlenosti mladih i osoba sa invaliditetom u nekim državama članicama.

U okviru 9. cilja održivog razvoja „Izgradnja otpornu infrastrukturu, razvoj uključive i održive industrijalizaciju i podsticaji inovacije“. Planom ulaganja za Evropu obuhvaćena su strateška ulaganja u ključna područja kao što su infrastruktura, istraživanje i razvoj, posebno telekomunikacije i energetike.

U pogledu 11. cilja održivog razvoja „Izgradnja gradova i naselja sigurnim, otpornim i održivima“, Komisija, države članice i evropski gradovi pripremaju program za gradove Unije kako bi se osnažila urbana dimenzija evropskih i nacionalnih politika. U skladu sa UN-ovim

novim programom za gradove, EU osnažuje otpornost gradskih naselja sprečavanjem katastrofa i rizika povezanih sa klimatskim promenama.

Politički i institucionalni okvir Unije u potpunosti je uskladjen sa ciljem 16. ciljem održivog razvoja „Uspostaviti miroljubiva i uključiva društva za održiv razvoj, osigurati pristup pravdi za sve i izgraditi efiksane, odgovorne i uključive institucije na svim nivoima“. Ovaj je još ranije postavljen u osnovnim načelima koji su sastavni deo ugovornog okvira, kao i u Povelji Unije o osnovnim pravima .

U okviru 17. cilja održivog razvoja „Ojačati sredstva za ostvarivanje globalnog partnerstva za održivi razvoj i revitalizirati ga“, Komisija u bliskoj suradnji s državama članicama sprovodi programe donošenjem razvojnih politika, mobilizacijom finansijskih sredstava iz svih izvora, izgradnjom kapaciteta, koristeći naučna saznanjs novu tehnologiju i inovacije i dr. Strategija „Trgovina za sve“ je donesena je odmah nakon Programa UN-a do 2030. Ovim dokumentom se Unija obavezala da promoviše politiku odgovornog trgovanja i ulaganja kao instrumente za ostvarenje ciljeva održivog razvoja kojom će se doprineti otvaranju novih radnih mesta, održivom rastu i ulaganjima u Evropi i izvan nje.

Evropske politike su podržane i sa nekoliko finansijskih instrumenata EU-a kojima se horizontalno doprinosi ciljevima održivog razvoja. To su kohezijska politika koja se sprovodi preko evropskih strukturnih i investicijskih fondova sa ciljem ostvarivanja privredne, socijalne i teritorijalne kohezije smanjenjem razlika u razvijenosti regija. Ona doprinosi strategiji Europa 2020. i različitim razvojnim potrebama u svim regijama Unije. Izdvaja se Okvirni program za istraživanja i inovacije – međusektorski program kojim se finansiraju projekti na kojima se temelji ostvarenje nekoliko ciljeva održivog razvoja. Planom ulaganja za Europu mobilisano je 500 milijardi EUR dodatnih ulaganja u realni sektor u okviru Evropskog fonda za strateška ulaganja (EFSU). U prvoj faza primene Plana, realizovana su ulaganja u nekoliko strateških sektora (obrazovanje, zdravstvo, vodosnadbavanje, energetska sistem, saobraćaj i infrastruktura, industrijske delatnosti i poljoprivreda, ali su podržani i inovativni projekti - energija iz obnovljivih izvora, cirkularna ekonomija, prilagođavanje klimatskim promenama i njihovo ublažavanje.

U cilju efikasnije implementacije Agende izvan Unije, ističemo da je EK kreirala i Evropski plan ulaganja u siromašne i/ili visokorizične zemlje. Plan se oslanja na modele kombinovanja fleksibilnih finansijskih jemstava/garancija, tehničke pomoći i dr. Plan obuhvata tri instrumenta. Prvi podrazumava osnivanje Evropskog fonda za održivi razvoj (garantni fond) od 1,5 milijardi evra preko kojeg će se omogućiti osiguranje/garantovanje ulaganja privatnih kompanija iz Unije u projekte održive energije i sl.,a koji se realizuju u relativno rizičnim tržištima. Drugi se odnosi na modele mešovitog finansiranja projekata koji promovišu ciljeve održivog razvoja (kombinovanje finansijskih sredstava EU sa drugim javnim i privatnim sredstvima). Jedan od primera takve vrste finansiranja je ulaganje Unije od 28 miliona evra u Fond za podršku preuzecima na Bliskom istoku i u severnoj Africi. Sredstva se plasiraju preko lokalnih finansijskih institucija za projekte održive energije i sl. Treći instrument su ulaganja za poboljšanje poslovnog i investicionog okruženja za tzv.green projekte u u siromašnim i/ili visokorizičnim zemljama.

Nova struktura Komisije, s potpredsednicima i projektnim pristupom, važan je instrument kojim se olakša primeni nove razvojne Agende UN. Utvrđivanjem nove funkcije prvog potpredsednika EK kao koordinatora pojačava se odgovornost za primenu novih ciljeva održivog razvoja na nivou Unije kao celine i subjekta međunarodnih odnosa.

3. Za našu zemlju, a posebno biznis zajednicu, od velikog značaja je uskladjivanje aktivnosti u ostvarivanju pregovaračke agende za pristupanje EU i nove razvojne agende UN. Zadaci iz pregovaračke agende uključuju usklađivanje nacionalne razvojne politike ne samo sa novim ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih nacija, već i sa Strategijom "Evropa 2020", koja promoviše pametan, održiv i inkluzivan rast. DOP je alat za ostvarivanje ove dve razvojne agende, koje nisu suprotstavljene već se dopunjuju u zavisnosti ko je kreator, odnosno adresat zadatah ciljeva. U aktuelnom periodu, Republika Srbija postavlja okvire u strateškom, institucionalnom i normativnom smislu za primenu nove razvojne agende UN, kao i Strategije Evropa 2020 i novih strateških smernica EU-post 2020. Usvojeni koncept „green ekonomije“ je uslov za tranziciju prema društvu održivog razvoja. Zbog značaja izdvajamo novi strateški dokument -Okvir razvojnog partnerstva za Srbiju za period 2016-2020. izrađen kroz saradnju i partnerstvo Vlade Republike Srbije i Tima UN u Srbiji. Okvir je usklađen i usaglašen sa: prioritetima Evropskih integracija za države kandidate za članstvo u EU, nacionalnim konsultacijama za period posle 2015: "Srbija kakvu želimo", i Ciljevima održivog razvoja. Usvojen je zajednički pristup za efektivniju i koherentniju podršku implementaciji Agende 2030 kroz proces tzv. nacionalizacije prioritizovanih globalnih ciljeva. U toku je proces tzv. prioritizacije i prilagođavanja ciljeva razvoja situaciji u zemlji.

U prvom izveštaju o dobrovoljnom izveštavanju o primeni ciljeva u Republici Srbiji prezentiranom krajem 2019.godine posebno se ukazuje na nedeljivost pristupnog procesa EU sa sprovođenjem Agende 2030.Ukazuje se na suštinsku povezanost Agende 2030 i Nacionalnog plana za preuzimanje pravnih tekovina EU od 2018.godine do 2021.godine, odnosno procesa usaglašavanja sa pravnim tekovinama Unije, međunarodnim standardima, uz primenu postignutih sporazuma koji se odnose na poljoprivredu-ruralni razvoj, zaštitu životne sredine i klimatske promene, energetiku, kohezionu politiku i dr.

Ocenjujući doprinos Srbije primeni Agende, EK u svom izveštaju za 2018.godne ističe korelativni odnos između Okvira razvojnog partnerstva Srbije i UN za period 2016-2020.godine i procesa pristupnih pregovora sa EU u cilju ostvarenje održivosti u strateškom i praktičnom pogledu. Esencijalna komponenta izveštaja je inkorporacija ciljeva održivog razvoja u nacionalne okvire kroz sektorske politike. Ciljevi OR su prožimanjući element prvenstveno politike kulture kroz različite programe i mere, od kojih izdvajamo edukaciju za poštovanje kulturne raznolikosti i promovisanje kulture mira, stvaranje okruženja za dostojanstven rad i preuzetništvo sa usmerenjem na kreativnu industriju u Srbiji, očuvanje kulturne i prirodne baštine, zaštita osnovnih sloboda, promocije partnerstava između više zainteresovanih strana, javno-privatna partnerstva i partnerstva s civilnim društvom u cilju realizacije više kulturnih projekata („Novi Sad 2021-Evropska prestonica kulture i „Novi Sad-Omladinska prestonica kulture 2019“).

Kao što smo prethodno istakli, Agenda zahteva prvenstveno delovanje vlada i donosioca odluka, ali će zahtevati anagažovanje svih sektora društva, posebno privredne sfere od koje se očekuje da svoje kreativne i inovativne potencijale usmeri na rešavanje izazova održivog razvoja. Na globalnom nivou, privatni sektor pokreće mnoge dobrovoljne inicijative koje

doprinosu integralnom održivom razvoju. Ključnu ulogu u ostvarivanju tog procesa imaju demokratske i inkluzivne institucije kroz osobene forme javno-privatnih partnerstava posebno sa finansijskim institucijama različitog profila. Agenda poziva finansijske institucije da na nacionalnom/regionalnom/globalnom nivou, saglasno svom profilu i kapacitetima, uspostave različite programe finansiranja ciljeva održivog razvoja (tzv. zeleno finansiranje), sa osloncem na modele kofinansiranja između razvojnih institucija i privatnih finansijera. Svetska banka sa svojim afilijacijama je ključni partner UN u oblikovanju okvirnih programa finansiranja ciljeva održivog razvoja u zemljama u razvoju i nekim perspektivnim ekonomijama, koje su u kategoriji sa srednje nižim bruto proizvodom. Važan promotor inovativnih partnerstava tog tipa su institucije EU, kao i međunarodne mreže za promociju DOP i održivog razvoja (Globalni dogovor, CSR Europe i dr).

Agenda 2030. obuhvata smernice i standarde za redovno preispitivanje i sagledavanje ostvarenog napretka. Globalni napredak u vezi s ciljevima održivog razvoja procenjivaće se na osnovu skupa dogovorenih indikatora. Podrazumeva se da države mogu da usvoje indikatore prihvatljive za lokalni nivo, kako bi mogle da prate svoj nacionalni napredak. Nacionalne vlade su pokretačka sila za sprovođenje Ciljeva održivog razvoja, ali taj proces takođe uživa međunarodnu podršku, zahvaljujući mehanizmima za razmenu informacija i praćenje. Jedan od najvažnijih jeste Politički forum UN na visokom nivou. Svake godine određeni broj zemalja prolazi kroz postupak dobrovoljne nacionalne revizije.

Važan segment Agende 2030 su nova globalna partnerstva i razvojni programi za sprovođenje ciljeva održivog razvoja. Imajući u vidu navedeno ključni i početni segment takve metodologije su kohezivne nacionalne strategije održivog razvoja. Agenda podvlači da svaka država članica UN ima primarnu odgovornost za sopstveni razvoj i kreiranje autonomne politike razvoja, koja treba da bude uskladjena sa međunarodnim obavezama proste klimom iz različitih dokumenata koji su posvećeni održivom razvoju. Nužno je istovremeno da se nacionalne aktivnosti podrže i sveobuhvatnim programima kreiranim od vodećih subjekata međunarodne finansijske zajednice, STO i dr.

Globalno partnerstvo za održivi razvoj je cilj broj 17 Agende. Teži se unapređenju globalnog partnerstva koja treba da mobilizuju znanja, stručnost, tehnologiju i finansijska sredstva za podršku ciljevima održivog razvoja u svim zemljama. Za države sa nižim ili srednje nižim dohotkom, koji imaju mnogo teškoća za ostvarenje dugoročne održivosti, važna su partnerstva sa referentnim međunarodnim razvojnim organizacijama, koja uključuju i različite vidove finansijske pomoći i/ili razvojnog kreditiranja, inovativne finansijske instrumente, prenošenje znanja i dr. Kao primer ističemo da kancelarija UNDP u Beogradu realizuje novi program pod nazivom „Zajedno za održivi biznis“. Cilja programa je podrška preduzećima koja žele da unaprede svoje poslovanje i doprinesu održivom razvoju društva, kroz uvođenje jednog ili više ciljeva održivog razvoja u svoje poslovanje. Primenom programa teži se da se doprinese sledećim ciljevima: smanjenju negativnih uticaja klimatskih promena; dostupnoj, i obnovljivoj energiji; održivom upravljanju šumama; održivoj i inovativnoj industrijalizaciji; inkluzivnom i održivom rastu; inkluzivnim i održivim gradovima. Program je namenjen mikro, malim i srednjim preduzećima iz Srbije, koja posluju najmanje dve godine. Deset odabranih preduzeća će tokom šest meseci programa raditi sa timom eksperata na razvoju novih proizvoda i usluga i integrisanju ekološke i društvene odgovornosti u svoje poslovanje.

Globalni dogovor podržava takve akcije i partnerstva preko koji se potvrđuje koncept korporativne društvene odgovornosti koji je dijalektički povezan i sa konceptom integralnog-održivog razvoja.

4. Globalna razvojna agenda 2030 poziva i poslovnu sferu na progresivnu primenu principa KDO. Napredna implementacija principa KDO u segmentima ljudskih prava, radnih standarda, zaštite životne sredine i antikorupcije pozicionira poslovnu zajednicu kao ključnog činioca integralnog ostvarivanja novih 17 fundamentalnih principa održivog razvoja. Suština održivog razvoja je ravnoteža i usklađenost privrednog rasta sa uspostavljenim nivoom socijalne kohezije i optimalnim korišćenjem ekosistema i prirodnih resursa. Nova univerzalna razvojna strategija uvažava socio-kulturnu i prirodnu okolinu, kao i aspekt budućnosti. Prema poslovnoj povelji Međunarodne trgovinske komore iz Pariza održiv razvoj je poslovni prioritet. To je inkluzivni razvoj, koji je ostavriv jedino ako se osnaži društveno odgovorno poslovanje i transektorska partnerstva. Naime, društveno odgovorno poslovanje je instrument za ostvarivanje održivosti. Ove aktivnosti su uporedno pratile i delovanje UN Globalnog dogovora, kao najuticajnije globalne mreže za promociju KDO i održivog razvoja. Nova razvojna Agenda 2030 je na novim osnovama postavila ciljeve održivog razvoja, koji su kreirani kroz dug konsultativni proces.

Zadaci iz naše pregovoračke agende za pristupanje EU uključuju usklađivanje nacionalne razvojne politike ne samo sa novim ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih nacija i sa Strategijom "Evropa 2020", koja promovise pametan, održiv i inkluzivan rast. DOP je alat za ostvarivanje ove dve razvojne agende, koje nisu suprostavljene već se dopunjuju u zavisnosti ko je kreator, odnosno adresat zadatih ciljeva. Sve dimenzije održivog razvoja su implicitno u ekslicitno povezane i sa konceptom korporativne društvene odgovornosti. Definišemo je kao odgovornost organizacije za uticaje svojih odluka i aktivnosti na društvo i životnu sredinu, kroz transparentno i etičko ponašanjem poštovanja različitih interesnih grupa, uz napomenu da je ovaj koncept iznad compliance funkcije.

Kao aktivna članica i lider među članicama Globalnog dogovora UN – naša banka je posvećena primeni izabranih ciljeva održivog razvoja, među kojima je posebno važno smanjenje siromaštva, obezbeđenje održivog ekonomskog rasta, zdravog života, inkluzivnog i kvalitetnog obrazovanja, podsticanje rodne ravnopravnosti, obezbeđenje zdrave životne sredine, socijalna kohezija. Integralna primena deset principa Globalnog dogovora ne podrazumeva samo izvršenje dogovorenih inicijativa i aktivnosti unutar sektora i na međusektorskom planu, već i inovativno, autonomno delovanje u promociji navedenih principa i vrednosti, koji su osnova održivog razvoja. Strateški pristup društveno odgovornom poslovanju je značajan za podizanje konkurentnosti i ostvarivanje ciljeva održivog razvoja. DOP doprinosi definisanju sistema vrednosti koje su osnov savremenog etičkog biznisa, koncipirane su iznad zakonskog okvira i doprinose društvu socijalne i ekonomske kohezije, zdrave životne sredine i kulturne različitosti. Zahvaljujući ukupnom angažovanju u oblasti društveno odgovornog poslovanja, konkretno smo potvrdili značaj i vrednost savremenog poslovnog modela koji privredni subjekti usvajaju na dobrovoljnoj osnovi, a primarnu funkciju sticanja i raspodele profita ne odvajaju od pozitivnog uticaja na svoje radno, društveno i prirodno okruženje.

Strategijska agenda Alta banke (prethodni naziv JUBMES banka) je pozitivan i kreativan odgovor na složene globalne i regionalne ekonomske procese, koji pored uspešnog

pozicioniranja na tržištu finansijskih usluga, uključuje i unapređenje modela savremenog odgovornog biznisa. Svesni smo da poslovno okruženje mora da bude reformisano. Isključiva orijentacija na povećanje proizvodnje i profita i nekontrolisana eksploatacija prirodnih resursa ne može da bude uslov ekonomskog razvoja. Tradicionalni biznis model mora da se zameni novim poslovnim modelom koji društvenu odgovornost postavlja kao suštinski i razvojni cilj. Imajući u vidu navedeno, korporativna društvena odgovornost zahteva stalno usavršavanje i smatra se ključnim elementom novog modela poslovanja i upravljanja. DOP postaje ključni segment poslovne kulture i filozofije koja promoviše novi položaj, značaj i odgovornost poslovnih subjekata u savremenom društvu. Samo ovaj poslovni model može da doprinese afirmaciji održivog razvoja kao koordiniranog i interaktivnog procesa u kojem se uspostavlja uravnotežen odnos prema ekonomskim, socio-kulturnim i ekološkim ciljevima.

Banka postaje aktivan učesnik u sprovođenju relevantnih međunarodnih preporuka o podršci poslovnog sektora konceptu korporativne održivosti, koji se zasniva na kreiranju vrednosti na dugoročnoj osnovi, korišćenjem tekućih i razvojnih potencijala privrednog subjekta, uz stalno unapređenje sistema upravljanja rizicima koji prate ekonomski, socijalni i ekološki razvoj. Poslovna zajednica i društvo su međusobno povezani, tako da su razvojni prioriteti društva harmonizovani sa dugoročnim razvojnim ciljevima privrednih subjekata. Ovim se ukazuje na neophodnost dugoročnog partnerstva i horizontalne i vertikalne saradnje javnog i privatnog sektora, kao i nevladinog sektora - civilnog društva. Međusektorski dijalog poslovne zajednice (korporativni i finansijski sektor) sa civilnom društvom i javnom sferom je osnovni instrument ostvarivanja ciljeva održivog razvojač

DOP više nije vizija već realno novi model poslovanja, koji evoluiira prema konceptu korporativne održivosti. Sa primenom Direktive o nefinansijskom izveštavanju koja je usvojena 2014. godine, nefinansijsko izveštavanje na dobrovoljnoj bazi postalo je obavezno za mnoge kompanije registrovane u Evropi. Ova direktiva će kompanije koje su njome obuhvaćene podsticati da unaprede upravljanje i objavu nefinansijskih informacija, dok će druge kompanije, koje još uvek nisu u zakonskoj obavezi da to sprovedu, težiti da unaprede svoje prakse i standarde u izveštavanju. skladu sa svojim nadležnostima, Komisija je sprovela stručni pregled-evaluaciju aktivnosti država članica EU-a povezanih sa KDO-om. Održano je osam sastanaka – na svakom su učestvovala četiri države – kako bi se među državama članicama uspostavilo bolje međusobno razumevanje politika povezanih sa KDO. Strateški pristup Unije je da se KDO poveže sa održivim razvojem koji je jedan od načela delovanja Unije, koje je inkorporirano u osnovni ugovorni okvir. Promovišući ovaj koncept poslovanja poslovni subjekti doprinose održivom razvoju. Društvena odgovornost poduzeća smatra se temeljnim elementom održivosti. Afirmišući navedenu poslovnu-razvojnu orijentaciju koja se zasniva na principima KDO i novim principima održivog razvoja, podsticajno i kreativno pristupamo modelu odgovornog biznisa, pozicionirajući se kao jedan od vodećih subjekata promocije zdravog biznisa na nacionalnom nivou.

Realizovane i buduće aktivnosti u segmentu DOP su u skladu sa Politikom integrisanog menadžmenta koja podstiče stalnu evaluaciju i unapređenje procedura i praksi u segmentu strateškog menadžmenta i upravljanja korporativnom društvenom odgovornošću, a sve u cilju ostvarivanja integralnog održivog razvoja, odnosno ekonomske, socio-kulturne i ekološke održivosti. Unapređenje menadžmenta u oblasti društveno odgovornog poslovanja usloviće i

napredak u primeni fundamentalnih principa Globalnog dogovora koji se odnose na ljudska prava, radne standarde, životnu sredinu i borbu protiv korupcije, što je jedan od osnovnih ciljeva ove vodeće svetske dobrovoljne globalne inicijative za promociju KDO. Kvalitativno poboljšavamo svoj odnos prema ovom konceptu, strateški se opredeljujući za održiv razvoj i stvaranje nove vrednosti kroz inovacije, kao i za partnerstva koja imaju socijalnu, razvojnu i/ili ekološku dimenziju. U savremenoj međunarodnoj poslovnoj zajednici korporativni uspeh se ne može više sagledati bez povezanosti sa društvenim razvojem. Međunarodne inicijative i okviri za promociju KDO ističu i benefite od primene principa KDO, koji označavaju poboljšanu poslovnu klimu, jer su privredni subjekti svesniji direktne ekonomske vrednosti KDO i pozitivnih uticaja na društvo i životnu sredinu.

U ovom izveštaju detaljno izlažemo ukupne aktivnosti Banke na polju KDO koje su kreativno i sinergijski povezane sa sistemom integrisanog menadžmenta kvaliteta. Sistem kvaliteta podrazumeva promene u organizaciji, dokumentaciji, procesima i motivaciji zaposlenih, u svim funkcijama i delovima preduzeća. Kvalitet poslovanja podrazumeva menadžment pristup, odnosno upravljanje kvalitetom poslovanja preduzeća identifikovano kroz poštovanje međunarodnih standarda kvaliteta. Opredeljeni smo da principe društveno odgovornog poslovanja integrišemo u sve aspekte poslovanja, organizaciju, strategiju i poslovno-finansijske performanse, uz stalni progres u ostvarivanju ovog koncepta strategijskog menadžmenta. Na ovaj način progresivno i integralno ostvarujemo principe KDO koji su sastavni segment strategijskog menadžmenta. Ukazujemo na bitne elemente i ciljeve primene sistema integrisanog menadžmenta kvaliteta. U tekućem periodu nastavili smo da dalje unapređujemo Integrisan sistem menadžmenta.

Na redovnoj sednici skupštine Banke u martu 2012. godine predstavnik sertifikacionog tela DAS iz Londona je i zvanično izvršio uručenje sertifikata za sva tri standarda i to: ISO 9001 Sistem menadžmenta kvaliteta, ISO 27001 Sistem menadžmenta sigurnosti informacija i ISO 14001 Sistem menadžmenta Zaštite životne sredine. Naša banka je bila jedina banka u okruženju koja je dobila sertifikat za ovakav Integrisan sistem menadžmenta za ova tri standarda i time se dugoročno opredelila da poštuje osnovne principe menadžmenta kvaliteta. Uvođenjem integrisanog sistema menadžmenta za tri standarda Banka je postavila nekoliko ciljeva a najvažniji od njih su:

- da se dugoročno održi visok kvalitet proizvoda i usluga kako bi se ispunila sva očekivanja dosadašnjih klijenata i ojačala depozitna baza Banke. Rukovodstvo i svi zaposleni moraju ispunjavati svoje obaveze i poslovno se angažovati boreći se za kvalitet u vezi razvoja i pružanja svih bankarskih proizvoda i usluga;

- da se kao i do sada kontinuirano upravlja informacijama i informacionom imovinom koja je neophodna za kvalitetno pružanje proizvoda i usluga našim klijentima, kao i da se obezbedi njihova poverljivost, nepovredivost i raspoloživost. Banka naročito vodi računa o zaštiti i tajnosti podataka svojih klijenata i njihove imovine;

- da se vodi briga o uticajima na životnu sredinu kroz primenu savremenih i ekološki čistih tehnologija u oblasti tekućeg održavanja, da se štede resursi i energija, da se upravlja svim vrstama otpada i da se vrše merenja i praćenje uticaja na životnu sredinu.

U skladu sa Politikom kvaliteta, Politikom sigurnosti informacija i Politikom zaštite životne sredine Integrisani sistem menadžmenta se kontinuirano unapređuje tako da je Banka nakon dve uspešne resertifikacije produžila važnost trajanja sertifikata do 15.03.2021 godine. Podvlačimo da se Banka se opredelila za sveobuhvatan koncept menadžmenta kvalitetom zasnovan na filozofiji obezbeđenja kvaliteta (ISO 9001 standard), sigurnosti informacija (ISO 27001 standard) i zaštite životne sredine (ISO 14001 standard) kao osnovnoj filozofiji menadžmenta, a predmet i obim sistema jesu samo procesi u isključivoj odgovornosti i nadležnosti Banke. Ono obuhvata uključanje svih zaposlenih radi postizanja dugoročnog uspeha kroz zadovoljenje klijenata, a u korist svih zaposlenih u Banci i društva u celini. Struktura upravljačkog sistema sastoji se od: organizacione, upravljačke, procesne i dokumentacione strukture. Banka održava Integrisani sistem menadžmenta i stalno poboljšava njegovu efektivnost. Najviše rukovodstvo je odgovorno za uspostavljen, primenjen i održavan integrisan sistem menadžmenta koji odgovara kontekstu JUBMES banke.

Promovišući sistem KDO u sinergijskoj povezanosti sa novim sistemom integrisanog menadžmenta kvaliteta, afirmišemo novu strategiju uspostavljanja konkurentske prednosti na tržištu finansijskih usluga, kroz praktičnu primenu principa i prakse KDO i ostvarivanja koncepta korporativne održivosti. Usvojenim inoviranim politikama kvaliteta, sigurnosti informacija i zaštite životne sredine posebno se podvlači korelativno funkcionalni odnos sistema integrisanog menadžmenta kvaliteta i društveno odgovornog ponašanja, a sve u cilju obezbeđenja konkurentnosti i prepoznatljivosti proizvoda i usluga JUBMES banke na domaćem i stranom tržištu.

Pored navedenog, integralnom primenom Kodeksa korporativnog upravljanja i Kodeksa profesionalnog ponašanja potvrdili smo opredeljenje za uspostavljanje visokih standarda u oblasti korporativnog upravljanja i odgovornog biznisa što je preduslov obezbeđenja njenog dugoročnog, održivog i stabilnog razvoja, uz negovanje reputacije uspešne poslovne finansijske institucije. Proces implementacije i praćenja najviših standarda u oblasti kvalitetnog korporativnog upravljanja i principa etičkog biznisa, kao jedan od ciljeva Banke, trajan je kontinuiran proces evolutivnog karaktera, te su i načela izložena u kodeksima podložna stalnim kvalitativnim promenama i razvoju.

Uvodno ističemo da smo aktivno uključeni u sve strukture nacionalne mreže Globalnog dogovora i aktivnosti pod pokroviteljstvom ili u u partnerstvu sa mrežom i da smo pozicionirani kao lider u promociji ciljeva održivog razvoja i principa KDO. Aktivno smo uključeni u rad UO nacionalne mreže Globalnog dogovora i u elaboraciji predloga Kancelarije Globalnog dogovora u Njujorku o reviziji strategije razvoja Globalnog dogovora UN 2020. Dokument ima za cilj da unapredi organizaciju i rad lokalnih mreža. Predstoji velika izmena, kako na globalnom, tako i na lokalnom nivou u svim mrežama sveta, a da ta izmena podrazumeva da se uvodi – poslovni model upravljanja mrežom. Novina je da će članice UN Globalnog dogovora sa prihodom preko pet milijardi dolara godišnje, morati da plaćaju članarinu Kancelariji GD u Njujorku. Aktivno učestvujemo u radu Radne grupe za promovisanje ciljeva održivog razvoja i kreiranju inovativnih partnerstva au cilju primene Agende 2030. KDO je istovremeno i dugoročna razvojna orijentacija i suština naše korporativne etike.

Društvena odgovornost kompanija je bitna za oblikovanje takvog poslovnog okruženja koje spremnije i brže suočava sa raznim kriznim izazovima, a posebno aktuelnom epidemijom

izazvanom novim virusom COVID-19. U takvim uslovima važna je brza reakcija privatnog sektora u pružanju podrške zdravstvenom sektoru koji je neposredno uključen u borbu sa epidemijom. Solidarnost i humanost usmesto pasivnog odnosa prema svim kriznim izazovima i posledicama krize na ekonomskom i socijalnom nivou. Banka je, u trenutku krize izazvane pandemijom corana virusom, potvrdila važnost humanosti i solidarnosti, ali i svoju poziciju reprezentativnog društva odgovornog poslovnog subjekta u Republici Srbiji, pružajući značajnu pomoć u nabavci medicinske opreme respiratora za potrebe lečenja bolesnika rararaženih virusom COVID19.

U narednom segmentu detaljno izložemo aktivnosti Banke koje se odnose na poštovanje ljudskih prava i radnih standarda, na zaštitu životne sredine i borbu protiv korupcije, u okviru napredne-zrele i liderske faze promocije DOP i održivog razvoja

II PRIMENA PRINCIPA GLOBALNOG DOGOVORA UN

Ljudska prava

“Ljudsko biće je centralni subjekt razvoja i treba da bude učesnik i korisnik ovog procesa”
(Deklaracija o pravu na razvoj UN, 1986 godine).

Prvi princip Globalnog dogovora:

Kompanije treba da podrže i poštuju zaštitu međunarodno zagantovanih ljudskih prava

1. Principi KDO su su iznad zakonskog okvira i doprinose društvu socijalne i ekonomske kohezije, zdrave životne sredine i kulturne različitosti. Sveobuhvatno unapređujemo profil Banke kao odgovornog poslovnog subjekta koji na unutrašnjem i eksternom planu doprinosi održivom razvoju i kulturi zdravog biznisa. Napredak kroz funkcionalno i normativno unapređenje materije koja je povezana sa DOP, prati i set različitih aktivnosti kojima se primenjuju principi KDO i Novi ciljevi održivog razvoja kroz saradnju sa internim i eksternim zainteresovanim grupama, sa fokusom na poštovanje ljudskih prava, odnosno unapređenje stanja ljudskih resursa i jačanje socijalne inkluzije.

Za sprovođenje novih Ciljeva održivog razvoja, od ključnog je značaja da se izgradi takvo okruženje koje će omogućiti integralnu primenu svih tzv. generacija ljudskih prava. Da bi ciljevi održivog razvoja bili zaista prihvaćeni na nacionalnom nivou takođe je potrebno zakonodavstvo koje promoviše javnu odgovornost, participativno donošenje odluka i inkluzivno društvo. Nužno je unaprediti regulative koja se odnose ljudskih prava, koja sagledavamo u integralnom smislu. Sprovođenje novog globalnog programa održivog razvoja i implementacija u nacionalne javne politike zahtevaće koordinisane napore različitih struktura javne sfere, poslovnog sektora i civilnog društva. Važan element Agende 2030. je da građani budu uključeni u sve faze postupka i to od početnog projektovanja javnih politika, do njihovog sprovođenja i praćenja

Unapređenje sistema zaštite seta prava ljudskih prava jedno je od najsloženijih pitanja u međunarodnoj zajednici. Ljudska prava obuhvataju mnogo različitih područja ljudskog života i

mogu se uslovno podeliti u više grupa, ali često se svrstavaju u tri kategorije: građanska i politička prava, socijalna i ekonomska prava i prava treće generacije.

Deklaracija o održivom razvoju postavlja ljudsko biće u centar razvoja. Pravo na razvoj se određuje kao neotuđivo pravo na osnovu kojeg svaki pojedinac učestvuje i doprinosi ekonomskom, političkom i kulturnom razvoju.

Osnovni principi na osnovu se ostvaruje pravo na razvoj su:

- poštovanje građanskih, ekonomskih, socijalnih, političkih i kulturnih prava sinergijski je povezano sa implementacijom prava na razvoj;
- ljudsko biće je u središtu koncepta integralnog-humanog razvoja;
- razvojne politike na svim nivoima treba da postave ljudsko biće kao središnjeg učesnika i korisnika dinamičkog integralnog razvoja;
- postavljanjem pojedinca u centar aktivnosti razvoja proklamuje se integralna vizija svih ljudskih prava;
- Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima, kao najvažniji izvorni međunarodno-pravni dokument, sredstvo je za ostvarivanje različitih kategorija prava, odnosno priznavanja i unapređenja zaštite svih ljudskih prava kao osnove i mere razvoja, i
- razvoj zasnovan na ljudskim pravima ne obuhvata samo ekonomski razvoj, već podrazumeva i proces osnaživanja i osposobljavanja onih kojima su uskraćena osnovna prava - koncept inkluzivnog razvoja.

Treća generacija prava ljudskih prava se definišu kao tzv. prava solidarnost i. U odnosu na prvu i drugu generaciju ljudskih prava, ona nisu preusmerena isključivo na zaštitu pojedinca (zv. liberalna škola), već i na različite socijalne grupe (kombinacija liberalne škole i komunitarnog modela). Ljudska prava tzv. treće generacije uključuju: grupna i kolektivna prava, pravo na samoopredeljenje, pravo na ekonomski i socijalni razvoj, pravo na zdrav okolinu, pravo na prirodne resurse, pravo na komunikaciju, pravo na kulturno nasleđe i pravo na generacijsku jednakost i održivost. U aktuelnom periodu razvoja informaciono-komunikacionih tehnologija, sve više se u normativnom smislu prava tzv. četvrte generacije prava ljudskih prava tzv. o "komunikacijska prava" koja se bave ljudskim pravima u informacijskom društvu u kojemu živimo.

U pogledu određenja pravo na razvoj naglašavamo da ono predstavlja pravo treće generacije ljudskih prava, tzv. prava solidarnosti, uz pravo na mir, međunarodnu bezbednost, pravo na zdravu životnu sredinu i pravo na upravljanje nacionalnim resursima. Uključeno je u globalni pravno-institucionalni sistem 1987.godine, usvajanjem Deklaracije Generalne skupštine UN za razvoj. Utvrđeno je kao univerzalno i neotuđivo ljudsko pravo Bečkom deklaracijom o održivom razvoju sa programom za akciju usvojenim 1993.godine i Milenijumskom deklaracijom UN iz 2000.godine i Novom razvojnom agendom 2030. Pravo na razvoj je zasnovano na vrednostima, standardima i principima koji proističu iz povelje UN, Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima i drugih obavezujućih konvencija i dokumenata o zaštiti ljudskih prava i sloboda univerzalnog i regionalnog karaktera. Ovo pravo nije određeno samo kao jedno novih prava ljudskih prava (normativni aspekt), već je u svakom pogledu razvojna kategorija, koja doprinosi integralnoj viziji ljudskih prava.

U savremenom biznis okruženju, društveno odgovorno poslovanje je vrednosni i strateški model poslovanja. Najbolje prakse DOP su pretočene u smernice, uputstva medjunarodne standrade poslovanja koja se dobrovoljno primenjuju. Izražavajući dobrovoljnost kroz opredjeljenost koja prelazi zakonske zahteve koje poslovni ssubjekti moraju poštovati, poslovni subjekti teže da povećaju standarde društvenog razvoja, poštovanje ljudskih prava, zaštite okoline i dr. Imajuću u vidu navedeno, moderni poslovni subjekti teže dobrom i transparentnom korporativnom upravljanju, uz ostvrivanje novih partnerstva i proširenje sa različitim subjektima inter i/ili intra-sektorskog karaktera.

Globalni ciljevi održivog razvoja su: svet bez siromaštva; svet bez gladi; zdravlje i blagostanje; kvalitetno obrazovanje; rodna ravnopravnost; čista voda i sanitarni uslovi; pristupačna energija iz čistih izvora; dostojanstven rad i ekonomski rast; industrija, inovacije, infrastruktura; smanjenje nejednakosti; održivi gradovi i zajednice; odgovorna potrošnja i proizvodnja; očuvanje klime; očuvanje vodenog svijeta; očuvanje života na zemlji; mir, pravda i snažne institucije, i poslednji - partnerstvom do ciljeva. Agenda odražava promenu težišta kada je reč o poimanju razvoja, zato što se prešlo sa zadovoljavanja najosnovnijih potreba na promovisanje ostvarivanja seta ljudskih prava. Za sprovođenje Ciljeva održivog razvoja, od ključnog je značaja da se izgradi takvo okruženje koje će omogućiti integralnu primenu svih tzv. generacija ljudskih prava. Agenda teži izgradnji sveta univerzalnih ljudskih prava i ljudskog dostojanstva, valdavine prava, pravde i jednakosti, sveta bez diskriminacije u kojem se poštuje rasna, etnička pripadnosti kultururana različitost. To je svet jednakih mogućnosti koje dozvoljavaju potpuno ostvrivanje ljudskih potencijala, to je sve koji ulaže u decu i u kome svako dete treba da se razvija u okruženju bez nasilja, to je svet rodne ravnopravnosti, ali i pravedan, pravičan, otvoren i društveno inkluzivan. Kako bi se ostvrivla ova ciljn vizija neophodna je strukturalna i vrednosna prema društvu održivosti.

-Važan dokument koji je utemljio integralni pristup razvoju ljudskih prava u kontekstu održivog razvoja je *Povelja EU-a o osnovnim pravima* (donesena 2000. i obavezujuća za države članice od 2009. godine). Sve institucije EU-a (Komisija, Parlament i Savet) imaju svoju ulogu u zaštiti ljudskih prava. Povelja u jednom instrumentu objedinjuje osnovna prava koja su obavezujuća za institucije i tela EU-a, uz napomenu da se ovaj dokument primjenjuje i na nacionalnom nivou. Lica koja traže pravnu zaštitu moraju se prvo obratiti sudovima u svojoj zemlji. U zadnjoj instanci mogu se obratiti Sudu EU-a. Povelja je u skladu s Evropskom konvencijom o ljudskim pravima koju su ratifikovale sve države članice EU. *Agencija za osnovna prava EU* je novo telo koje je zaduženo da analizira materiju zaštite ljudskih prava, dok se Akcionim planom za ljudska prava i demokratiju (2015. – 2020.) obezbeđuje okvir za kolektivno delovanje država članica i institucija Unije na polju promocije ljudskih prava svih generacija, uključujući prava tzv. treće generacija. Evropska unija je 2012. godine imenovala svojeg prvog posebnog predstavnika za ljudska prava. Materija poštovanja seta garantovanih ljudska prava svih generacija- čine srž odnosa EU-a sa drugim državama i regijama. Delovanje na polju zaštite ljudskih prava je u funkciji sprečavanja i rešavanja sukoba, smanjenja siromaštva, kao i održivog- integralnog razvoja kao osnovnog principa razvoja Unije utvrđen primarnim pravom.

Osnovana je i Agencija osnovna prava EU koja institucijama Unije i državama članicama pruža nezavisne savete zasnovane na dokazima u oblasti osnovnih prava. Cilj rada Agencije je da doprinese obezbeđivanju potpunog poštovanja osnovnih prava širom Evropske unije. Da bi

se taj cilj ispunio, Agencija za osnovna prava EU obavlja sledeće zadatke: Prikupljanje i analiziranje informacija i podataka; pružanje pomoći i davanje stručnog mišljenja; informisanje i podizanje svesti o vađanosti zaštite ljudskih prava . Zadaci Agencije su navedeni u zakonskom aktu o osnivanju Agencije za osnovna prava EU: Uredba Saveta br. 168/2007. Zadaci Agencije za osnovna prava EU se ispunjavaju kroz savetovanje i saradnju sa partnerima. To omogućava Agenciji da odredi oblasti svog delovanja i razmenjuje stručna mišljenja koordinira istraživanja u različitim oblastima kroz zajednički rad na pružanju saveta Evropskoj uniji i državama članicama. Na taj način, Agencija za osnovna prava EU ostvaruje sinergiju, iskorišćava svoje resurse na najbolji mogući način i pruža podršku drugim telima iznošenjem jasnih stavova o načinu unapređenja zaštite osnovnih prava. Agencija za osnovna prava EU održava neposredne kontakte sa Evropskom komisijom, Evropskim parlamentom i Svetom Evropske unije; drugim međunarodnim organizacijama kao što su Svet Evrope, Ujedinjene nacije i Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju, vladama država članica, organizacijama civilnog društva, akademskim institucijama, telima za promovisanje ravnopravnosti i nacionalnim institucijama za ljudska prava, kao i mrežama za promociju principa DOP. Kako bi se osigurala bliska saradnja, svaka država članica Evropske unije imenuje nacionalnog oficira za vezu. Stalna komunikacija i redovni sastanci pomažu u stvaranju čvrstog partnerstva, što garantuje razmenu informacija i prepoznavanje nacionalnih potreba i njihovo zadovoljavanje.

Agencija za osnovna prava EU ima razvijenu saradnju sa Svetom Evrope. U cilju međusobnog dopunjavanja u radu, Agencija usklađuje svoje aktivnosti sa aktivnostima Saveta Evrope, u pogledu godišnjeg programa rada i saradnje sa civilnim društvom. Kroz svoju Platformu o osnovnim pravima, Agencija se redovno savetuje sa velikim brojem organizacija civilnog društva. Ove organizacije su u mogućnosti da pruže podršku stručnjacima Agencije za osnovna prava EU u prepoznavanju problema sa kojima se građani Evropske unije susreću u svakodnevnom životu. Platforma o osnovnim pravima objedinjuje više od 300 organizacija civilnog društva širom Evropske unije koje se bave specifičnim pitanjima osnovnih prava. One iznose predloge u vezi sa godišnjim programom rada Agencije za osnovna prava EU i njenim godišnjim izveštajem.

Glavne oblasti rada Agencije za osnovna prava uključuju diskriminaciju, dostupnost pravdi, rasizam i ksenofobiju, zaštitu podataka, prava žrtava zločina i prava deteta. Agencija se se bavi isključivo pitanjima koja potpadaju pod nadležnost Evropske unije. Agencija prikuplja podatke o zaštiti osnovnih prava u zakonskom okviru država članica i dostavlja pravne analize. Izvori informacija obuhvataju instrumente zakonodavstva, sudske presude i akademska tumačenja. Prošle godine je obeležena 70. godišnjica Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima. U skladu sa prioritetima Globalne strategije EU, Agencija pruža podršku pozitivnim primerima koji se tiču ostvarivanja ljudskih prava konkretno se pozivajući na viziju Agende za 2030. U pitanju je Inicijativa „Dobre priče o ljudskim pravima“.

Posebno ukazujemo na ulogu znanja kao ključne komponente evropskog koncepta razvoja. Navodimo važnost održivog ulaganja u znanje i veštine ljudi kroz kvalitetno, efikasno i praktično primenljivo obrazovanje i stalno usavršavanje pripadnika svih društvenih grupa na principima jednakih mogućnosti, u cilju oblikovanja otvorenog inkluzivnog društva. Socijalna uključenost i afirmativne mere za integraciju marginalizovanih grupa u društveno okruženje odražavaju suštinu razvoja u kojem je ljudsko biće središnji subjekt procesa.

Strategija pametnog, „održivog inkluzivnog rasta Evrope 2020“, kao ključnu komponentu savremenog razvoja ističe jednakost u pristupu znanju kako bi Unija postala najdinamičnija i najkonkurentnija ekonomija zasnovana na znanju. Ostvarivanjem tzv. pametnog rasta, smanjenjem socijalne isključenosti i ostvarivanjem održivog razvoja Unija odgovara na svetsku krizu. Da bi se postigao uspeh, potrebno je uskladiti obrazovanje za održivi razvoj sa postojećim trendovima u obrazovnim reformama i predstaviti ga ključnim donosiocima odluka i ekspertima na nacionalnom nivou. Oni koji se zalažu za obrazovanje za održivi razvoj takođe treba da utvrde i ilustruju vezu između načela održivosti i dugoročnog ekonomskog blagostanja svakog naroda u njegovom prelazu na zelenu ekonomiju. Obrazovanje ima ključnu ulogu u promovisanju osnovnih vrednosti demokratije, poštovanja ljudskih prava i vladavina zakona, kao i sprečavanje kršenja ljudskih prava. Obrazovanje se u širem smislu posmatra kao odbrana od porasta nasilja u društvu, rasizma, ekstremizma, ksenofobije, diskriminacije i svake netolerancije.

Razvoj zasnovan na ljudskim pravima ne obuhvata samo ekonomski razvoj, već podrazumeva i proces osnaživanja i osposobljavanja onih kojima su uskraćena osnovna prava - koncept inkluzivnog razvoja. Zbog toga je nužna integracija prava na razvoj u normativni - institucionalni okvir države, uz poštovanje minimalnih zajedničkih principa sistema zaštite i promocije ljudskih prava, kao što su participacija - učešće svih subjekata društva - zajednice, odgovornost, nediskriminacija, ravnopravnost i poseban status osetljivih grupa, osnaživanje kapaciteta svih sfera društva za efikasno ostvarivanje integralnog korpusa ljudskih prava, povezanost razvoja sa poštovanjem normi i standarda koji se odnose na ljudska prava.

2. Pravo na razvoj nije moguće ostvariti bez celovite promene poslovnog okruženja u kontekstu promocije principa DOP. Poštovanje ljudskih i radnih prava predstavlja osnov KDO aktivnosti okrenutih zaposlenima. Pored obaveza već propisanih zakonima i zaštite osnovnih prava zaposlenih, društvena odgovornost u ovoj oblasti podrazumeva i dodatno angažovanje kompanija na unapređenju različitih aspekata odnosa sa ovom važnom grupom stejkholdera, kao što su ulaganje u lični i profesionalni razvoj i podrška ravnoteži između poslovnih i privatnih obaveza. Društveno odgovorne kompanije prepoznaju i pridaju važnost svojoj ulozi u zajednici, i to najčešće kroz programe društveno odgovornog poslovanja. Ipak neophodno je napraviti razliku između ovakvih inicijativa i koncepta ljudskih prava i biznisa. Ovakve inicijative, iako veoma značajne, preduzimaju se selektivno i usmeravaju samo na pojedinačna pitanja, dok se koncept ljudskih prava i biznis odnosi na poštovanje svih obavezujućih standarda ljudskih prava.

U cilju smanjenja protivrečnosti između interesa biznisa za profitabilnošću, ali i zahteva za integralnom zaštitom ljudskih prava, kreiran je dokument, kojim se postavljaju okviri za unapređenje poslovne prakse i standarda u domenu ljudskih prava. "Rukovodeća načela UN o biznisu i ljudskim pravima" je prepremio Specijalni predstavnik Generalnog sekretara UN „za pitanje ljudskih prava i transnacionalnih korporacija i ostalih preduzeća“ 2008.godine. Ovim dokumentom se ne stvaraju nove međunarodne pravne obaveze za države već se razjašnjavaju posledice primene postojećih standarda i prakse po države i privredne subjekte. U segmentu - Korporativna odgovornost za poštovanje ljudskih prava - Temeljna načela decidno je navedeno da preduzeća treba da poštuju ljudska prava. Navedeno podrazumeva da kompanije treba da izbegavaju zadiranje u ljudska prava drugih i da odstranjuje negativne uticaj na ljudska prava. .Odgovornost za poštovanje ljudskih prava predstavlja opštu normu očekivanog ponašanja svih

preduzeća, gde god ona poslovala. Ona postoji nezavisno od mogućnosti i/ili spremnosti država da ispunjavaju sopstvene obaveze vezane za ljudska prava i ona ne umanjuje te obaveze. Ta odgovornost postoji i mimo obaveze poštovanja nacionalnih zakona i propisa kojima se štite ljudska prava. Načela su podržana od globalne poslovne zajednice, uz napomenu da su neka od najvažnijih načela DOP već bila inkorporirana u međunarodne dokumente kao što su OECD pravila za multinacionalne kompanije, ISO standard 26000 i Politika Evropske komisije o KDO. Evropska unija je u svojoj CSR strategiji iz 2011. podržala UN Rukovodeće načela i obavezala se da će podržavati njihovu primenu. Komisija je pripremila priručnike za ljudska prava za kompanije koje deluju u tri sektora, Zapošljavanje i agencije za zapošljavanje, IKT i Nafta i gas. Evropska komisija je jula 2015. objavila analizu aktivnosti EU usmerenih na implementaciju UN načela o ljudskim pravima i biznisu. Komisija je inicirala uvođenje Nacionalnih akcionih planova/strategija kao instrumenata primene Načela, uz predlog da treba da budu doneseni u postupku koordinacija između različitih državnih tela država - članica, i uz uključivanje i predstavnika privrede, civilnog društva, lokalnih zajednica i dr. Takođe, nacionalni akcioni planovi treba da prate određene specifičnosti država članica, koje su odraz političkog uređenja, zastupljenosti određenih industrija, sistema obrazovanja, tradicije, osobenog kulturnog identiteta i mnogih drugih faktora.

Biznis zajednica kroz programe KDO, izveštavanja o primeni principa KDO i održivosti, postaje jedan od važnih partnera javnoj sferi na lokalnom, nacionalnom i evropskom nivou u ostvarivanju društva ekonomske i socijalne i ekološke održivosti. Nužno je osnaživati KDO, koja na tržištu podrazumeva više nivoa odgovornosti koji se zasnivaju na principu „fer“ poslovne prakse, odnosno, etičkog ophođenja kompanije prema svim ključnim internim i eksternim stakeholderima, integralna primena ljudskih prava. Politika DOP ovim dobija novu podsticu jer je harmonizovana za zahtevima i ciljevima dvaju razvojnih strategija. Pravo na razvoj, odnosno na održiv razvoj, podstiče poslovne subjekte da kreativno doprinose njegovom ostvarenju razvijajući sopstvene mehanizme kojim se uspostavlja etički poslovni proces, koji uz poštovanje normativnog okvira promoviše i principe KDO koji se odnose na zaštitu ljudskih prava. Etički opredeljene kompanije koje poštuju ljudska prava postaju osnovni subjekti kreiranja zdravog i konkurentnog poslovnog okruženja. Usvajanjem novog strateškog i dugoročnog koncepta u menadžmentu - društveno odgovornog poslovanja, obezbeđuje se da društveno odgovorne kompanije mogu promptno reagovati na socijalne i ekološke probleme i dati doprinos održivom razvoju. Politike razvoja korporativnih subjekata moraju da podrže osnovne principe ljudskih prava i da ih primenjuju integralno u svojim poslovnim operacijama, kako bi mogle da odgovore potrebama integralnog razvoja.

Pravo na razvoj, odnosno na održiv razvoj, podstiče poslovne subjekte da kreativno doprinose njegovom ostvarenju razvijajući sopstvene mehanizme kojim se uspostavlja etički poslovni proces, koji uz poštovanje normativnog okvira promoviše i principe KDO i održivog razvoja zasnovanog na razvoju ljudskih prava.

3. Na međunarodnom nivou ljudska prava su ugrađena u inicijative koje promovišu i društveno odgovorno poslovanje. Ljudska prava su postala integralni deo društveno odgovornog poslovanja poslovnog sveta, a bez tog segmenta nema univerzalnosti ljudskih prava. Zaštita ljudskih prava nije samo obaveza subjekta međunarodnog prava već i korporativnih subjekata, koji implementiraju prvi princip Globalnog dogovora u svoje poslovne

aktivnosti, strategije i smernice. Kao aktivna članica nacionalne mreže Globalnog dogovora UN, pozicioniramo se među liderima u promociji integralnog pristupa primeni principa KDO (uključujući i promociju ljudskih prava) na internom i eksternom nivou. Za Banku su, od prioritetne važnosti, inicijative svih struktura Globalnog dogovora, koje harmonizuju ciljeve poslovne zajednice sa ciljevima Program za razvoj UN, ali i regionalne razvojne agende EU, čiji ciljevi se postepeno implementiraju u nove razvojne politike RS, kao države u procesu pristupanja Uniji.

Za uspeh novog poslovnog modela, koji inkorporira i segment zaštite ljudskih prava, neophodna je saradnja sa eksternim i internim interesnim grupama, koje učestvuju u kreiranju novih vrednosti, kao osnova savremene korporativne kulture. Navedeno uključuju i promociju poslovnog modela, koji podrazumeva inkorporiranost i integralnu zaštitu ljudskih prava kroz kooperaciju sa internim i eksternim stakeholderima.

Za Banku su od prioritetne važnosti inicijative svih struktura Globalnog dogovora, koje harmonizuju ciljeve poslovne zajednice sa ciljevima Program za razvoj UN, ali i regionalne razvojne agende EU, čiji ciljevi se postepeno implementiraju u nove razvojne politike RS. Navedeno uključuje i promociju novog poslovnog modela, koji podrazumeva zaštitu ljudskih prava u svim segmentima poslovnih aktivnosti. Banka ne zanemaruje internu dimenziju DOP, koja podrazumeva stalnu edukaciju zaposlenih, kroz prezentacije o različitim vidovima DOP, uključujući i aspekte zaštite ljudskih prava i sloboda. Posebnu pažnju smo ponovo usmerili na pitanja poštovanja rodne ravnopravnosti i inkluzije osoba sa invaliditetom u društveni život zajednice na svim nivoima (koncept korporativnog građanstva). Novi model odgovornog biznisa uvažava principe poštovanja ljudskih prava podrazumeva i odgovarajući menadžment u segmentu KDO, odnosno optimalno upravljanje rizicima u socijalnoj (uključujući i rizike ugrožavanja ljudskih prava) i ekološkoj sferi.

Novi model odgovornog biznisa koji uvažava principe poštovanja ljudskih prava podrazumeva i odgovarajući menadžment u segmentu korporativne društvene odgovornosti, odnosno optimalno upravljanje rizicima u socijalnoj (uključujući i rizike ugrožavanja ljudskih prava) i ekološkoj sferi. U skladu sa usvojenim politikama kvaliteta, bezbednosti informacija i zaštite životne sredine i usvojenim standardima, donete se odgovarajuće procedure i uputstva za stalno kvalitativno poboljšanje integrisanog menadžmenta, koji obuhvata i polje društveno odgovornog poslovanja, a time i delovanje u segmentu ljudskih prava.

Etična kompanija je ona koja garantuje svima jednake mogućnosti pri zapošljavanju, napredovanju i stručnom usavršavanju izbegavajući diskriminatorne prakse i favorizujući stručnost i jednakost; ona podržava pravo radnika na sindikalno udruživanje i podstiče socijalni dijalog, obezbeđuje adekvatne mere bezbednosti i zdravlja na radu. Pored toga, da bi zadržala svoje zaposlene i privukla kvalifikovane kvalitetne kadrove, kompanija obezbeđuje i dodatne beneficije, vodi računa o jasnoj i transparentnoj komunikaciji i blagovremenom informisanju svojih zaposlenih, i ispitujući redovno zadovoljstvo zaposlenih, stalno unapređuje radne uslove. Mnoge kompanije su uvidele da je za sticanje i održavanje konkurentne prednosti na tržištu ključan razvoj intelektualnog kapitala, te stoga stalno investiraju u različite programe edukacije i obuke svojih zaposlenih. avremeni koncepti upravljanja ljudskim resursima stoga su zasnovani na novim modelima, kao što su konsultovanje i uključivanje zaposlenih, motivišuće radno

okruženje, zadovoljstvo i dobrobit zaposlenih izraženi u podsticanju ravnoteže između poslovnih i privatnih obaveza.

U poslovnom okruženju osnovni resurs svake organizacije čine ljudi i njihove sposobnosti, kojima doprinose ostvarenju organizacionih ciljeva. Njihova kreativnost, inovativnost, motivisanost, informisanost, osobine su koje ih čine drugačijim od ostalih resursa u preduzeću. Prema tome, zaposleni predstavljaju najvažniji resurs u kreiranju dodatnih vredosti preduzeća. Sveobuhvatan, sistemski pristup odnosima sa zaposlenima omogućuje najveći stepen poboljšanja performansi neke organizacije. Važnost ljudskog kapitala raste, tako da ljudi poseduju sve više znanja i informacija pa je i upravljanje ljudkim resursima sve teže. Potrebno je znanje kako uspešno upravljati ljudskim kapitalom, kako pridobiti, razviti, zadržati i nagraditi prave ljude koji će postići postavljene ciljeve i slediti strategiju preduzeća.

Jedan od važnijih segmenata našeg društveno odgovornog poslovanja je Politika upravljanja ljudskim resursima. Saglasno poslovnoj i razvojnoj orijentaciji Banke, nastavili smo da aktivno unapređujemo svoju politiku zapošljavanja i podsticanja procesa stalnog usavršavanja zaposlenih koji doprinosi dostizanju utvrđenih strateških ciljeva, u skladu Procedurom obuke i stručnog usavršavanja zaposlenih u Banci. Naime, unutar privrednih subjekata, društveno-odgovorna praksa uključuje primarno zaposlene i odnosi se na područje investiranja u ljudski kapital, zdravlje i sigurnost. Društveno odgovorni subjekti su posvećeni stalnoj edukaciji zaposlenih kroz različite modele internog ili eksternog kakatera. Edukacijski programi moraju biti prilagodjeni profilu zaposlenih i predmet su stalne evaluacije. Ne zapostavljamo ulogu obrazovanja kao razvojne determinante. Obrazovanje ima ključnu ulogu u promovisanju osnovnih vrednosti Saveta Evrope: demokratije, poštovanja ljudskih prava i vladavina zakona, kao i sprečavanje kršenja ljudskih prava. Obrazovanje se u širem smislu posmatra kao odbrana od porasta nasilja u društvu, rasizma, ekstremizma, ksenofobije, diskriminacije i svake netolerancije. U tom smislu prilagođena je i naša politika upravljanja ljudskim resursima. Uz redovnu evaluaciju učinka zaposlenih u skladu sa modernim standardima i politikom upravljanja ljudskim resursima, Banka je nastavila da upućuje zaposlene na seminare, radionice iz oblasti modernog bankarskog poslovanja. U skladu sa Politikom obuke i stručnog usvršavanja zaposlenih u Banci i zahtevima ISO standarda, tokom izveštajnog perioda, zaposleni su bili uključeni u razne obuke internog karaktera, seminare domaćeg i međunarodnog karaktera koje su obradjivali teme iz složene oblasti domaćeg i međunarodnog platnog korporativnog bankarstva, inovativnih tehnologija i mobilnog bankarstva, unapređenja compliance funkcije posebno u segmentu antikorupcije i sprečavanja pranja novca fin.terorizma. Prateći nove standarde evaluacije učinka zaposlenih, učinak zaposlenih se ocenjuje uz proaktivno delovanje ocenjivača i ocenjenog. Posebna pažnja se dugoročno posvećuje edukaciji stručnjaka u oblasti informacionih tehnologija, sa usmerenjem na elektronsko bankarstvo i informatičku bezbednost. Da bi bila konkurentna u oblasti pružanja finansijskih usluga, Banka konstantno razvija i unapređuje svoj informacioni sistem jer samo tako može da prati razvoj novih proizvoda i usluga na finansijskom tržištu.

Strategija razvoja informacionog sistema Banke podrazumeva i implementaciju novih sistemskih i komunikacionih platformi u cilju podrške bankarskim procesima, praćenje i razvoj novih tehnologija i znanja, obuku i stalno stručno usavršavanje zaposlenih.

Za Alta banku (raniji naziv JUBMES banka), kao finansijsku instituciju sa dinamičnim razvojnim konceptom, politika upravljanja ljudskim resursima je u funkciji promocije zdravog etičkog biznisa, jer samo takvo poslovno okruženje može da podstakne ostvarivanje integralnog humanog razvoja u čijem središtu su ljudska prava. Novi model odgovornog biznisa, koji uvažava principe poštovanja ljudskih prava, podrazumeva i odgovarajući menadžment u segmentu korporativne društvene odgovornosti, odnosno optimalno upravljanje rizicima u socijalnoj (uključujući i rizike ugrožavanja ljudskih prava) i ekološkoj sferi.

Banka je nastavila da unapređuje sisteme podrške zaštiti ljudskih prava, posebno sistema zaštite zdravlja i. Stalno unapređujemo i svoja interna akta o proceni rizika na radnom mestu i u radnoj okolini, u čijoj izradi je učestvovala i kompanija specijalizovana za zaštitu bezbednosti i zdravlja na radu i zaštitu životne sredine. Banka primenjuje Pravilnik o pravima, obavezama i odgovornostima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu. Ovim dokumentom se utvrđuju standardi radnih uslova kojima se, u najvećoj mogućoj meri, smanjuje učestalost povreda na radu, profesionalnih oboljenja i bolesti i utvrđuju tehničke, ergonomske, zdravstvene, obrazovne, socijalne, organizacione i druge mere i sredstva za prevenciju, odnosno otklanjanje rizika od povređivanja i oštećenja zdravlja zaposlenih ili njihovog svođenja na najmanju moguću meru. Nadstavili smo da poštujemo princip rodne ravnopravnosti i inkluzije osoba sa invaliditetom u društveni život zajednice na svim nivoima. Progresivno unapređujemo sisteme podrške zaštiti ljudskih prava, posebno sisteme zaštite zdravlja i bezbednosti ljudi, kroz redovno stručno usavršavanje zaposlenih u domenu zaštite zdravlja na radu, zaštite od požara i evaluaciju znanja zaposlenih iz ove oblasti.

Navedeno potvrđujemo i u uslovima pandemije kroz različite oblike mera, uključujući i rad kod kuće, uz on line povezanost i umrežavanje sa infomacionim sistemom Banke, uz maksimalno poštovanje informacione bezbednosti. ALTA banka se odzvala pozivu Vlade Republike Srbi donacijom sredstava za kupovinu respiratora pružila podršku borbi za očuvanje života i zdravlja svih obolelih od COVID-19. ALTA banka (bivša JUBMES banka) donirala je 3 miliona dinara za nabavku respiratora, koji su neophodni u lečenju od novog koronavirusa – Covid 19. Ovom donacijom, ALTA banka je potvrdila svoju posvećenost društveno odgovornom poslovanju.

Društveno-odgovorna praksa uključuje primarno zaposlene i odnosi se na područje investiranja u ljudski kapital, zdravlje i sigurnost. Tradicionalno smo posvećeni zaštiti zdravlja zaposlenih i obezbedjenju optimalnih radnih uslova. Težimo da obezbedimo takve uslove za rad koji stimulišu radnike na maksimalni efekt jer bolji radni uslovia i jača društvene odgovornosti doprinosi njihovoj većoj motivisanosti i boljim radnim rezultatima, a sve je funkciji osnaženja naše tržišne pozicije i pozitivnog doprinosa razvoju lokalne-društvene zajednice. Banka je nastavila da omogućava besplatne ili subvencionisane sistematske preglede za zaposlene i članove njihovih porodica, kao i korišćenje usluga lekara-specijalista pod povlašćenim uslovima.

izveštajnom periodu Banka je nastavila da doprinosi unapređenju zaštite kulturne baštine, kao determinante nacionalnog kulturnog identiteta i važnog segmenta održivog razvoja (očuvanje kulturnih različitosti). Kultura je primarna determinanta u oblikovanju identiteta, to je ono što nas čini samosvojnim, istovremeno i otvorenim za dijalog sa drugim kulturama. Nastavljajući svoje dugodišnje opredeljenje Banka o važnosti afirmacije nacionalnog kulturnog identiteta, odnosno nacionalne kulture otvorene za dijalog prožimanje sa drugim kulturama,

ponovo smo podržali akciju kupovine knjiga osnovne škole na teritoriji AP Kosovo i Metohija. Širenjem kulture jezika kao važne kategorije kulturnog identiteta poštujemo potrebe mlade školske populacije na teritoriji KIM, koja je živi u enklavama sa otežanom komunikacijom sa maticom. Posebno smo posvećeni negovanju kulturne baštine kao važnog faktora nacionalnog identiteta i dugoročnog resursa održivog razvoja. Prema razvojnoj Agendi, kulturna baština treba da obije adekvatan tretman kroz uređen i modernizovan pravni i institucionalni okvir, odnosno partnersku saradnju javne, privatne sfere i NVO..

Drugi princip Globalnog dogovora: Kompanije treba da osiguraju da svojim poslovanjem ne učestvuju u kršenju ljudskih prava

Okvir institucionalnog i normativnog okvira zaštite ljudskih prava predstavlja neophodnu komponentu međusobno povezanog i dinamičnog sistema preventivnih i korektivnih mera. Poslovni subjekti su dužni ne samo da štite ljudska prava definisana međunarodnim univerzalnim i regionalnim dokumentima i usvojenim standardima, već i da obezbede uslove da u svojim poslovnim operacijama ne učestvuju u njihovom kršenju. Ovakvim preventivnim delovanjem na polju zaštite ljudskih prava, poslovni subjekti postaju važni činioci kreiranja zdrave poslovne klime na nacionalnom i međunarodnom planu. Koncept KDO podstiče proces koji nije definisan samo neophodnošću poštovanja normativnog okvira zaštite ljudskih prava, već i da implementacijom i kreiranjem vrednosti nove poslovne etike involvira principe Globalnog dogovora. Slovanje na društveno prihvatljiv način podrazumeva i preventivno delovanje u cilju sprečavanja kršenja ljudskih prava. Svaki subjekat, shodno svom poslovnom profilu, treba da preventivno osigurava da se u njegovim poslovnim aktivnostima ne ugrožavaju ljudska prava.

Primarna originalna dužnost država je da obezbeđuju zaštitu ljudskih prava jer ona predstavlja samu suštinu međunarodnog režima ljudskih prava. Vrednosti odgovornog biznisa i održivog razvoja mogu da budu afirmisane kada se obezbede uslovi u sistemskom, normativnom smislu da se ljudska prava unapređuju u svim sferama društva, uključujući i poslovnu sferu. DOP primarno podrazumeva i preventivno delovanje u cilju sprečavanja kršenja ljudskih prava. Preventivnim delovanjem u oblasti zaštite ljudskih prava, subjekti poslovne sfere postaju važni činioci podsticanja i kreiranja zdrave poslovne klime, ali i pozitivnu konkurenciju između društveno odgovornih subjekata, koji ne zanemaruju socijalnu i etičku dimenziju u svom poslovanju.

U skladu sa Rukovodećim načelima UN obaveza poštovanja ljudskih prava podrazumeva da poslovni subjekti izbegavaju da izazivaju ili doprinose negativnom uticaju na ljudska prava svojim aktivnostima i da odstranjuju takav uticaj kada do njega dođe. Poslovni subjekti treba sprečavaju ili ublažavaju negativni uticaj na ljudska prava, koji je neposredno povezan sa njihovim poslovanjem, proizvodima ili uslugama koje Obaveza preduzeća da poštuju ljudska prava odnosi se na sve kompanije bez obzira na veličinu, sektor, kontekst u kojem posluju, oblik vlasništva i strukturu. Da bi ispunila obavezu poštovanja ljudska prava, preduzeća se pozivaju da usvoje politike i postupke koji odgovaraju njihovoj veličini i profilu. Kako bi ispunila svoju obavezu da poštuju ljudska prava, preduzeća treba da usvoje politiku i postupke koji odgovaraju njihovoj veličini uključujući: (a) programsko opredeljenje da ispunjavaju svoju obavezu da poštuju ljudska prava; (b) dužnu pažnju za ljudska prava u cilju utvrđivanja, sprečavanja, ublažavanja i preuzimanja odgovornosti za način na koji otklanjaju posledice svog uticaja na ljudska prava; (c) postupke obeštećenja za bilo kakav negativni uticaj na ljudska prava koji su

izazvala ili kojem su doprinela. U cilju prevencije, preduzeća treba da iskazuju dužnu pažnju za ljudska prava u cilju utvrđivanja i sprečavanja sopstvenih negativnih uticaja na ljudska prava, njihovog ublažavanja i izveštavanja o načinu na koji ih otklanjaju. Ovaj postupak bi trebalo da obuhvata procenu stvarnih i potencijalnih uticaja na ljudska prava, preduzimanje odgovarajućih mera na osnovu rezultata te procene, praćenje reakcija i izveštavanje o načinu na koji se oni otklanjaju.

Principi DOP koji se odnose na ljudska prava, kao centralnog pitanja integralnog razvoja, oslanjaju se na tri stuba. Prvi stub odražava obavezu država da u okviru svog institucionalnog i normativnog okvira obezbede zaštitu od povreda ljudskih prava od strane trećih lica, uključujući i privredne subjekte. Drugi stub se odnosi na odgovornost privrednih subjekata za poštovanje ljudskih prava, odnosno privredni subjektii su dužni da odgovorno i sa pažnjom pristupaju ljudskim pravima, uključujući preventivno delovanje u cilju sprečavanja kršenja prava garantovanih pravnim normama i standardima. Treći stub uključuje delotvorna sredstva sudske i vansudske zaštite u slučajevima povrede određenih prava. Na ovaj način, svaki stub predstavlja neophodnu komponentu kreiranja međusobno povezanog dinamičnog sistema preventivnih i korektivnih mera u oblasti zaštite ljudskih prava.

Preventivnim delovanjem u oblasti zaštite ljudskih prava, subjekti poslovne sfere postaju važni činiooci podsticanja i kreiranja zdrave poslovne klime, kao i podsticanja pozitivne konkurencije između društveno odgovornih subjekata koji ne zanemaruju socijalnu i etičku dimenziju u svom poslovanju. Kao društveno odgovorni subjekt, pored ekonomskih parametara opravdanosti projekata, sagledavamo i njihov uticaj na socijalno okruženje, promovišući aktivnu saradnju sa svim zainteresovanim grupama. Prilikom angažovanja u pružanju podrške realizaciji projekata u regionoma izloženosti naših korporativnih klijenata, neophodno je posvetiti pažnju uticajima tih projekata na socijalno okruženje, poštovanju kulturoških osobenosti ambijenta u kojem se projekti realizuju, poštovanju ljudskih prava, preventivnom delovanju u cilju sprečavanja kršenja zajamčenih prava i sloboda u skladu sa lokalnom i međunarodnom regulativom. U tom smislu, ističemo da se posebna pažnja usmerava na uslove angažovanja lokalne radne snage u zemlji realizacije projekta (zdravi i sigurni uslovi rada, zaštita prava radnika, zabrana zapošljavanja dece, zabrana svakog oblika diskriminacije i dr.). Na ovaj način u kooperaciji sa našim klijentima (eksterni stejkholderi) aktivno doprinosimo afirmaciji održivog razvoja i u regionima naše poslovne izloženosti..

Ostvarivanje održivog razvoja treba da bude podstaknuto i konkretnim projektima transsektorskog karaktera kojima se afirmišu zdravo društvo, ljudska prava, solidarnost, korporativno građanstvo, društvena inkluzija, interkulturni dijalog, razvoj znanja, veština i motivacija, sportski duh i sl. Podsticanjem takvih projekata, akcija i programa doprinosimo preventivnom delovanju na sprečavanju kršenja ljudskih prava u poslovnoj i javnoj sferi. Normativni okvir i nove vrednosti održivog razvoja treba da obezbede uslove za razvoj ljudskih prava i sprečavanje njihovog ugrožavanja. Važna potvrda navedenog je pomoć narodnim kuhinjama na Kosovu i Metohiji u organizaciji Dobrotvorne organizacije Eparhije raško-prizrenske „Majka devet Jugovića“.

S obzirom na takvu dugoročnu opredeljenost, u izveštajnom periodu, pružili smo pomoć raznim grupacijama sportskih organizacija. Bez promovisanja sporta i zdravog društva nije moguće dugoročno ostvarivanje novih ciljeva održivog razvoja (treći cilj: obezbediti zdrav život i

promovisati blagostanje za sve u svim dobima; peti cilj: postići rodnu ravnopravnost i jačati položaj žena i devojčica). Sport ima ključnu ulogu u svakom društvu, jer doprinosi socijalnoj koheziji, prevazilaženju predrasuda, povećanju pozitivnog uticaja na javno mnjenje i širenju etičkih principa. Savremeni sport predstavlja veliko dostignuće modernog društva i pokretačka je snaga za ostvarivanje novih ciljeva održivog razvoja. Sport je značajan za savremeni svet koji se brzo menja usled obrzavanja stalnog tehnološkog razvoja i urbanizacije. Bavljenje sportom osnažuje decu i mlade, i to ne samo sa aspekta fizičkog zdravlja, već i sa psihosocijalnog aspekta, jača samopoštovanje, razvoj odgovornosti, usvajanje pozitivnih vrednosti, istrajnosti i saradničkih veština. Društvene, obrazovne i kulturne funkcije sporta ukazuju na njegovu ulogu u oblikovanju vrednosti zdravog, otvorenog, inkluzivnog društva bez stereotipija i predrasuda. Poštovanje etičkih kodeksa i solidarnosti su važne komponente doprinosa sporta zdravom, inkluzivnom okruženju.

Pružili smo podršku raznim sportskim organizacijama i organizaciji sportskih manifestacija sa humanitarni ciljem. Sport značajno doprinosi ekonomskoj i socijalnoj koheziji, kao i bolje integrisanim društvima promoviše zajednički osećaj pripadnosti, zbog čega je važan instrument socijalne inkluzije. Ostvarivanje cilja 3. održivog razvoja (Zdravlje i blagostanje) nije moguće bez dugoročne posvećenosti i podrške razvoju sporta, a posebno amaterskog.

Naša orijentacija je da podržavamo amaterski sport, kao jedan od važnih činilaca opšte sportske kulture koji doprinosi zdravlju populacije. Nastavili smo da podržavamo rad amaterskih klubova, kao što je- Atletski klub iz Kosjerića (Zapadna Srbija koji organizuje memorijalne atletske trke „General Svetomir Đukić“. Trka je održana na stazi Valjevo-Jovanja-Valjevo, dužoj 10,5 kilometara, na kojoj je 1906. godine Svetomir Đukić kao mladi potporučnik Vojske Kraljevine Srbije organizovao prvu "pešačku (atletsku) trku" na kojoj je i sam učestvovao i tu stazu pretrčao za 52 minuta. General Đukić (1882-1960) bio je osnivač i prvi predsednik Srpskog olimpijskog kluba (1910.godine), docnije i Jugoslovenskog olimpijskog komiteta, bliski saradnik osnivača i prvog predsednika MOK Pjera de Kubertena, a od 1948.godine bio je i član Međunarodnog olimpijskog komiteta (MOK).

Podržali smo rad rukometnog kluba PKB iz Padinske skele (prigradsko područje Beograda) osnovanog 1963.godine, koji učestvuje u super ligi Srbije.

Nastavili smo da podržavamo Saveza sportova Vračar, Beograd i njihovu kaciju „Trofej Vračara - Vračar bez barijera“, koja je uključila i organizaciju turnira u basketu. Ova akcija je u okviru projekta „Javni prostori bez barijera za osobe sa invaliditetom“, koju sprovodi Grad Beograda već dve godine. U okviru ovog projekta planira se postavljenje rampi za osobe sa invaliditetom, odnosno prilazi stambenim zgradama i javnim institucijama. Osobe sa invaliditetom su jedna od najranjivijih društvenih grupa, koja usled brojnih prepreka teško ostvaruje svoja prava. Kako bi ostvarile svoj pun potencijal, neophodna je zajednička podrška čitavog društva. Prepoznajući značaj inkluzije i smanjenje nejednakosti za dostizanje održivog razvoja, Ujedinjene nacije su smanjenje nejednakosti svrstale u cilj broj 10. Agende o 2030, u kojem se ističe da niko ne bi trebalo da bude diskriminisan na osnovu godina, pola, religije, rase, etničke pripadnosti ili invalidnosti.

Važna komponenta našeg rada na polju DOP je pomoć najugroženijim socijalnim grupama. Tokom prošle godine smo podržali nabavku neophodne opreme i hrane za decu bez roditeljskog staranja u saradnji sa Centrom za zaštitu odojčadi, dece i omladine, Beograd.

Nastavili smo sa tradicionalnom akcijom pomoći narodnim kuhinjama u našim enklavama na teritoriji AP Kosovo i Metohija u saradnji sa Eparhijom Raško-prizrenskom, odnosno Dobrotvornom organizacijom Eparhije raško-prizrenske "Majka devet Jugovića". Humanitarna organizacija „Majka devet Jugovića“ deluje dvanaest godina na teritoriji AP Kosovu i Metohiji. Pored velikog broja humanitarnih aktivnosti (raspodela obuće, odeće, hrane, obezbeđivanje novčanih sredstava za lečenje dece), organizacija vodi šest narodnih kuhinja na teritoriji AP.

Banka je podržala i rad Udruženja porodica kidnapovanih i ubijenih na Kosovu i Metohiji i pripremu i izdavanje zvanične publikacije ovog udruženja "Kosovske žrtve" (do sada su objavljena 22 broja ove publikacije). Udruženje je osnovano 1998.godine, a formalno je registrovano 2003.godine i vrlo je aktivno u rešavanju ovog teškog humanitarnog problema, kroz saradnju sa vladinim i nevladinim organizacijama. Udruženje se bavi i pitanjem zaštite materijalne baštine srpskog naroda na Kosovu i Metohiji, odnosno problemom uništavanja i srednjovekovnih crkava, manastira i dr. i mogućnostima njihove obnove saglasno međunarodnim konvencijama koje regulišu tu oblast. Na Kosovu i Metohiji je od 1998.godine do danas uništeno ili ozbiljno oštećeno 155 takvih objekata. Ovi spomenici su važan deo srpske kulturne baštine kao elementa oblikovanja srpskog nacionalnog identiteta, i istovremeno značajan izvor zajedničke evropske kulturne baštine.

Ciljna grupa mnogih aktivnosti Banke društveno odgovornog karaktera su zdravstvene institucije i humanitarne organizacije koje doprinose poboljšanju zdravlju dece, jer bez zdrave populacije se ne mogu ostvariti ciljevi održivog razvoja.

Ključan segment naših aktivnosti na polju DOP je dugoročno partnerstvo sa neprofitnim sektorom, odnosno podrška misiji i ciljevima HF „Za dečje srce“, koja je beleži 27 godina rada. Podrška ciljevima i misiji Fondacije, tokom proteklih 27 godina, je važan deo društveno odgovornog poslovanja. Humanitarna fondacija "Za dečje srce" je osnovana 16. decembra 1992.godine, na inicijativu elitnog kardiohirušskog tima Instituta za zdravstvenu zaštitu majke i deteta Srbije „Dr Vukan Čupić“. Inicijativa je prihvaćena jer je dečja hirurgija među medicinskim granama koje koriste visoko specijalizovanu i sofisticiranu tehnologiju koja zahteva značajna sredstva, tako da je, zbog ograničenih finansijskih resursa, za razvoj ove medicinske grane neophodna dodatna podrška donatora. Među osnivačima Fondacije su pored nase Banke im kompanije: Invest-Import ad Beograd i , Energoprojekt-Hidroinženjering ad Beograd.

Institut „Dr Vukan Čupić“ – Odeljenje dečje kardiohirurgije

Kao ključni osnivač, Banka daje punu podršku realizaciji ovog humanog projekta koji u potpunosti potvrđuje našu trajnu orijentaciju na poštovanje univerzalnih etičkih principa koji su osnov naše korporativne filozofije, odnosno trajnu posvećenost potrebama lokalne zajednice, a posebno brizi o zdravlju najmlađih.

U cilju da se kardiohirurgija u našoj zemlji što više približi svetskim standardima, Fondacija pruža podršku isključivo Službi za kardiorokalnu hirurgiju za nabavku različitih uređaja i opreme, od kojih izdvajamo već nabavljenu opremu: aparate za praćenje vitalnih funkcija (monitori), aparate za ventilatornu potporu (respiratori), aparate za kardiovaskularnu ultrazvučnu dijagnostiku, aparat za spašavanje krvi i dr.

Pored pravnih i fizičkih lica - prijatelja Fondacije, koji su materijalno doprineli realizaciji njenih ciljeva, u finansiranju nabavke skupocnije opreme uzele su učešće fizička lica, pravna lica i druge humanitarne organizacije iz zemlje i inostranstva.

Tokom izveštajnog perioda, Banka je nastavila smo da aktivno podržava osnovnu programsku orijentaciju HF, koja se svodi na očuvanje i negovanje osnovnih smernica osnivanja i svrhe postojanja Fondacije. U tom cilju nastavljeni su stalni intenzivni kontakti sa nadležnim predstavnicima Odeljenja kardiohirurgije u okviru Instituta za majku i dete »dr Vukan Čupić«. Praćenje njihovog rada i analiza potreba Odeljenja za aparatima i opremom, je osnov za kreiranje budućih akcija HF. Uvažavajući značaj rada HF više više od više decenije, tokom prethodne godine, fokus naših aktivnosti je bio usmeren na povećanje donatora i prijatelja HF. Sredinom 2018. godine godine organizovano je donatorsko veče uz angažovanje mladih slikara iz Republike Srbije, koje rezultiralo značajnim donacijama. Prikupljena sredstva su iskorišćenja za nabavku čeonog svetla za potrebe Odeljenja kardiorokalane hirurgije.

Nastavljena je akcija prikupljanja sredstava putem kasica Fondacije. Sprovedena je akcija "Kućica srce". Nadležne službe su nastavile da redovno servisiraju kasice, da prikupljena sredstva uplaćuju na račun Fondacije i staraju se o očuvanju vrednosti sredstava Fondacije.

U okviru godišnjice proslave 40 godina rada, Banka je zanimljiv način predstavila sajt Humanitarne fondacije „Za dečje srce“, u čijem osnivanju je učestovala zajedno sa Odeljenjem

za dečju kardiorakalnu hirurgiju Instituta za zdravstvenu zaštitu majke i deteta Dr Vukan Čupić, Novi Beograd. Sa željom da istakne pokretanje sajta, Banka je organizovala „Poteru velikog srca“. U aktivnosti su pored zaposlenih i klijenata Banke, uključili i predstavnici Fondacije koji su učestvovali u potrazi za „skrivenim blagom“, odnosno slovima koja su formirala naziv novog sajta Fondacije. Kako bi obeležila svoje postojanje i podstakla sve ljude dobre volje da se uključe u akciju, Fondacija je na Odeljenju za kardiorakalnu hirurgiju u okviru Instituta postavila tablu na kojoj je ispisan broj tekućeg računa na koji je moguće uplatiti sredstva za lečenje najmlađih. HF je pomogla da se mladi stručnjak iz oblasti kardiorakalne hirurgije upiti na usvarašvanje u elitnu bolnicu San Donato u Milanu, Italija.

. Imajući u vidu dosadašnje angažovanje, zaključujemo da rezultati rada Fondacije „Za dečje srce“ predstavljaju dobru polaznu osnovu za kvalitetniju zaštitu dečje populacije u Republici Srbiji. Održiv razvoj i socijalna kohezija nisu ostvarivi bez zdrave populacije i efikasnog sistema zdravstvene zaštite (posebno dece). Od važnosti je da Banka nastavi da podržava misiju HF posvećenu humanim potrebama najugroženijeg dela naše populacije - dece i mladih, jer, shodno članu 24. Konvencije UN o pravu deteta, svako dete „ima pravo da uživa najviše ostvarive zdravstvene standarde i kapacitete za lečenje bolesti i zdravstvenu rehabilitaciju“.

Tokom izveštajnog perioda, pomogli smo pojedinačne akcije za pružanje pomoći za lečenje dece sa težim zdravstvenim problemima saradnja sa HF „Budi Human“. Sve ove aktivnosti doprinose kvalitetnijoj zaštiti dečje populacije u Republici Srbiji, posebno kada su i dalje otvorena pitanja održivog finansiranja zdravstvenog sektora u sveim segmentima.

Imajući u vidu navedene aktivnosti Banke, ističemo da je ostvaren značajan napredak u promociji prvog i drugog principa Globalnog dogdovora, odnosno realizaciji principa zaštite i promocije ljudskih prava. Banka autonomno kreira optimalan okvir za sprečavanje različitih oblika ugrožavanja ljudskih prava. Ovi principi su osnova i za ostvarivanje ciljeva Nove razvojne agende, koja u središtu postavlja integralan pristup unapredjenju i zaštiti ljudskih prava kao osnove humanog-integralnog razvoja.

Radni standardi

Važna komponenta društveno odgovornog poslovanja je poštovanje i stalni progres u primeni radnih prava - standarda. da bi ostvarila ova komponenta DOP, neophodno je uticati na razvoj svesti o važnosti poštovanja i zaštite ekonomskih i socijalnih prava, posebno prava u sferi zapošljavanja, rada i radnih odnosa, kao i isticanje njihovog značaja za demokratski i održivi društveni razvoj. Ovo su važne pretpostavke za oblikovanje društva socijalne kohezije. Tripartitni socijalni dijalog je važan okvir kojim se definišu pravci razvoja i ostvarivanja korpusa socijalnih i ekonomskih prava utemeljenih u unutrašnjim i međunarodno-pravnim dokumentima.

U kontekstu procesa pristupanja Republike Srbije Evropskoj uniji, naglašavamo da upravo evropske integracije promovišu koncept društva pluralizma, tolerancije, pravde, solidarnosti i nediskriminacije, odnosno održiv razvoj. Kako se održiv razvoj zasniva na ravnoteži između ekonomskog razvoja, socijalne-tržišne ekonomije, visoke konkurentnosti, pune zaposlenosti i socijalnog progressa, neophodno je jačati kapacitete za ostvarenje socijalne kohezije. Evropski socijalni model je put i za stvaranje evropskog društva socijalne kohezije. Socijalna kohezija je u funkciji ekonomskog rasta, a uspostavljanje socijalne odgovornosti ekonomskih subjekata je osnovni instrument, bez kojeg ne može da se ostvari društvena stabilnost i razvoj. Integrisanje socijalne dimenzije u ekonomski život je uslov za ostvarivanje

održivog razvoja. Potrebno je uspostaviti korelaciju ekonomske i socijalne politike, kako bi pozitivni efekti ekonomskih integracionih procesa bili ravnomerno raspoređeni na različite socijalne slojeve. Pozitivni efekti tog procesa su osnažena socijalna kohezija, ekonomski i društveni prosperitet. Fundamentalna tačka ostvarivanja socijalne kohezije je poštovanje dostojanstva rada. Ističući značaj dostojanstva rada utičemo na unapređenje seta socijalnih i ekonomskih prava, stalno promovisući nužnu ravnotežu između ekonomskih i socijalnih zahteva, uspešnosti poslovanja i socijalne odgovornosti.

Evropska politika o društvenoj odgovornosti preduzeća podstiče sve veću odgovornost preduzeća prema socijalnim izazovima. Na internom nivou ukazuje se na neophodnost poštovanja važeće legislative i kolektivnih ugovora između socijalnih partnera, što je uslov za ostvarenje društvene odgovornosti kompanija. Da bi se u celini primenili principi KDO koji se odnose na radne standarde, potrebno je povećati transparentnost u ostvarivanju nacionalnog socijalnog dijaloga, koji uključuje jake i nezavisne organizacije radnika i poslodavaca, subjekata tog dijaloga. Socijalni dijalog i kolektivno pregovaranje, koje je u samom središtu tog dijaloga, doprinose socijalnoj koheziji i demokratiji, odnosno ostvarivanju modela razvoja koji se zasniva na ekonomskoj i socijalnoj održivosti. Da bi se ostvarila socijalna kohezija - drugi stub održivog razvoja, neophodno je otvaranje novih radnih mesta i smanjenje stope nezaposlenosti, kao i smanjenje rodne i društvene nejednakosti marginalizovanih grupa, podsticanje zapošljavanja mladih i lica sa invaliditetom, kao i drugih rizičnih grupa.

Primenom principa DOP koji se odnose na radne standarde obezbeđuju se osnovne pretpostavke za afirmaciju etičkog biznisa, kao i za porast poslovnog ugleda kompanije u poslovnom okruženju i društvenoj zajednici. Neophodno je uticati na razvoj svesti o važnosti poštovanja i zaštite ekonomskih i socijalnih prava, posebno prava u sferi zapošljavanja, rada i radnih odnosa, kao i isticanje njihovog značaja za demokratski i održivi društveni razvoj. Integralna progresivna primena principa DOP koji se odnose na radne standarde, kao što su sloboda udruživanja i priznavanje prava kolektivnog pregovaranja, uklanjanje svih oblika prisilnog i obaveznog rada, ukidanje dečijeg rada i uklanjanje diskriminacije u zapošljavanju i izboru zvanja, važne su pretpostavke za oblikovanje društva socijalne kohezije.

Svrha Ciljeva održivog razvoja je podsticanje privrednog rasta putem veće produktivnosti i tehnoloških inovacija. Promovisanje politika koje podstiču preduzetništvo i otvaranje novih radnih mesta je ključno, kao i efektivne mere na iskorenjvanju prisilnog rada, ropstva i trgovine ljudima. Cilj je postizanje potpunog i produktivnog zapošljavanje i muškaraca i žena, kao i rad dostojan čoveka. Dostojanstven rad jedan je od 17 globalnih ciljeva koji čine Program održivog razvoja do 2030. godine. Cilj 8. je upravo posvećen dostojanstvenom radu i ekonomskom rastu. Cilj poziva na inkluzivan i održiv ekonomski rast, zaposlenost i dostojanstven rad za sve.

Promovisati razvojno orijentisane politike koje podržavaju proizvodne aktivnosti, stvaranje pristojnih poslova, preduzetništvo, kreativnost i inovativnost i podsticati formalno osnivanje i rast mikropreduzeća, odnosno malih i srednjih preduzeća, između ostalog i kroz pristup različitoj paleti finansijskim uslugama su važne komponente Agende. Tripartitni socijalni dijalog je važan okvir kojim se definišu pravci razvoja i ostvarivanja korpusa socijalnih i ekonomskih prava utemeljenih u unutrašnjim i međunarodno-pravnim dokumentima. Navedeno nije ostvarivo bez unapređenja društvene odgovorne poslovne sfere, koja svoju praksu stalno

unapredjuje jer integralno primenjuje principe Globalnog dogovora, kao što su sloboda udruživanja i priznavanje prava kolektivnog pregovaranja, uklanjanje svih oblika prisilnog i obaveznog rada, ukidanje dečijeg rada i diskriminacije u zapošljavanju i izboru zvanja. Međunarodna organizacija rada je dostojanstven rad definisala kao produktivno, bezbedno i zdravo radno mesto na kome se štite prava radnika, koje obezbeđuje adekvatnu zaradu i gde postoji odgovarajuća socijalna zaštita radnika. Produktivno radno mesto i dostojanstven rad su ključni za ostvarivanje globalizacije zasnovane na fer uslovima i očuvanja mira i stabilnosti u jednom društvu. Prepoznajući značaj dostojanstvenog rada, UN su postavile su kao jedan od globalnih (pod)ciljeva održivog razvoja postizanje pune i produktivne zaposlenosti i dostojanstven rad za sve žene i muškarce, što obuhvata i mlade ljude i osobe sa invaliditetom, kao i istu platu za rad jednake vrednosti. Dostojanstven rad i socijalna sigurnost su temelji na kojima počiva Evropska unija.

Strategija 'Evropa 2020 za pametan, održiv i inkluzivan ekonomski rast predstavlja direktan odgovor Evropske unije na cilj održivog razvoja osam, koji je uključen u „Stratešku agendu Unije u vremenima promena“. Jedan od ciljeva je stvaranje jače i pravednije ekonomske i monetarne unije – s fokusom na socijalne politike i KDO.

Dostojanstven rad u Srbiji je takođe u centru pažnje zaposlenih, sindikata i državnih organa. Poslovni sektor ima važnu ulogu u dostizanju ciljeva održivog razvoja. Stvaranje novih dostojanstvenih radnih mesta jedan je od osnovnih načina na koje kompanije mogu da doprinesu ekonomskom rastu i održivom razvoju. Odgovorno poslovanje u kombinaciji sa inovativnošću može dovesti do značajnih promena u poslovnoj zajednici, ali i društvu. Kreiranje radnih mesta poštujući ljudska prava i prava radnika je najbolji način na koji biznis zajednica podržava ekonomski rast, što je u neposrdnoj vezi sa ciljem 8. U vezi sa navedenim, Posebno je naglašavamo značaj aktivnosti mreže UN Globalnog dogovora u promeni neoliberalnog stava da isključivo profit doprinosi razvoju. Kompanije ne mogu biti neutralne prema socijalnim i ekološkim pitanjima, jer one deluju u određenoj sredini i svojim aktivnostima utiču na mnoge aspekte socijalnog i prirodnog okruženja.

Uslov tranzicije prema takvoj zajednici i društvu ekonomske i socijalne održivosti je društveno odgovorno poslovanje. To je koncept u okviru kojeg kompanije integrišu u svoje poslovanje i interakciju na društveno-socijalne izazove na dobrovoljnoj osnovi sa svim akterima (stakeholders). To je poslovni model koji privredni subjekti svesno i dobrovoljno primenjuju, nadograđujući svoju primarnu funkciju sticanja i raspodele profita pozitivnim uticajem na radno, društveno i prirodno okruženje.

Evropski socijalni model je sastavni deo razvojne strategije Unije koja podrazumeva promenu ekonomije i društva. Proces globalizacije, prema Strategiji, zahteva porast evropske konkurentnosti u sektorima koji su značajno prisutni na globalnom nivou. U cilju ostvarivanja konkurentnosti, nužna je tranzicija prema društvu znanja i inovacija i primena modernizovanog evropskog socijalnog modela. Ovaj model je garancija socijalne stabilnosti jer uključuje i punu zaposlenost. Integrisanje socijalne dimenzije u ekonomski život je uslov za ostvarivanje održivog razvoja. Evropska komisija je postavila je borbu protiv siromaštva u središte ekonomske i socijalne agende Evropa 2020. Zajednički cilj Unije je da najmanje 20 miliona ljudi ne bude više u kategoriji siromašnih i socijalno isključenih. Platforma postavlja okvire za aktivnosti usmerene

na obezbeđivanje socijalne i teritorijalne kohezije i poboljšanje položaja onih koji se nalaze u položaju siromaštva i socijalne isključenosti i da im se omogući da budu aktivni deo društva.

Strategija Evropa 2020 predstavlja različite inovativne mere i politike u cilju postizanja ekonomskog razvoja zasnovanog na znanju (uz očuvanje životne sredine, visokim nivoom zaposlenosti, produktivnosti i socijalne kohezije). Prema strategiji, stopa zaposlenosti lica starosti od 20 do 64 godine treba da bude 75%, procenat mladih koji napuštaju školu manji od 10%, da najmanje 40% lica starosti 30-34 da imaju diplomu visokoškolske ustanove, odnosno da broj ljudi koji žive ispod linije siromaštva bude smanjen za 25%. Povećanje zaposlenosti u Evropi u narednoj deceniji prvenstveno je planirano preko većeg uključivanja žena, mladih, starijih radnika i migranata u radnu snagu. Konkretni koraci koji treba da doprinesu ovom cilju su definisani kroz inicijativu Evropske komisije „Agenda za nove veštine i poslove: evropski doprinos punoj zaposlenosti.” Od ove inicijative se očekuje da uspostavi mehanizme za modernizaciju tržišta rada širom Evrope. Prvi cilj „Agende za nove veštine i poslove” jeste bolje funkcionisanje tržišta rada usled unapređenja balansa između fleksibilnosti radnog zakonodavstva i garantovanja sigurnosti radnicima. Drugi cilj ove inicijative jeste povećanje veština i znanja radne snage, da bi se ona uspešno prilagođavala novim tehnologijama i bržoj dinamici radnog okruženja. Ovaj cilj je usko povezan sa reformom obrazovne politike i njenom boljom povezanošću sa zahtevima tržišta rada. To je najvažniji prioritet i novog sastava Komisije. Time će se osigurati dugoročna konkurentnost Evrope u globalnom privrednom okruženju uz očuvanje evropskog načina života. Ulaganje u kvalitetno obrazovanje i osposobljavanje (4. cilj održivog razvoja) nužno je za održiv i uključiv rast i u nadležnosti država članica. Da bi pomogla članicama, EK mobilizuje instrumente na evropskom nivou, kao što su program Erasmus+ i kohezijska politika. Komisija je posvećena modernizaciji obrazovanja i podsticaju mobilnosti mladih obrazovnih stručnjaka.

Novembra 2017. godine Savet EU, Evropski parlament i EK su potpisali Evropski stub socijalnih prava u cilju jačanja pravnih tekovina u oblasti socijalne zaštite i obezbeđenja primene seta građanskih i socijalnih prava svim građana Unije. Evropskim stubom su utvrđena 20 načela i prava za podršku tržištima rada i sistemima socijalne zaštite. Ista se mogu se podeliti u tri kategorije: jednake mogućnosti i pristup tržištu rada; dinamična tržišta i pravedni uslovi rada, socijalna zaštita i uključenost. Poštovanje načela i prava definisanih Stubom je zajednička odgovornost država članica, institucija Unije, socijalnih partnera i drugih relevantnih učesnika, Sprovedenje Evropskog stuba podržano je sredstvima fondova Unije, posebno Evropskog socijalnog fonda.

Prema predlogu Rezoluciji Evropskog parlamenta o DOP od marta 2018. godine (očekuje se njeno usvajanje), EK je pozvana da predloži mere za poboljšanje životnog standarda građana Unije smanjenjem ekonomskih i socijalnih neravnoteža. Naglašava se da su potrebne delotvorne mere kako bi se poboljšali socijalni i radni uslovi u EU, kako bi se izbegao socijalni damping i snižavanje radnih standarda. Strategija DOP je ključni element evropskog socijalnog i privrednog modela. Prema predlogu Rezolucije, aktivnosti društveno odgovornog poslovanja bi trebalo da se zasnivaju na sledećem: (a) unapređenju kvaliteta proizvoda i usluga, (b) pozitivnom dijalogu sa svim stakeholderima, a posebno radnicima, (c) postupcima donošenja odluka kojima se podstiče dugoročna održivost i obezbeđuje adekvatan nivo

transparentnosti, (d) potpunom poštovanju ljudskih radnih prava i merodavnog zakonodavstva i kolektivnih sporazuma između socijalnih partnera te (e) poboljšanju radnih uslova.

U kontekstu procesa pristupanja Republike Srbije Evropskoj uniji, naglašavamo da upravo evropske integracije promovišu koncept društva pluralizma, tolerancije, pravde, solidarnosti i nediskriminacije, odnosno održiv razvoj. Integracioni procesi uključuje i tranziciji prema društvu socijalne kohezije, tolerancije, pravde, solidarnosti i nediskriminacije, odnosno prema društvu koje poštuje načela održivog razvoja. Kako se održiv razvoj zasniva na ravnoteži između socijalne-tržišne ekonomije, visoke konkurentnosti, pune zaposlenosti i socijalnog progresa, neophodno je jačati kapacitete za ostvarenje socijalne kohezije. Važan uslov društva socijalne kohezije je socijalni dijalog koji treba da odigra ključnu ulogu u ostvarivanju stabilnog, kompetativnog i inkluzivnog tržišta.

Treći princip Globalnog dogovora:

Kompanije treba da podrže pravo na slobodno udruživanje i pravo na kolektivne ugovore

Projekat integracije koji obuhvata sve veći broj zemalja Evrope zasniva se na strukturalnoj povezanosti ekonomske dinamike i socijalne ravnoteže, koja se uspostavlja u različitim oblastima "socijalnog dijaloga" na evropskom, nacionalnom i granskom planu i na nivou preduzeća. Sloboda udruživanja i sa njom povezana osnovna prava zaposlenih kao i poslodavaca predstavljaju neophodnu osnovu za funkcionisanje radnih odnosa u ovim oblastima. Ona su zagarantovana evropskom Socijalnom poveljom, ali i drugim univerzalnim i regionalnim međunarodnim dokumentima. Promocija trećeg principa Globalnog dogovora je povezana sa poštovanjem ljudskih prava kao integralne pravne kategorije. Sloboda udruživanja i sa njom povezana osnovna prava zaposlenih, kao i poslodavaca, predstavljaju neophodnu osnovu za funkcionisanje radnih odnosa. Nastanak i razvoj industrijske demokratije istorijski je nerazdvojno povezan sa ostvarivanjem i zaštitom sindikalnih prava i sloboda.

Pravni okvir za kolektivno pregovaranje i slobodu udruživanja se zasniva na konvencijama Međunarodne organizacije rada. MOR je jedina među agencijama Ujedinjenih naroda organizovana tripartitno, odnosno u čijem upravljanju ravnopravno učestvuju predstavnici vlada, poslodavaca i radnika. Za kolektivno pregovaranje ključne su Konvencije MOR-a br. 87 i 98.

Konvencijom broj 87 se definiše sloboda udruživanja kao pravo radnika i poslodavaca i ne može biti uslovljena prethodnim odobrenjem bilo koje treće strane.

Konvencijom br. 98 o primeni načela prava na organizovanje i kolektivno pregovaranje se obavezuje države članice MOR-a da, u skladu sa svojim nacionalnim uslovima, preduzimaju odgovarajuće mere za promociju mehanizama dobrovoljnog pregovaranja između poslodavaca ili udruženja, u cilju utvrđivanja uslova zaposlenja i rada na kolektivnim ugovorima. Pravo na organizovanje i pravo na kolektivno pregovaranje pripadaju osnovnim načelima na kojima se temelji Statut i rad MOR-a. Načela slobode udruživanja i kolektivnog pregovaranja koja proizlaze iz konvencija MOR-a ugrađena su pravni poredak RS. Prema ovoj konvenciji svi zaposleni, radi zaštite svojih interesa, imaju pravo da osnivaju sindikate, a poslodavci imaju pravo da osnivaju svoja udruženja. Potvđeno je pravo zaposlenih i članova njihovih porodica na

socijalnu sigurnost i socijalno osiguranje. Navedeno se može uređivati zakonom i kolektivnim ugovorom.

Sloboda udruživanja i sa njom povezana osnovna prava zaposlenih, kao i poslodavaca, predstavljaju neophodnu osnovu za funkcionisanje radnih odnosa u ovim oblastima. Važan element u evropskoj socijalnoj politici je unapređenje socijalnog dijaloga. Socijalni dijalog uključuje kolektivno pregovaranje i zaključivanje sporazuma između socijalnih partnera. Evropski socijalni model je stalni zadatak sindikata, a od učesnika u ostvarivanju dijaloga zahteva se da stalno teže prožimanju privredne dinamike i socijalne ravnoteže. Unapređenje socijalnog dijaloga jedan je od ciljeva politike Evropske unije na području rada i zapošljavanja. Iako je uređenje ove materije primarna odgovornost država. Unija promovise tzv. bipartitni model uređenja radnih odnosa, odnosno autonomno regulisanje tržišta rada od strane samih socijalnih partnera, tj. sindikata i udruženja poslodavaca. Ova načela ugrađena su i u odredbe Ugovora o funkcioniranju Evropske unije koje uređuju socijalni dijalog na europskom nivou. Tako se Ugovorom definiše da Unija prepoznaje ulogu socijalnih partnera na europskom nivou i olakšava dijalog među socijalnim partnerima, poštujući njihovu autonomiju.

Demokratski sistem i poštovanje osnovnih ljudskih prava su od suštinskog značaja za ostvarivanje slobode sindikalnog organizovanja. Kroz proces sindikalnog pregovaranja sa poslodavcem mogu se iznositi nove ideje i predlozi u cilju unapređenja zakonskih i ugovornih rešenja koja se tiču radno-pravne materije. Prava obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa, osim samim zakonom, uređuju i kolektivnim ugovorom i ugovorom o radu. Kolektivnim ugovorom kod poslodavca, u skladu sa zakonom, uređuju se prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa i međusobni odnosi učesnika kolektivnog ugovora. Pravo na sindikalno organizovanje predstavlja osnovno kolektivno pravo zaposlenih. Od toga kako funkcioniše ovo pravo, zavisi i ostvarivanje drugih kolektivnih prava zaposlenih. Osnovni međunarodni postulati slobode udruživanja (sindikalnog organizovanja) su : - sindikati predstavljaju slobodno udruženja zaposlenih ; - cilj sindikalnog udruživanja je zaštita i unapređenje ekonomskih i socijalnih interesa zaposlenih; - sindikati imaju pravo na kolektivno pregovaranje i dr.; - zaposleni mogu a istupe iz sindikata bez ikakvih posledica; - članovi sindikata nemaju nikakvu prednost na radu u odnosu na one koji nisu članovi sindikata; - radnici koji nisu članovi sindikata mogu da uživaju sve povlastice koje postignu sindikati; - sloboda sindikalnog pluralizma; i sindikati se slobodno udružuju u saveze na nacionalnom i na međunarodnom nivou.

Kolektivno pregovaranje je proces pregovora između sindikata, kao predstavnika radnika i jednog ili više poslodavaca radi postizanja dogovora o regulisanju naknada, radnoga vremena i drugih radnih uslova. U pitanju je proces u kojem socijalni partneri, sindikati i poslodavci, postižu zajednički dogovor u interesu obe strane. Kolektivno pregovaranje kao način uređivanja radnih odnosa se suštinski razlikuje od uređivanja te materije od strane države (zakonima i drugim propisima), kao i od situacije u kojoj svaki radnik individualno pregovara sa poslodavcem o uslovima rada.

Jedan od ključnih elemenata u evropskoj socijalnoj politici je unapređenje kulture socijalnog dijaloga. Socijalni dijalog uključuje kolektivno pregovaranje i zaključivanje sporazuma između socijalnih partnera. Kolektivno pregovaranje je proces pregovora između sindikata, kao predstavnika radnika, i jednog ili više poslodavaca radi postizanja dogovora o regulisanju uslova rada, primanja i dr. Reč je o procesu u kojem socijalni partneri-sindikati i poslodavci,

pokušavajući da postignu zajednički dogovor, autonomno uređuju funkcioniranje tržišta rada. Kolektivni ugovor je specifičan oblik ugovora koji ima karakteristike privatnopravnog ugovora sa elementima javnopravnog karaktera. Kao i u slučaju drugih ugovora na području privatnoga ili građanskoga prava, kolektivni ugovor- ugovorne strane zaključuju dobrovoljno i njime uređuju međusobne odnose. Kolektivni ugovor uređuje i prava trećih osoba (tj. radnika, uključujući i one koji nisu članovi sindikata koji ga je potpisao).

Kolektivno pregovaranje je dominantni model upravljanja tržištem rada. Da bi kolektivno pregovaranje bilo uspešno ono mora nužno biti postavljeno na demokratskim osnovama i definisano pravnim okvirom koji omogućuje autonomno i nezavisno delovanje socijalnih partnera. Demokratski sistem i poštovanje osnovnih ljudskih prava je od suštinskog značaja za ostvarivanje slobode sindikalnog organizovanja. Kroz proces sindikalnog pregovaranja sa poslodavcem mogu se iznositi nove ideje i predlozi u cilju unapređenja zakonskih i ugovornih rešenja koja se tiču radno-pravne materije. Normativna delatnost Međunarodne organizacije rada predstavlja osnovni izvor međunarodnih radnih standarda. MOR donosi međunarodne standarde rada u formi konvencija ili preporuka koje regulišu osnovna prava radnika kao što su sloboda udruživanja, pravo organizovanja i kolektivnog pregovaranja, ukidanje prinudnog rada, jednakosti u pružanju šansi i tretmana, kao i drugih standarda koji regulišu uslove koji se odnose na čitav spektar pitanja iz oblasti radnog prava. Pravni okvir za kolektivno pregovaranje i sindikalno organizovanje se zasniva na konvencijama MOR-a br. 87 i 98.

Kolektivni ugovori predstavljaju najvažniji autonomni izvor radnoga prava jer ih kreiraju pravni subjekti na koje se primjenjuju, a ne država. Kolektivno pregovaranje doprinosi celokupnom društvu jer pozitivno utiče na socijalnu koheziju. Socijalna kohezija se definiše kao sposobnost i spremnost članova nekoga društva da međusobno sarađuju i pozitivno utičun a ostvarivanje zajedničkih društvenih ciljeva, odnosno ostvarivanje opšteg dobra. Važan element u evropskoj socijalnoj politici je unapređenje socijalnog dijaloga. Socijalni dijalog uključuje kolektivno pregovaranje i zaključivanje sporazuma između socijalnih partnera. Evropski socijalni model je stalni zadatak sindikata, a od učesnika u ostvarivanju dijaloga zahteva se da stalno teže prožimanju privredne dinamike i socijalne ravnoteže.

Konvencije MOR definišu osnovne principe kolektivnog pregovaranja: Prvi princip je princip dobrovoljnosti. Naime, procesu kolektivnog pregovaranja strane pristupaju iz uverenja, a država ne može socijalnim partnerima nametnuti obavezu zaključenja kolektivnih ugovora. Sledeći princip je da obe strane procesu pregovaranja pristupe u dobroj veri- bona fide. Potom sledi princip ravnopravnosti strana tokom pregovara, kao i princip zajedničke odgovornosti za proces pregovaranja i rezultate procesa. Specifičnost konvencija i preporuka MOR je u tome što u njihovom donošenju ravnopravno učestvuju sva tri socijalna partnera - država, poslodavci i sindikat, tako da prilikom njihovog usvajanja važi načelo tripartizma. Standardi regionalnog karaktera sadržani su u dokumentima regionalnih organizacija, među kojima su Savet Evrope i Evropska unija. Radno-pravni standardi koji nastaju u okviru Saveta Evrope čine izvor prava za države potpisnice, dok oni koji nastaju pod okriljem Evropske unije čine sekundarni izvor evropskog prava.

Pravni osnov za zaključivanje kolektivnih ugovora nalazi se u Ustavu i u zakonima o radu.

Od svog osnivanja do danas, Banka u potpunosti poštuje prava na slobodno udruživanje i kolektivne ugovore. Poštuju se ustavne i zakonske odredbe o slobodnom udruživanju. U skladu sa zakonodavnim okvirom, sindikat deluje kao samostalna, demokratska i nezavisna organizacija zaposlenih u koju se oni dobrovoljno udružuju radi zastupanja, predstavljanja, unapređenja i zaštite profesionalnih, radnih, ekonomskih i drugih prava zaposlenih. Svi zaposleni su članovi sindikalne organizacije naše banke, koja je član Granskog sindikata finansijskih organizacija. Ovaj sindikat ima reprezentativni status u okviru pluralne strukture sindikalnog organizovanja u Republici Srbiji. Pored aktivnosti koje prate problematiku sindikalnog organizovanja u bankama, ova, u Srbiji reprezentativna granska sindikalna organizacija, je u prethodnom periodu bila posebno angažovana na proširenju broja članica i osnivanju sindikalnih organizacija u bankama, kako bi se povećao broj učesnika i potpisnika kolektivnog ugovora. Za ovu gransku sindikalnu organizaciju ostvarivanje evropskog socijalnog modela je od posebnog značaja i predstavlja stalni zadatak svih sindikata. Model zahteva međusobno prožimanje privredne dinamike i socijalne ravnoteže. Socijalna ravnoteža podrazumeva prvenstveno odgovarajuće učešće u zajednički ostvarenom ekonomskom uspehu, kao i poštovanje obavezujućih radnih standarda.

Sindikalna organizacija iskazuje stalnu solidarnost sa članovima sindikata kojima je potrebna pomoć (za lečenje i slično), podržava besplatne sistematske preglede radnika, organizuje posete pozorištu i drugim kulturnim ustanovama, izlete i slično. Pozitivna radna atmosfera i posvećenost instituciji deluju podsticajno na sve zaposlene i doprinose poziciji Banke kao stabilne, renomirane finansijske institucije, koja neguje korporativnu etiku i poštuje radna i socijalna prava. Sindikalna organizacija naše Banke slobodno učestvuje u izradi kolektivnog ugovora kojim se uređuju prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa i međusobni odnosi učesnika kolektivnog ugovora. Organizacija iznosi predloge za izradu finalnog dokumenta tokom pregovora sa menadžmentom Banke. Rad Sindikalne organizacije je transparentan i uključuje aktivan pristup svih članova Sindikata, kroz iznošenje predloga, inicijativa i slično

Četvrti princip Globalnog dogovora:

Eliminacija prinudnog rada

Peti princip Globalnog dogovora:

Zabrana dečijeg rada

Ovi principi Globalnog dogovora su *ključni* element etičkog biznisa, koji isključuje svaki oblik prinudnog rada i posebno dečijeg rada. Sloboda rada predstavlja jedno od osnovnih sloboda čoveka i radnika, a samim tim i jedan od temelja radnog prava, koja ima karakter načela ustavnog ranga. Sloboda rada obuhvata i pravo na izbor rada (posla, zaposlenja) i poslodavca, kao i slobodu rada u toku trajanja radnog odnosa. U odnosu na slobodu rada, prinudni rad predstavlja kako moralno tako i pravno neprihvatljivu pojavu, suprotnu načelu slobode rada, jednom od temeljnih načela radnog prava.

Prinudni rad je zabranjen unutrašnjim i međunarodno pravnim propisima (Konvencije MOR br. 29 i br. 105). Ukupna delatnost Međunarodne organizacije rada - MOR je od odlučujućeg značaja u borbi za iskorenjivanje prinudnog rada. Konkretni ciljevi i planovi u ovoj

oblasti uspostavljeni su Specijalnim akcionim programom o prinudnom radu, prema kome se teži iskorenjivanju prinudnog rada do 2015.godine. Imajući u vidu ovaj cilj, MOR snažno podržava sve aktivnosti i inicijative na polju društveno odgovornog poslovanja kompanija koje su usmerene na poštovanje radnih prava i eliminisanje prinudnog rada.

Poštovanjem ovog principa Globalnog dogovora, privredni subjekti neposredno utiču na društvo, kako u ekonomskom smislu tako i sa socijalnog i etičkog aspekta. Onemogućavanjem prinudnog rada, zabranom dečjeg rada i promocijom politike i standarda koji su iznad normativnog okvira, takvi privredni subjekti iskazuju trajnu vrednosnu orijentaciju prema odgovornom i etičkom biznisu, kojoj se pristupa dinamično, sa tendencijom stalnog unapređenja.

Pored eliminisanja prinudnog rada, preduslovi za ostvarivanje prava na rad, odnosno dostojanstva rada, je i zabrana dečijeg rada. Dečiji rad je onaj koji, po svojoj prirodi i načinu na koji se vrši, šteti, zloupotrebljava i eksploatiše dete i sprečava dečije obrazovanje i razvoj.

Principi Globalnog dogovora koji se odnose na eliminaciju prinudnog rada i zabranu dečijeg rada su u osnovi koncepta etičkog biznisa. Eliminacija prinudnog rada i zabrana dečijeg rada je u osnovi etičkog biznisa. Pravo na rad jedno je od osnovnih ljudskih prava i podrazumeva pravo svakog da zarađuje za život na osnovu slobodno izabranog ili prihvaćenog zaposlenja. Jedan od bitnih elemenata sadržine prava na rad je zabrana prinudnog rada. Sloboda rada predstavlja jednu od osnovnih sloboda čoveka i radnika, a samim tim i jedan od temelja radnog prava. Sloboda rada obuhvata i pravo na izbor rada (posla, zaposlenja) i poslodavca, kao i slobodu rada u toku trajanja radnog odnosa. Sloboda rada pri izboru zaposlenja ogleda se u pravu izbora poslodavca, kao i uslova rada. Sloboda rada kao sloboda izbora zanimanja, ogleda se u slobodi izbora načina vršenja profesije. Sloboda rada kao sloboda ugovaranja uslova rada sinergijski je povezana sa pravom slobode udruživanja,

Ukupna delatnost MOR je od odlučujućeg značaja u borbi za iskorenjivanje prinudnog rada, pre svega zbog činjenice da je to organizacija univerzalnog karaktera, a ovaj problem se može eliminisati jedino zajedničkim - globalnim pristupom svih država. Krajnji vidovi ove pojave je stavljanje pojedinaca u ropski položaj, koji je i pored proaktivnog delovanja međunarodne zajednice i dalje prisutan, najviše u ekonomski nerazvijenim državama. Na polju prevencije i otklanjanja ovog problema značajno je normativno i institucionalne angažovanje UN i MOR.

Konvencija br. 105 o zabrani prinudnog rada, iz 1957. godine eksplicitno definiše oblike zabranjenog prinudnog rada, a to su: prinudni rad kao sredstvo političkog pritiska i prinude; prinudni rad kao sredstvo za ostvarivanje ekonomskog razvoja; prinudni rad kao sredstvo postizanja radne discipline, prinudni rad kao meru kažnjavanja za učešće u štrajku i kao prinudni rad kao odraz rasne, društvene, nacionalne ili religijske diskriminacije. Konvencija predviđa momentalno ukidanje prinudnog rada, izuzev dozvoljenih oblika, bez tranzicionog, prelaznog perioda koji je prethodna konvencija predviđala. Najznačajnije promene se ogledaju u taksativnom nabrojanju oblika prinudnog rada,

Neke od najznačajnijih akata iz oblasti ljudskih prava, donetih pod okriljem UN, sadrže odredbe o zabrani prinudnog rada. Poslednjih godina aktivnirana je borba za eliminaciju prinudnog rada, trgovine ljudima i posebno eksploatacije dece i žena kao najranjivijih pripadnika društva. Prema procenama UN više od 200 miliona dečaka i devojčica obavlja razne poslove

koji spadaju u domen eksploatacije. U Univerzalnoj deklaraciji o pravima čoveka u članu 23, decidno se navodi se da svako lice ima pravo na rad, slobodan izbor zaposlenja, na pravične i zadovoljavajuće uslove rada, na zaštitu od nezaposlenosti. U članu 4. se navodi da niko se ne sme držati u ropstvu ili potčinjenosti: ropstvo i trgovina robljem zabranjeni su u svim oblicima.

Pakt o građanskim i političkim pravima načelno uređuje pitanje prinudnog rada. Prema ovom dokumentu, države članice ovog pakta priznaju pravo na rad, koje obuhvata pravo koje ima svako lice na mogućnost zarađivanja kroz slobodno izabran ili prihvaćen rad, i preduzimaju odgovarajuće mere za očuvanje ovog prava. Među mere koje svaka država članica ovog Pakta treba da preduzme u cilju punog ostvarenja ovog prava spadaju: program tehničke i stručne orijentacije i obuke, politika i metodi za postizanje stalnog, ekonomskog, socijalnog i kulturnog razvoja i pune proizvodne zaposlenosti u uslovima koji čoveku garantuju ekonomskog, socijalnog i kulturnog razvoja i pune proizvodne zaposlenosti u uslovima koji čoveku garantuju uživanje osnovnih političkih i ekonomskih sloboda.

Prema Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda niko se ne sme držati u ropstvu ili ropskom položaju, ni od koga se ne može zahtevati da obavlja prinudni ili obavezni rad. Sloboda rada obuhvata i pravo na izbor rada (posla, zaposlenja) i poslodavca, kao i slobodu rada u toku trajanja radnog odnosa. Sloboda rada pri izboru zaposlenja ogleda se u pravu izbora poslodavca, kao i uslova rada. Sloboda rada kao sloboda izbora zanimanja, ogleda se u slobodi izbora načina vršenja profesije. Sloboda rada kao sloboda ugovaranja uslova rada korelativno je povezana sa pravom slobode udruživanja, odnosno slobode kolektivnog pregovaranja. Imajući u vidu ovaj cilj, MOR snažno podržava sve aktivnosti i inicijative na polju društveno odgovornog poslovanja kompanija koje su usmerene na poštovanje radnih prava i eliminisanje prinudnog rada. Globalni dogovor UN je partner ovoj organizaciji u ostvarivanju cilja – iskorenjivanja prinudnog. Konvencija br. 105 o zabrani prinudnog rada iz 1957. godine eksplicitno definiše oblike zabranjenog prinudnog rada, a to su: prinudni rad kao sredstvo političkog pritiska i prinude; prinudni rad kao sredstvo za ostvarivanje ekonomskog razvoja; prinudni rad kao sredstvo postizanja radne discipline, prinudni rad kao meru kažnjavanja za učešće u štrajku i kao prinudni rad kao odraz rasne, društvene, nacionalne ili verske diskriminacije. Konvencija predviđa momentalno ukidanje prinudnog rada, izuzev dozvoljenih oblika, bez tranzicionog, prelaznog perioda koji je prethodna konvencija predviđala.

Celovit izveštaj na temu savremenog prinudnog rada je usvojen 2005. godine pod nazivom Globalna alijansa protiv prinudnog rada. Konkretni ciljevi i planovi u ovoj oblasti uspostavljeni su Specijalnim akcionim programom o ukidanju prinudnog rada usvojenog 2015. godine. Međunarodna organizacija rada procenjuje da su 20,9 miliona ljudi žrtve prinudnog rada na globalnom nivou. Trgovina ljudima se takođe može smatrati prinudnim radom (tzv. „moderno ropstvo“).

Na nacionalnom nivou zabrana prinudnog rada se proklamuje Ustavom Republike Srbije iz prema članu 1 : „Niko ne može biti držan u ropstvu ili u položaju sličnom ropstvu. Svaki oblik trgovine ljudima je zabranjen. Zabranjen je prinudni rad. Seksualno ili ekonomsko iskorišćavanje lica koje je u nepovoljnom položaju smatra se prinudnim radom.” Ustav Republike Srbije u istom članu predviđa i slučajeve koji se ne smatraju prinudnim radom: „Prinudnim radom se ne smatra

rad ili služba lica na izdržavanju kazne lišenja slobode, ako je njihov rad zasnovan na principu dobrovoljnosti, uz novčanu nadoknadu, rad ili služba lica na vojnoj službi, kao ni rad ili služba za vreme ratnog ili vanrednog stanja u skladu sa merama propisanim prilikom proglašenja ratnog ili vanrednog stanja.”

MOR snažno podržava sve aktivnosti i inicijative na polju društveno odgovornog poslovanja kompanija koje su usmerene na poštovanje radnih prava i eliminisanje prinudnog rada. Poštovanjem ovog principa Globalnog dogovora, privredni subjekti neposredno utiču na društvo, kako u ekonomskom smislu tako i sa socijalnog i etičkog aspekta. Onemogućavanjem prinudnog rada, zabranom dečjeg rada i promocijom politike i standarda koji su iznad normativnog okvira, takvi privredni subjekti iskazuju trajnu vrednosnu orijentaciju prema odgovornom i etičkom biznisu, kojoj se pristupa dinamično, sa tendencijom stalnog unapređenja.

Pored eliminisanja prinudnog rada, preduslov za ostvarivanje prava na rad, odnosno dostojanstva rada, je i zabrana dečijeg rada. Najgori oblik prinudnog rada je dečiji rad. Dečiji rad je onaj koji šteti dobrobiti deteta i spečava njegovo obrazovanje, razvoj i budući život. Preciznije pojava dečjeg rada vezuje se za rad, koji po svojoj prirodi i načinu na koji se vrši, šteti, zaloupotrebljava i eksploatiše dete i sprečava dečije obrazovanje i razvoj. Pored termina “dečiji rad”, MOR takođe koristi izraze “deca koja rade” i “ekonomski aktivna deca”, uglavnom zbog statističkih razloga. Ova dva pojma podrazumevaju rad dece više od jednog časa tokom sedmo-dnevnog perioda. Ovaj rad može biti plaćen ili ne, na tržištu ili ne, redovni ili povremeni, legalni ili nelegalni. Normativna aktivnost MOR u ovoj oblasti vezuje se za dva izvora i to je Konvencija broj 138 o minimalnim godinama starosti za zapošljavanje da bi se potiglo potpuno ukidanje rada dece. Minimalan uzrast za rad po MOR ne bi trebalo da bude niži od 15 godina (ili 14 godina u zemljama u razvoju). Konvencija MOR o najgorim oblicima dečjeg rada broj 182 se odnosi se na decu do uzrasta od 18 godina. Konvencija uređuje koje poslove deca ne bi smela da rade. Saglasno članu 3. , definišu se najgori oblici rada i to: (a) sve oblike ropstva ili običaja sličnih ropstvu, kao što su prodaja i krijumčarenje dece, dužničko ropstvo i kmetstvo i prinudni ili obavezni rad, uključujući prinudno ili obavezno regrutovanje dece za učešće u oružanim sukobima; (b) korišćenje, nabavljanje ili nuđenje deteta radi prostitucije, proizvodnje pornografije ili za pornografske predstave; (c) korišćenje, nabavljanje ili nuđenje deteta za nedozvoljene aktivnosti, naročito za proizvodnju i krijumčarenje droge, onako kako su definisane relevantnim međunarodnim ugovorima; (d) rad koji je, po svojoj prirodi ili okolnostima u kojima se obavlja, verovatno štetan po zdravlje, bezbednost ili moral dece.

Konvencija takodje definiše šta se podrazumeva pod “opasnim dečijim radom”, a to je rad u opasnim ili štetnim uslovima koji mogu rezultirati da dete bude ubijeno ili povređeno (često trajno) i/ili bolesno (često trajno), a kao posledicu loših bezbednosnih i zdravstvenih standarda i poslovnih aranžmana. Tačna lista opasnih aktivnosti treba biti određena od strane svake države nakon konsultacija sa poslodavcima i radnicima.

Banka gradi svoj korporativni identitet gradi kroz poštovanje principa DOP, zdravog biznisa i poslovne etike. To je važan segment modela korporativnog upravljanja koji uključuje odgovoran pristup i saradnju širokog spektra socijalnih partnera i civilnog društva, koji treba da doprinesu afirmaciji međunarodnih standarda kojima se sprečava dečiji rad (Deklaracija o pravima, Konvencija o pravima deteta, Konvencija MOR o najgorim oblicima dečijeg rada i Preporuke MOR o zabrani i hitnoj akciji za ukidanje najgorih oblika dečijeg rada i zabranu

različitih oblika prinudnog rada i ropstva, Univerzalna deklaracija o pravima čoveka, Evropska konvencija o zaštiti prava i osnovnih sloboda i dr.).

Poštovanjem ovih principa Globalnog dogovora, privredni subjekti neposredno utiču na društvo, kako u ekonomskom smislu tako i sa socijalnog i etičkog aspekta. Onemogućavanjem prinudnog rada, zabranom dečijeg rada i promocijom politike i standarda koji su iznad normativnog okvira, takvi privredni subjekti iskazuju trajnu vrednosnu orijentaciju prema odgovornom i etičkom biznisu, kojoj se pristupa dinamično, sa tendencijom stalnog unapređenja. Svaka država-članica, nakon konsultacija sa organizacijama poslodavaca i radnika, utvrđuje ili određuje odgovarajuće mehanizme za praćenje primene odredaba kojima se sprovodi ova konvencija, oporavak i socijalna integracija dece, rešavajući istovremeno potrebe njihovih porodica.

Republika Srbije je ratifikovala Konvenciju MOR o najgorim oblicima dečijeg rada, donetu 17.juna 1999.godine i Preporuku MOR o zabrani i hitnoj akciji za ukidanje najgorih oblika dečijeg rada, objavljenu 1. juna 1999. godine. Republika Srbija je ratifikovala ovu Konvenciju početkom 2003.godine. Vlada RS je maja 2017.godine donela Uredbu o utvrđivanju opasnog rada za decu, koja se primenjuje od 1. januara 2018. godine. Ovom uredbom se precizno utvrđuje opasan rad za decu, uzimajući u obzir Preporuke MOR o zabrani i hitnoj akciji za ukidanje najgorih oblika dečijeg rada. Svrha uredbe je da se obezbedi potpuna zaštita dece od opasnog rada u skladu sa propisima kojima se uređuju prava deteta, kao i propisima iz oblasti rada, bezbednosti i zdravlja na radu, zdravstvene zaštite i obrazovanja. Uredbom se definišu poslovi koje deca ne smeju da rade zbog štetnosti za njihovo zdravlje i razvoj.

Aktivnosti nacionalne mreže Globalnog dogovora UN doprinose ostvarivanju ciljeva Konvencije na nacionalnom nivou, kroz modele transsektorskog partnerstva i implementaciju fundamentalnih principa KDO u sve segmente poslovanja i upravljanja članica mreže. Uz poštovanje važeće regulative i internih akata kojima se implementiraju navedeni principi, Banka nastavlja da afirmiše svoju opredeljenost prema vrednostima odgovornog biznisa.

Zaposleni su obavešteni o značaju etičkog biznisa koji uključuje i ove principe Globalnog dogovora, o sadržini međunarodnih i nacionalnih pravnih dokumenata kojima se predviđa ukidanje svih oblika prinudnog rada i zabrana dečijeg rada, kao uslova poštovanja dečijih prava. Progresivna promocija kulture ljudskih prava, uključujući i radna prava, je trajno opredeljenje Banke. Poštovanjem ovih principa Globalnog dogovora, privredni subjekti neposredno utiču na društvo, kako u ekonomskom smislu tako i sa socijalnog i etičkog aspekta. Onemogućavanjem prinudnog rada, zabranom dečijeg rada i promocijom politike i standarda koji su iznad normativnog okvira, takvi privredni subjekti iskazuju trajnu vrednosnu orijentaciju prema odgovornom i etičkom biznisu, kojoj se pristupa dinamično, sa tendencijom stalnog unapređenja

Šesti princip Globalnog dogovora:

Zabrana diskriminacije u vezi sa zapošljavanjem i zanimanjem

Diskriminacija označava stanje suprotno jednakosti koja podrazumeva isti tretman za sve i postojanje jednakih mogućnosti za sve. Diskriminacija je postupak kojim se neka osoba nepravedno stavlja u nepovoljniji položaj u odnosu na druge. Uzrok diskriminacije najčešće su

negativne stereotipije i predrasude koje u društvu postoje prema nekim društvenim grupama, a koje se ispoljavaju prema pojedincima koji pripadaju određenoj grupi.

Princip jednakosti i zabrane diskriminacije utemeljen u brojnim međunarodnim instrumentima, a za pitanje jednakosti i zabrane diskriminacije u pogledu zapošljavanja i zanimanja najznačajniji su dokumenti koje je usvojila MOR. U razvojnom smislu navodimo kao prvi dokument Deklaraciju MOR-a iz 1944. godine. Prema ovom dokumentu sva ljudska bića, bez obzira na rasu, veru ili pol, imaju pravo na materijalno blagostanje i duhovni razvoj u uslovima slobode i dostojanstva, ekonomske sigurnosti i jednakih mogućnosti". U Deklaraciji se navodi da „siromaštvo bilo gde predstavlja opasnost za prosperitet svuda". Prava žena radnika čine sastavni deo vrednosti, principa i ciljeva koji čine suštinu mandata MOR-a. Pravo na zaštitu od diskriminacije je i jedno od četiri osnovnih prava koja se štite i Deklaracijom o osnovnim principima i pravima na radu MOR-a iz 1998. godine. Najvažniji izvor prava u ovoj materiji je Konvencija MOR broj 111. koja uređuje pitanje diskriminacije u pogledu zapošljavanja i zanimanja. Pojam zapošljavanje i zanimanje se odnosi na pristup stručnom osposobljavanju, pristup zapošljavanju i raznim zanimanjima i uslove za zaposlenje. Pod diskriminacijom se podrazumeva svako razlikovanje, isključenje, ili davanje prvenstva na osnovu rase, boje, pola, vere, političkog mišljenja, nacionalnog ili socijalnog porekla koji idu za tim da unište ili naruše jednakost mogućnosti ili postupanja u pogledu zapošljavanja ili im štete. Navodi se da nije svako razlikovanje, isključenje ili davanje prvenstva u oblasti zapošljavanja diskriminacija, već samo ono koje se zasniva na karakteristikama i okolnostima koje nisu od značaja za vršenje rada. Prema Konvenciji ne smatra se diskriminacijom razlikovanje, isključenje ili davanje prvenstva po osnovu traženih kvalifikacija za neko određeno zaposlenje. Ne smatraju se diskriminacijom ni mere koje su namenjene nekom licu, mere zaštite ili pomoći i posebne mere. Odgovorno ponašanje pri zapošljavanju, uključujući nediskriminirajuću praksu koja doprinosi zapošljavanju pripadnika manjina, starijih radnika, žena, duže nezaposlenih ljudi, ljudi sa posebnim potrebama i dr. doprinosi smanjenju nezaposlenosti i borbi protiv socijalne isključenosti.

Ustav Republike Srbije zabranjuje svaku vrstu diskriminacije, posrednu ili neposrednu, po bilo kom osnovu, a naročito po osnovu polne i rasne pripadnosti, društvenog porekla, rođenja, veroispovesti, političkog i drugog uverenja, imovnog stanja, kulturne-jezičke pripadnosti, fizičkog invaliditeta i dr. Konkretnim zakonodavnim aktima se detaljnije reguliše ova materija. Navodimo samo značajnije, a to su Zakon o radu, Zakon o zabrani diskriminacije, Zakon o zabrani diskriminacije osoba sa invaliditetom, Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina i dr. Zakonom o zabrani diskriminacije iz 2009. godine navedeni da su sledeći oblici diskriminacije; neposredna i posredna diskriminacija, pozivanje na odgovornost, udruživanje radi vršenja diskriminacije, govor mržnje i uznemiravanje i ponižavajuće postupanje. Zakon definiše neposrednu diskriminaciju u slučajevima kada su lica ili grupe, zbog svojih ličnih svojstava, bilo kojim aktom, činjenjem/ nečinjenjem dovedeni u nepovoljniji položaj ili bi mogli biti dovedeni u takav položaj. Kod posredne diskriminacije, lica ili grupe su dovedene u nepovoljniji položaj odredjenim aktom, činjenjem ili nečinjenjem, koji su prividno zasnovani na načelu jednakosti i zabrane diskriminacije. Kao poseban vid diskriminacije uređuje se diskriminacija u oblasti rada. Lege artis zabranjena je diskriminacija u oblasti rada, odnosno narušavanje jednakih mogućnosti za zasnivanje radnog odnosa ili uživanje pod jednakim uslovima svih prava u oblasti rada. U pitanju su prava na rad, na slobodan izbor zaposlenja, na napredovanje u službi, na stručno usavršavanje i profesionalnu rehabilitaciju, na jednaku naknadu za rad jednake

vrednosti, na pravične i zadovoljavajuće uslove rada, na odmor, na obrazovanje i stupanje u sindikat, kao i na zaštitu od nezaposlenosti. Zakon predviđa da pravo na zaštitu od diskriminacije na radu uživaju i lica koje obavljaju privremene i povremene poslove ili poslove po ugovoru o delu ili drugom ugovoru, lica na dopunskom radu, lica koje obavljaju javnu funkciju, pripadnici vojske, lica koja traže posao, studenti i učenici na praksi, lica na stručnom osposobljavanju i usavršavanju bez zasnivanja radnog odnosa, volonteri i svako drugo lica koje po bilo kom osnovu učestvuje u radu. Zakon afirmiše i koncept pozitivne diskriminacije. Decidno se navodi da se ne smatra diskriminacijom pravljenje razlike ili davanje prvenstva zbog osobenosti određenog posla kod koga lično svojstvo lica predstavlja stvarni i odlučujući uslov obavljanja posla i ako je causa društveno opravdana (napr. mere zaštite prema pojedinim kategorijama lica-žene, trudnice, porodilje, roditelji, maloletnici, osobe sa invaliditetom i dr.).

Pored navedenog, načelo zabrane diskriminacije uređeno i je konkretnim zakonodavnim aktima se detaljnije reguliše ova materija (Zakon o radu, Zakon o zabrani diskriminacije osoba sa invaliditetom, Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina i dr.). Od međunarodno pravnih instrumenata iznosimo sledeće najznačajnije antidiskriminacione dokumente: Opštu deklaraciju o ljudskim pravima, Evropsku konvenciju o ljudskim pravima, Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, Konvenciju o uklanjanju svih oblika rasne diskriminacije, Konvenciju o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena, Konvenciju protiv torture i drugih okrutnih, nečovečnih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja, Konvenciju o pravima deteta, Konvenciju o pravima osoba sa invaliditetom, Konvenciju MOR br. 100 o jednakosti plata radnika i radnica za rad jednake vrednosti, Konvenciju Međunarodne organizacije rada br. 111 o zabrani diskriminacije u zvanju i zapošljavanju i dr., Evropsku povelju regionalnim ili manjinskim jezicima, Okvirnu konvenciju o zaštiti nacionalnih manjina i dr.

Imajući u vidu agendu RS o pristupanju EU i proces harmonizacije prava RS sa pravom EU po značaju se izdvajaju dva izvora evropskog prava - Direktiva 2000/43/EZ o primeni načela jednakog postupanja prema osobama nezavisno od rasnog ili etničkog porekla i Direktiva 2000/78/EC o opštem okviru za jednako postupanje pri zapošljavanju i odabiru zvanja lica bez obzira starost, invaliditet, polnu orijentaciju i verski identitet. Obe direktive zabranjuju direktnu i posrednu diskriminaciju, uznemiravanje, posticanje na diskriminaciju ili propuštanje razumnih mera za osobe sa invaliditetom. Odnose se na sva pravna i fizička lica, u privatnom i javnom sektoru. Obe direktive dopuštaju pozitivne mere, a zahteva se od država-članica da obezbede mere zaštite putem sudskog i/ili upravnog postupka. Oblast primene Direktive 2000/78/EC je zabrana diskriminacije po osnovu rasnog ili etničkog

Zakon o radu reguliše zabranu diskriminacije, bilo neposredne ili posredne. Ova zabrana ne odnosi se samo na ponašanje poslodavca prema svojim radnicima, već i prema licima koja traže zaposlenje i konkurišu kod poslodavca. Diskriminacija može da se odnosi na: pol, rođenje, jezik, rasu, boju kože, starost, trudnoću, zdravstveno stanje, odnosno invalidnost, nacionalnu pripadnost, veroispovest, bračni status, porodične obaveze, seksualno opredeljenje, političko ili drugo uverenje, socijalno poreklo, imovinsko stanje, članstvo u političkim organizacijama, sindikatima ili neko drugo lično svojstvo. Zakon je detaljno predvideo razne situacije koje mogu biti povod za diskriminaciju, ostavljajući mogućnost da se kao razlog za diskriminaciju javi i bilo koje drugo lično svojstvo. Diskriminacija je zabranjena u odnosu na: uslove za zapošljavanje i

izbor kandidata za obavljanje određenog posla; uslove rada i sva prava iz radnog odnosa; obrazovanje, osposobljavanje i usavršavanje; napredovanje na poslu; otkaz ugovora o radu. Kod neke vrste poslova sasvim je opravdano i zakonski dozvoljeno postavljati neka od pitanja koja u drugim slučajevima mogu da se smatraju diskriminacijom. Odredbe zakona, opšteg akta i ugovora o radu koje se odnose na posebnu zaštitu i pomoć određenim kategorijama zaposlenih, a posebno one o zaštiti invalidnih lica, žena za vreme porodijskog odsustva i odsustva sa rada radi nege deteta, posebne nege deteta, kao i odredbe koje se odnose na posebna prava roditelja, usvojitelja, staratelja i hranitelja – ne smatraju se diskriminacijom.

Zakon o ravnopravnosti polova iz 2009. godine uređuje stvaranje jednakih mogućnosti ostvarivanja prava i obaveza i preduzimanje posebnih mera za sprečavanje i otklanjanje diskriminacije zasnovane na polu i rodu. Zakonom je propisano je da se ravnopravnost polova obezbeđuje prilikom kandidovanja za izbore na sve funkcije i imenovanja u organe javne vlasti, finansijske i druge institucije, kao i da se ravnopravnost polova obezbeđuje u toku sprovođenja izbornog postupka kroz sastav i rad organa za sprovođenje izbora, u skladu sa propisima kojima se uređuju izbori.

Republika Srbija je ratifikovala Konvenciju o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena 2014. godine. Država se obavezala se da će u svim oblastima, posebno političkoj, društvenoj, ekonomskoj i kulturnoj preduzimati sve prikladne mere, da bi se obezbedio potpun razvoj i napredak žena, kako bi im se garantovalo ostvarivanje i uživanje ljudskih prava i osnovnih sloboda, ravnopravno s muškarcima. U skladu sa odredbama Konvencije, diskriminacija žena označava svako razlikovanje, isključenje ili ograničenje u pogledu pola, što ima za posledicu ili cilj da ugrozi ili onemogući ženama priznanje, ostvarenje ili vršenje ljudskih prava i osnovnih sloboda na političkom, ekonomskom, društvenom, kulturnom, građanskom ili drugom polju, bez obzira na njihovo bračno stanje. Nacionalna strategija za rodnu ravnopravnost za period od 2016. do 2020. godine sa akcionim planom za period od 2016. do 2018. godine je osnovni je strateški dokument Republike Srbije koji je donet sa ciljem unapređivanja rodne ravnopravnosti. U Strategiji je između ostalog ukazano na potrebu ravnopravnog učešća žena i muškaraca u političkom, poslovnom životu. Diskriminacija predstavlja prepreku ravnopravnom učešću žena u političkom, ekonomskom i kulturnom životu, sputava dalji napredak društva, negativno utiče na ekonomiju i otežava pun razvoj sposobnosti i kreativnog potencijala žena.

U cilju bliže primena normativnog okvira koji reguliše materiju zabrane diskriminacije u segmentu zapošljavanja dr. navodimo da je Poverenica za rodnu ravnopravnost u podršku EU prepremila „*Kodeks ravnopravnosti*“ 2017. godine. Kodeks sadrži analizu pojma diskriminacije, njenih oblika i načina ispoljavanja diskriminacije na radnom mestu ili prilikom zapošljavanja. Priručnik sadrži i uputstvo i metodologiju koje bi poslodavci trebalo da se pridržavaju u primeni antidiskriminatornih mera i politike. Dokument je alat i pomoć poslodavcima, da svim građanima pruže iste šanse prilikom zapošljavanja. Cilj ovog dokumenta je borba protiv diskriminacija na tržištu rada. Poštovanje svakog zaposlenog je temelj uspešnog poslovanja koje nije bazirano na predrasudama ili stereotipima prema bilo kojoj društvenoj grupi ili o bilo kojem zaposlenom po nacionalnoj pripadnosti bilo kojem drugom ličnom svojstvu.

U skladu sa važećom regulativom, internim aktima i svojom strateškom orijentacijom prema principima KDO, u celini primenjujemo ovaj princip Globalnog dogovora. Zabranjen je

svaki oblik neposredne i posredne diskriminacije lica koja traže zaposlenje, kao i zaposlenih, s obzirom na pol, jezik, rasu, boju kože, starost, zdravstveno stanje, odnosno invalidnost, nacionalnu pripadnost, veroispovest, bračni status, političko ili drugo uverenje, socijalno poreklo i dr. Zabrana diskriminacije uključuje: uslove za zapošljavanje i izbor kandidata za obavljanje određenog posla; uslove rada i sva prava iz radnog odnosa, na obrazovanje, osposobljavanje i usavršavanje; napredovanje na poslu. Odredbe ugovora o radu kojima se utvrđuje diskriminacija po nekom od navedenih osnova smatraju se ništavim.

Banka posebno podstiče klijente na poštovanje ovog principa Globalnog dogovora, posebno one koji realizuju infrastrukturne složene projekte u inostranstvu i angažuju lokalne podizvođače, odnosno lokalnu radnu snagu pri realizaciji tih projekata. Ovaj princip je neposredno povezan i sa aktivnostima koje podstiču inkluziju lica sa invaliditetom i uključuje se u aktivnosti podrške povećanju zaposlenosti lica sa posebnim potrebama u različitim sektorima, kroz mere tzv. pozitivne diskriminacije. Zaposleni su uključeni u razne oblike obuke o poštovanju ovog radnog standarda sa posebnim naglaskom na ciljno opredeljenje prema održivom razvoju i otvorenom inkluzivnom društvu socijalne kohezije. Posebno se ukazuje na nužnost inkluzije osoba sa invaliditetom na tržištu rada i njihovo zapošljavanje. Zakonodavni okvir ustanovljen u našoj zemlji je u skladu sa ratifikovanom Konvencijom UN o pravima osoba sa invaliditetom, kao i sa prihvaćenim novim ciljevima održivog razvoja 2030, evropskom strategijom za osobe sa invaliditetom, preporukama MOR o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom i dr. Od posebnog značaja je i primena Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, usvojenog 2009. godine, kojim se uređuju podsticaji za zapošljavanje lica sa invaliditetom i kontrola ispunjenja obaveza poslodavaca u pogledu zapošljavanja lica sa invaliditetom.

Banka progresivno promovise principe povezano sa radnim standardima, uz dijalog sa internim i eksternim stakeholderima i teži da inovativno doprinosi unapređenju prakse u ovoj oblasti u saradnji sa različitim strukturama UN Globalnog dogovora.

ŽIVOTNA SREDINA

Ključni segment svake politike DOP su aktivnosti na promociji principa zaštite životne sredine. Koncept održivog razvoja je primarno oslanja na očuvanje prirodnih ekosistema i na racionalno korišćenje prirodnih bogatstava zemlje, podizanje kvaliteta životne sredine i kvaliteta života u celini. Životna sredina se ne može očuvati i unapređivati samo izdvojenim politikama i parcijalnim merama, već implementacijom koncepta održivog razvoja. Održivom razvojem se teži uravnoteženju odnosa u kompleksu: čovek – priroda – društvo.

Uvodno ističemo da je koncept održivog razvoja inicijalno kreiran zahvaljujući aktivnosti Međunarodnog udruženja za zaštitu životne sredine i prirodnih resursa. Ovo udruženje je 1980. godine razvilo strategiju zaštite životne sredine koja razvoj posmatra kroz zaštitu prirodnih resursa. U narednom periodu, ovaj koncept razvija Svetska komisija za životnu sredinu i razvoj, koja je 1987. godine pripremila izveštaj pod nazivom „Naša zajednička budućnost”. Izveštaj je promovisao koncept održivog razvoja, sagledan kao zadovoljavanje sadašnjih potreba bez ugrožavanja sposobnosti budućih naraštaja da zadovolje svoje potrebe. Zaštita životne sredine je samo jedna od komponenata održivog razvoja. Za postizanje održivog razvoja su od podjednako značaja i socijalna i ekonomska komponenta.

Sa stanovišta ekološkog menadžmenta i ekološke ekonomije održivi razvoj se može definisati kao upravljanje resursima prirodnim resursima tako da se osigurava njihov dugoročni kvalitet i dovoljnost.

U pogledu zaštite životne sredine posebno ukazujemo na značaj principa integrisanosti na nivou društva. Tom procesu doprinosi razvijanje javne svesti putem isticanja odgovarajućeg znanja o različitim aspektima zaštite životne sredine. Osnovni elementi ekološke svesti su ekološko znanje, vrednovanje ekološke situacije i ekološko ponašanje.

Trošenje ograničenih resursa i zagađivanje životne sredine imaju svoju granicu. Sadašnje generacije moraju uskladiti ekonomski i ukupni razvoj sa tim ograničenjima tako da obezbede najmanje isti kvalitet životne sredine i za buduće generacije. Održivi razvoj podrazumeva i usklađivanje razvoja sa principima socijalne pravde na lokalnom, nacionalnom i globalnom nivou, kao i prelaz sa tržišne na ekološku ekonomiju. Kako su energija i ostali resursi (voda, sirovine, materijali) preduslov razvoja, tako je proces njihovog korišćenja i trošenja uslov za ostvarenje održivog razvoja. Održivo korišćenje energije i drugih resursa zasniva se na: - unapređenju njihove efikasnosti, - čuvanju i štednji u korišćenju i korišćenju nezagađujućih i obnovljivih izvora energije i drugih resursa. Posebno se izdvaja proizvodnja i potrošnja energije kao najčešći uzrok zagađivanja vazduha i pojave pojačanog efekta staklene bašte. Imaju vidu navedeno, od bitne važnosti ograničavanje emisije gasova staklene bašte (posebno CO₂).

Zaštita životne sredine podrazumeva skup različitih postupaka i mera, koje se preduzimaju sa ciljem da se spreči ugrožavanje životne sredine i očuva biološka ravnoteža. Poštovanje i postupanje prema načelima i principima održivog razvoja od suštinskog značaja za očuvanje i zaštitu životnog okruženja i prirodnih bogatstava, kako za sadašnje generacije tako i za buduće generacije. Prirodni resursi i životna okolina od izuzetne su važnosti i zbog toga su sve zemlje obavezne da svoj razvoj prilagode načelima zdrave životne sredine. Jedan od osnovnih koncepata ekonomike prirodnih resursa i životne sredine jeste koncept održivosti, odnosno održivog razvoja. Dugoročni koncept održivog razvoja podrazumeva stalni ekonomski rast koji osim ekonomske efikasnosti, tehnološkog napretka, više čistijih tehnologija, inovativnosti celog društva i društveno odgovornog poslovanja obezbeđuje i smanjenje siromaštva, uključuje i dugoročno bolje korišćenje resursa, unapređenje zdravstvenih uslova i kvaliteta života i smanjenje zagađenja na nivo koji mogu da izdrže činioci životne sredine, odnosno sprečavanje novih zagađenja i očuvanje biodiverziteta.

Zaštita životne sredine je predmet pravne zaštite na svim nivoima. U normativnom smislu životna sredina se tumači kao posebna vrednosti koja se stavlja u direktnu funkciju zdravlja. Najviši standardi pravne regulative u oblasti životne sredine zasnivaju se na inovativnom pristupu povezivanjem zaštite životne sredine sa zaštitom osnovnih ljudskih prava. Rešavanja ekoloških pitanja i uspostavljanja najviših standarda životne sredine je važan uslov integralne zaštite osnovnih ljudskih prava. (premissa održivog razvoja).

1.U narednim segmentima iznosimo važnija međunarodna dokumenta koja se odnose na životnu sredinu i održiv razvoj, kao i osnove politike EU u domenu životne sredine i održivog razvoja. Takodje navodimo osobenosti poglavlja 27.-životna sredina u kontekstu evropskih

integracija, ali i aktuelnosti u pogledu primene Agende 2030 u delu životne sredine i borbe protiv klimatskih promena.

1.1. Stokholmska deklaracija iz 1972.g. je prvi međunarodni dokument u kojem je pravo na životnu sredinu bilo izričito pomenuto kao ljudsko pravo i kao preduslov za uživanje drugih ljudskih prava. U njoj je naglašeno da ljudsko biće ima pravo na slobodu, ravnopravnost i adekvatne uslove životne sredine, „čiji kvalitet omogućava život u dostojanstvu i blagostanju, i ... obavezu da zaštiti i unapredi tu životnu sredinu za generacije koje žive sada, kao i za buduće generacije.“ Ostvarivanje prava na život i razvoj u zdravu životnoj sredini podrazuma harmoničan odnos između životne sredine i privrede kako bi se zaštitilo prirodno bogatstvo.

Rio Deklaracija iz 1992.godine definiše pravo na razvoj kao integralno pravo koje uključuje i pravo na zdravu životnu sredinu. Prema ovom dokumentu, države treba da sarađuju na jačanju kapaciteta za održivi razvoj, unapređenjem komunikacije kroz razmenu naučnih i tehničkih znanja i putem podsticanja razvoja, prilagođavanja, širenja i transfera tehnologija i dr. Problemi zaštite životne sredine najefikasnije rešavaju uz učešće svih zainteresovanih građana na odgovarajućem nivou. Na nacionalnom nivou, svaki pojedinac mora imati odgovarajući pristup informacijama koje se odnose na životnu sredinu koje poseduju organi vlasti, uključujući i informacije o opasnim materijama i o aktivnostima u njihovoj društvenoj zajednici.). Na konferenciji u Rio de Žaneiru 1992.godine usvojena je i Agenda 21 kao sintetički dokument. Agenda poziva na sprovođenje niza međusovno uskladenih akcija u cilju održivog razvoja. Prvi segment Agende se odnosi na socijalno-ekonomska pitanja, dok se II deo odnosi na zaštitu i upravljanje resursima za razvoj zaštita atmosfere, borbu za zaštitu šuma, upravljanje osetljivim ekosistemima, očuvanje biodiverziteta, zaštitu kvalitata voda i vodnih reasursa, zdravo upravljanje otpadom i dr.

Arhuska konvencija usvojena 1998. godine je jedan od važnijih međunarodnih instrumenata zaštite životne sredine. Konvencija sadrži tri grupe pravila koja se odnose na: Pravo građana na dostupnost informacija; Pravo građana da učestvuju u donošenju odluka o životnoj sredini; Prava na pravnu zaštitu u slučaju kada su prethodna dva prava povređena. Konvencijom se uređuje pravo čoveka na adekvatnu životnu sredinu, tj. pravo čoveka da živi u sredini koja garantuje zdravlje i dobro bitisanje. Konvencija promovira i obavezu da se životna sredina štiti i njeno stanje poboljšava u interesu kako generacija koje žive sada, tako i svih budućih generacija (koncept ekološke održivosti). Širokoj javnosti se mora obezbediti pravo na pristup informaciji, pravo na učešće u donošenju odluka, pravo za zaštitu pred ovlašćenim državnim organima i iznad i posle svega, pred upravnim i pravosudnim organima. Međunarodni i nacionalni pozitivno-pravni poreci sve intenzivnije prihvataju sasvim nov koncept zaštite prava na životnu sredinu.

Juna 2012.godine u Rio de Žaneiru održana je nova Konferencija Ujedinjenih nacija o održivom razvoju, tzv. konferencija „Rio+20“, čije su glavne teme bile:«Kako izgraditi zelenu ekonomiju da bi se postigao održivi razvoj«. Naša zemlja, kao učesnica Konferencije Rio+20 Samita o novim ciljevima održivog razvoja i Konferencije o klimatskim promenama, aktivno doprinosi ostvarivanju koncepta zelene ekonomije i održivog rasta. Zelena ekonomija se sredstvo koje državama pomaže na putu ostvarivanja održivog razvoja. Ona predstavlja ekonomiju u kojoj ekonomski rast i ekološka odgovornost funkcionišu zajedno i istovremeno podstiču društveni napredak. Zelena ekonomija je zasnovana na adekvatnom vrednovanju

prirodnog kapitala i praćena izmenama fiskalne politike uz uvođenje inovativnih tehnoloških mera. Nužna je izgradnju partnerstava državnog sektora sa privatnim sektorom, lokalnim samoupravama, organizacijama civilnog društva, naučnim institucijama, međunarodnim i regionlanim organizacijama itd. Ulaganja države u zelenu ekonomiju su ključna, i to posebno uz korišćenje fondova EU i kreditnih linija evropskih razvojnih banaka. Na Konferenciji je promovisan princip korporativne održivosti i naglašen značaj učešća poslovnog sektora za ostvarivanje ekološke održivosti. Globalni dogovor, kroz sistem svojih nacionalnih i regionalnih mreža, postaje važan učesnik sveobuhvatne promocije koncepta zelene ekonomije i odgovornog investiranja. Kompanije se stimulišu da sprovedu dodatne programe i aktivnosti koji su iznad regulatornog okvira kako bi se koncept zelene ekonomije u potpunosti ostvario i unapređivao.

Zaštita životne sredine je dijalektički povezana sa borbom protiv klimatskih promena. Klimatski sistem podrazumeva ukupnost atmosfere, hidrosfere, biosfere, geosfere i njihove medjusobne uticaje. Promene klime oznaćavaju takve promene koje su direktno/indirektno posledica aktivnosti ćoveka i koje rezultiraju promenom sastava globalne atmosfere i dr. Negativne posledice klimatskih promena oznaćavaju promene u okruženju-biosferi usled klimatskih promena, poremećenu ravnotežu ekosistema, ali i negativne uticaje na zdravlje ljudi i stabilnost ekonomsko-socijalnih sistema. Globalno zagrevanje izaziva teške meteorološke poremećaje ćije su posledice takve da onemogućavaju ostvarivanje novih ciljeva održivog razvoja.

Kako bi se sve navedeno sprećilo i kako bi se maksimalno povećanje prosećne globalne temperature svelo na 2°C u odnosu na poćetak industrijskog doba, neophodno je hitno ogranićiti emisiju gasova sa efektom staklene bašte koji prevashodno proistiću iz preovladavajućeg naćina proizvodnje i potrošnje fosilnih goriva. Naćini da se smanji emisija gasova sa efektom staklene bašte su brojni u svim sektorima i podrazumevaju primenu novih tehnologija kao i uspostavljanje novih obrazaca poslovnog ponašanja. Na konferenciji COP 21 u Parizu, decembra 2015. godine posebno je analiziran uticaj klimatskih promena na energetski sektor. Vaćni zakljućci iz ovog izveštaja su: a) traćnja za energijom raste na globalnom nivou, što izaziva porast emisije gasova sa efektom staklene bašte iz energetskog sektora, b) znaćajno smanjivanje emisija štetnih gasova u proizvodnji energije moće se ostvariti nizom razlićitih mera (smanjivanje emisija gasova prilikom vaćdenja i konverzije fosilnih goriva, prelazak na goriva sa manje ugljenika na primer, sa uglja na gas), popravljivanje energetske efikasnosti u prenosu i distribuciji, veće korišćenje obnovljivih izvora energije i dr;c) stabilizacija emisije gasova na međunarodno usaglašenom nivou rasta do 2°C.

Jedan od vaćnih dokumenata, prezentiran na konferenciji decembra 2015. godine je bio i *izveštaj Međuvladinog panela za klimatske promene*, koji predstavlja najznaćajniji dokument koji je potvrdio postojanje klimatskih promena, identifikovao njihove glavne uzroke i doneo predloge mera za njihovo ublaćavanje kao i za prilagoćavanje na njih. Posebno je analiziran uticaj klimatskih promena na energetski sektor. Vaćni zakljućci iz ovog izveštaja su:

a) traćnja za energijom raste na globalnom nivou, što izaziva porast emisije gasova sa efektom staklene bašte iz energetskog sektora. U prethodnim godinama je preokrenut dugotrajni trend postepene dekarbonizacije, zbog porasta korišćenja uglja;

b) Značajno smanjivanje emisija štetnih gasova u proizvodnji energije može se ostvariti nizom različitih mera. One uključuju smanjivanje emisija gasova prilikom vađenja i konverzije fosilnih goriva, prelazak na goriva sa manje ugljenika (naprimer, sa uglja na gas), popravljavanje energetske efikasnosti u prenosu i distribuciji, veće korišćenje obnovljivih izvora energije i dr.

c) Globalna akcija u vezi klimatskih promena je imala ključni uticaj na sektor energije. Stabilizacija emisije gasova na međunarodno usaglašenom nivou rasta do 2°C, značiće i fundamentalnu transformaciju energetskog sektora širom sveta tokom narednih nekoliko decenija, na putu do potpune dekarbonizacije.

d) Podsticanje investicija u nisko-karbonske tehnologije biće ključni izazov za vlade i regulatore da dostignu cilj u smanjivanju ugljendioksida.

Agenda 2030 i Sporazum o klimatskim promenama su najvažnij globalni okviri za ostvarenje ciljeva održivog razvoja. Agenda posvećuje pažnju ekološkoj dimenziji održivog razvoja kroz povezanost sa održivim ekonomskim rastom i socijalnom kohezijom.

Navodimo neke od važnijih ciljeva iz Agende 2030 koje se odnose na ekološku komponentu održivog razvoja.

Cilj 6. se odnosi na obezbedjenje sanitarnih uslove i pristup pijaćoj vodi za sve. Do kraja 2030.godine treba postići univerzalan i jednak pristup bezbednoj i jeftinoj pijaćoj vodi za sve. Do tog perioda treba unaprediti kvalitet vode tako što će se smanjiti zagađenje, eliminisati rasipanje i na najmanju moguću meri svesti ispuštanje opasnih hemikalija i materijala, prepолоviti udeo nepročišćenih otpadnih voda i značajno povećati recikliranje i bezbednu ponovnu upotreba na globalnom nivou. Nužno je povećati efikasnost korišćenja vode u svim sektorima i osigurati održivu eksploataciju vode i snabdevanje vodom kako bi se odgovorilo na nestašice vode .

Cilj 7. Pristup održivoj i modernoj energiji za sve. Prema ovom cilju, do kraja 2030. godine treba obezbediti univerzalni pristup jeftinim, pouzdanim i modernim energetskim uslugama, povećati održivost udela obnovljive energije i udvostručiti globalnu stopu unapređenja energetske efikasnosti. Agenda poziva na unapređenje međunarodne saradnje kako bi se olakšao pristup istraživanju i tehnologiji čiste energije, uključujući i obnovljivu energiju, energetska efikasnost i naprednu i čistiju tehnologiju fosilnih goriva i promovisati investiranje u energetska infrastrukturu i tehnologije čiste energije.

U kontekstu ostvarivanja ekološke održivosti važan je cilj 12. Obezbediti održive oblike potrošnje i proizvodnje. U okviru ovog cilja predviđa se primena 10-godišnjeg programa za održivu potrošnju i proizvodnju, u kome će učestvovati sve zemlje, a razvijene zemlje će preuzeti najveću odgovornost imajući u vidu stepen razvoja i kapacitete zemalja u razvoju. Do 2030. godine teži se postizanju održivog upravljanja i efikasnog korišćenja prirodnih resursa. Do kraja 2020. godine treba postići ekološki ispravno upravljanje hemikalijama i svim oblicima otpada tokom čitavog njihovog upotrebnoг ciklusa, u skladu sa dogovorenim međunarodnim okvirima i značajno smanjiti njihovo ispuštanje u vazduh, vodu i zemljište da bi što više umanjili negativni uticaji na zdravlje ljudi i životnu sredinu.

Cilj 13. Klimatske promene se oslanja na Okvirnu konvenciju UN o klimatskim promenama iz 1992.godine .U okviru ovog cilja predviđa se integrisanje svih mera vezanih za

klimatske promene u nacionalne politike, strategije i planiranje. Okvirna konvencija predviđa stabilizaciju koncentracije gasova sa efektom staklene bašte „na nivou koji bi sprečio negativne antropogene uticaje na klimatski sistem“, navodeći da „se takav nivo treba postići u vremenskom okviru dovoljnom da se omogući prirodno prilagođavanje ekosistema na klimatske promene, da se ne ugrozi proizvodnja hrane, i da se omogući održivi razvoj. Okvirna Konvencija utvrđuje jedan broj principa koji daju opštu orijentaciju za budući razvoj i njeno tumačenje. To su: princip predostrožnosti; pravo na održivi razvoj; princip integrisanosti mera zaštite klimatskog sistema u nacionalne programe razvoja; princip saradnje država u izgradnji otvorenog međunarodnog ekonomskog sistema i dr.

Cilj 15. se odnosi na održivo upravljanje šumama, zaustavljanje degradacije zemljišta i sprečavanje uništavanja biodiverziteta. Agenda predviđa da se do kraja kraja 2020. osigura očuvanje, obnova i održivo korišćenje kopnenih slatkovodnih ekosistema i njihovog okruženja, posebno šuma, močvarnog zemljišta, planina i isušenog zemljišta, u skladu sa obavezama prema međunarodnim sporazum. Do kraja 2030.godine treba osigurati očuvanje planinskih ekosistema, uključujući njihov biodiverzitet, kako bi se njihovi kapaciteti unapredili tako da pružaju korist koja ima suštinski značaj za održivi razvoj.

Pariskim sporazumom od decembra 2015.godine se konkretizuju zahtevi iz Okvirne konvencije o klimi u kontekstu održivog razvoja i napora za iskorenjivanje siromaštava. U Pariskom sporazumu izdvajaju se tri konkretna cilja :-ograničavanje povećanja prosečne temperature na nivou „znatno ispod 2 stepena Celzijusa, odnosno nastavak napora za ograničavanje povećanja temperature na 1,5 stepeni Celzijusa u odnosu sa preindustrijski nivo;- jačanje sposobnosti adaptacije na negativne uticaje klimatskih promena i jačanje otpornosti na klimu i -obezbeđenje odgovarajućih finansijskih sredstava prema modelima koji podrazumevaju niske emisije CO₂ i razvoj koji je prilagodljiv na klimu.

Naša zemlja, kao učesnica Konferencije Rio+20 Samita o novim ciljevima održivog razvoja i Konferencije o klimatskim promenama, aktivno doprinosi ostvarivanju koncepta zelene ekonomije i održivog rasta. Zelena ekonomija sredstvo koje državama pomaže na putu ostvarivanja održivog razvoja. Ona predstavlja ekonomiju u kojoj ekonomski rast i ekološka odgovornost funkcionišu zajedno i istovremeno podstiču društveni napredak.

1.2. Politike EU u oblasti životne sredine su definisane odredbama Ugovora o EU. Politika Unije u oblasti životne sredine treba da doprinese postizanju sledećih ciljeva: očuvanju, zaštiti i poboljšanju kvaliteta životne sredine, zaštiti ljudskog zdravlja, racionalnom korišćenju prirodnih resursa. Politika EU se zasniva na sledećim načelima: načelu predostrožnosti; načelu preventivne akcije; načelu da šteta u životnoj sredini treba da bude ispravljena na izvoru zagađivanja i načelu zagađivač - plaća. Ova politika EU je integralni deo njene ekonomske politike, politika unutrašnjeg tržišta i zajedničke trgovinske politike, konkurentnosti, energetske sigurnosti itd.

Politika životne sredine EU ima za cilj da promoviše održivi razvoj i očuva životnu sredinu za sadašnje i buduće generacije. Važan segment politike zaštite životne sredine i borba protiv klimatskih promena na globalnom nivou. Politika EU iz oblasti životne sredine su izuzetno obimni i čine približno jednu trećinu ukupnog broja propisa EU. Ovi propisi pokrivaju oblast zaštite životne sredine horizontalno (procena uticaja na životnu sredinu, dostupnost

informacija, učešće javnosti), odnosno kroz sektore: kvalitet vazduha, upravljanje otpadom, kvalitet vode, zaštita prirode, kontrola industrijskog zagađenja i upravljanje rizikom, hemikalije, klimatske promene, zaštita od buke i civilna zaštita.

Strateška dokumenta Unije u domenu ekološke održivosti podvlače integraciju politike u oblasti životne sredine i drugih politika (energija, održiva proizvodnja, ribarstvo, ekonomska politika, transport, spoljna politika, razvoj i upravljanje priobalnim zonama i dr.). Posebna strateška dokumenta se odnose na održivo korišćenje prirodnih resursa, prevenciju i recikliranje otpada, tehnologije za održivi razvoj i unapređenje društveno odgovornog poslovanja.

1.3. Životna sredina u Republici Srbiji predstavlja jedno od najviših ustavom zaštićenih dobara, pa tako Ustav Republike Srbije proklamuje pravo na zdravu životnu sredinu. Ustavom je proklamovano pravo na zdravu životnu sredinu, kao jedno od osnovnih i izvršivih ljudskih prava, koje predstavlja osnov prava životne sredine i osnivanje institucija u oblasti. Pravo na (zdravu) životnu sredinu spada u prava koja se ne mogu derogirati i prava koja ne trpe ograničenje, za razliku od, na primer, prava na privatnu svojinu, čije se korišćenje i raspolaganje može ograničiti radi zaštite životne sredine i prirodnih bogatstava. U tom smislu, životna sredina je prepoznata kao jedno od najviših dobara, a pravo na zdravu životnu sredinu izdignuto na nivo ustavnih prava.

Prema Ustavu Republike Srbije, svako je dužan da čuva i poboljšava životnu sredinu. Prema ocenama Evropske komisije ostvaren skroman napredak u oblastima životne sredine i klimatskih promena EK konstatuje da Srbija ima relativno zadovoljavajući pravni okvir, ali se mogu uočiti značajni izazovi u primeni propisa. Sistem upravljanja zaštitom životne sredine u Srbiji je veoma složen, uz učešće velikog broja institucionalnih aktera, postojanje značajnog broja propisa, kao i preplitanje i međuzavisnost sa drugim društvenim pitanjima i podsistemima, posebno u kontekstu ostvarivanja održivog razvoja.

Proces prioritizacije i nacionalizacije novih ciljeva održivog razvoja u RS prati isti princip i standarde uspostavljene unutar Unije. To podrazumeva da sva razvojna dokumenta RS i dokumenti javnih politika treba da, kroz proces pristupanja EU, integrišu i UN Agendu 2030. Razvojni cilj je poboljšanje kvaliteta života stanovništva osiguravanjem željenih uslova životne sredine i očuvanjem prirode zasnovane na održivom upravljanju životnom sredinom. Ključni koraci uključuju i jačanje postojećih i razvoj novih mera za uspostavljanje integralnog sistema upravljanja otpadom, dalju integraciju politike životne sredine u ostale sektorske politike, prihvatanje veće pojedinačne odgovornosti za životnu sredinu i aktivnije učešće javnosti u procesima donošenja odluka.

Integracija RS u EU u oblasti zaštite životne sredine odvija se na tri nivoa: harmonizaciju propisa; izgradnja administrativnih i kapaciteta institucija u oblasti zaštite životne sredine; i obezbjeđivanje finansijskih resursa. Poglavlje pregovora o životnoj sredini je izuzetno složeno u finansijskom i administrativnom smislu, kao i u pogledu dobro opremljene i obučene sudske i upravne strukture. Deo pravnih akata u ovoj oblasti se odnosi na sekundarno zakonodavstvo EU koje reguliše sledeće: stratešku procenu uticaja na životnu sredinu, pravo na pristup informacijama i učešće javnosti u donošenju odluka koje se tiču zaštite životne sredine, odgovornost za sprečavanje i otklanjanje štete). Pravne tekovine EU takođe obuhvataju i propise koji se odnose na određene konkretne oblasti, kao što su zaštita kvaliteta vode i vazduha,

klimatske promene, održivo upravljanje otpadom, zaštita prirodnih staništa, kontrola industrijskog zagađenja i upravljanje rizicima, kontrola hemikalija, genetski modifikovani organizmi, upravljanje bukom i zaštita šuma od atmosferskog zagađenja i požara. Za primenu i sprovođenje ovih pravnih tekovina potrebna su značajna ulaganja, kao i dobro obučena uprava na nacionalnom/i lokalnom nivou. Veliki deo troškova u vezi sa usklađivanjem domaćeg zakonodavstva sa evropskim će biti moguće finansirati sredstvima predpristupnih fondova namenjenim državama kandidatima.

Eksperti procenjuju da samo troškovi usklađivanja zakonodavstva RS sa pravom EU iznose oko 10,6 milijardi evra. To je predviđeno Strategijom aproksimacije u oblasti životne sredine sa projekcijama do 2030. Prema Strategiji, najveća izdvajanja biće potrebna u sektoru za vode (5,6 milijardi evra), zatim u sektoru za otpad (2,8 milijardi evra) i sektoru za industrijsko zagađenje i buku (1,3 milijardi evra). Kada je u pitanju materija životne sredine u okviru pregovaračkog procesa o pristupanju naše zemlje Uniji-poglavlje 27, ističemo da se ovaj proces posmatra paralelno i sinronizovano sa implementacijom Agende 2030. Prenošenje propisa Evropske unije u nacionalni pravni sistem je samo prvi korak u procesu prilagođavanja EU standardima. EU politika zaštite životne sredine podrazumeva i adekvatnu primenu i sprovođenje propisa – na nacionalnom, ali i lokalnom nivou. Neophodne su značajne investicije, usled administrativnih troškova, ulaganja u infrastrukturu, kao i održavanje postrojenja.

Očekuje se da će u procesu preuzimanja standarda EU najveći trošak biti u sektoru voda, nakon čega slede sektori otpada i industrijskog zagađenja. Značajan deo troškova dostizanja EU standarda finansiraće se kroz fondove EU (Nacionalna strategija Republike Srbije za aproksimaciju u oblasti životne sredine). Cilj je da se u Srbiji uspostavi održiv sistem zaštite životne sredine i integrisanost ove politike u ostale politike i sektore. Ovim se obezbeđuju se preduslovi za bolje zdravlje stanovništva, bolji kvalitet života građana, očuvanje prirodnih resursa i konkurentnu privredu. S obzirom na kompleksnost materije - *poglavlja 27- životna sredina i klimatske promene procenjuju se da je nužno dogovoriti duge tranzicione preioda do pune primene regulativa EU.

Ukratko ukazujemo na važnijem segmenta poglavlja 27. sa fokusom na pitanja upravljanja otpadom i klimatske promene. Ukazacemo na važnije sekundarne izvore Unije sa kojima je domaća regulativa u odredjenoj meri usaglašena ili tek treba a odnose se na pitanje otpada i klimatskih promena.

Okvirna direktiva o otpadu 2008/98/EK predviđa da se do 2020.godine 50% komunalnog otpada reciklira. Direktiva postavlja hirerarhijski sistem upravljanja otpadom i uvodi koncept da zagađivač plaća, uz produženu odgovornost proizvođača. Sa novim Zakonom o upravljanju otpadom i Specijalnim planom za implementaciju direktive postavljaju se osnovi za njenu punu imlementaciju do 2034.godine.

U segmentu Poglavlja 27 koje se odnosi na upravljanje otpadom od važnosti je set direktiva u okviru paketa za cirkularnu ekonomiju u EU do 2030, pre kojima će se najviše do 10% otpada moći odlagati na deponije. Kroz Tvining projekat koji je započeo 2017.godine, Ministarstvo zaštite životne sredine RS je započelo na izradi Nacionalne strategije za upravljanje otpadom kako bi se postigao ovaj cilj. Prema postojećoj strategiji za upravljanje otpadom najvažniji cilj da se uspostavi sistem za smanjenje odlaganja biorazgradivog otpada na

deponijama, odnosno da se smanji njegovo olaganje za 25% do 2022. a za 50% do 2026, odnosno za 65% do 2030. Takođe Strategijom se predviđa da se do 2030. godine postigne stopa reciklaže komunalnog otpada od najmanje 50%. Prema proceni Fiskalnog saveta »investitivne u zaštiti životne sredine: društveni i fiskalni prioritet, godišnje potrebe Srbije za primenu Poglavlja 27. su oko 500 miliona evra, a samo za uspostavljanje efiksnog sistema upravljanja otpadom potrebe ukupno 1,5 milrd.evra.

Važna oblast u pregovorima su i klimatske promene. Sadašnji Okvir klimatske i energetske politike EU do 2030 godine obuhvata tri cilja: Smanjenje emisije gasova sa efektom staklene bašte za najmanje 50%, povećanje udela obnovljive energije u ukupnim izvora za najmanje 27% i povećanje energetske efikasnosti za najmanje 27%.

Ovaj deo poglavlja 27. zahteva uskladjivanje sa mnogim tekovinama EU, uključujući i strateška dokumenta, kao što je uskladjivanje Strategije razvoja energetike do 2025.godine sa Okvirima klimatske i energetske politike EU i Agendom 2030 i dr. Pomak je postignut u vezi s povećanjem udela energije iz obnovljivih izvora-cilj 27%. Republika Srbija je potpisnik Agende UN i klimatskih sporazuma. Kada je u pitanju klimatska politika navodimo da je prema poslednjim procenama Evropske komisije, u našoj zemlji započet rad na sveobuhvatnoj klimatskoj politici i nacionalnoj strategiji. Nužno je njeno usklađivanje sa okvirom EU za period do 2030.godine uz efikasno integrisanje u sve relevantne sektorske politike. Propisima i strateškim dokumentima u oblasti životne sredine i klimatskih promena (Poglavlje 27) definisani se ciljevi nacionalne politike i oni uključuju, obaveze koje RS ima u procesu pristupanja EU. Definisan je cilj smanjenja emisije u čitavoj privredi za 9,8% do 2030. godine. Strateški pristup i planiranje u oblasti cirkularne ekonomije je na samom početku i zahteva usvajanje mnogih normativnih i strateških dokumenata. uključujući i pouzdan sistem merenja emisije gasova sa efektom staklene bašte.

U pogledu finansiranja projekata posvećenih pitanju životne sredine, ističemo da je 2016.godine osnovan Zeleni Fond Republike Srbije koji u ovom periodu najviše podržava reciklažnu industriju (izvor sredstava ekološka taksa i dr.). Republika Srbija će, tokom ove godine, biti dostupna i sredstva Zelenog klimatskog fonda UN. Zeleni klimatski fond je osnovan 2010. godine pod okriljem Okvirne konvencije UN o promeni klime, Ukupan obima sredstava je 10 milrd dolara. Fond je operativan od 2016.godine posle usvajanja sporazuma o klimi decembra 2015. Do sada je finansirano projekata u vrednosti od oko 5 milrd USD. Prethodno napominjemo da UN, na globalnom nivou, predvode aktivnosti u oblasti klimatskih promena. Okvirna konvencija Ujedinjenih nacija o promeni klime je usvojena 1992. godine, na Samitu o održivom razvoju. Osnovni cilj Konvencije je stabilizacija koncentracije gasova sa efektom staklene bašte na nivou koji bi sprečio negativne antropogene uticaje na klimatski sistem, navodeći da je takav nivo treba postići u vremenskom okviru dovoljnom da se omogući prirodno prilagođavanje ekosistema na klimatske promene, da se ne ugrozi proizvodnja hrane, i da se omogući održivi razvoj. Republika Srbija je ratifikovala Konvenciju 2001.godine. Od razvijenih zemalja se očekuje da maksimalno podrže aktivnosti smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte. Dužne su da redovno izveštavaju o svojim politikama i merama u oblasti klimatskih promena. Industrijski razvijene zemlje su postigle dogovor da podrže napore i aktivnosti u oblasti klimatskih promena u državama u razvoju/perspektivnim ekonomijama, pružanjem različitih oblika finansijske podrške (grantovi krediti, itd.). Zeleni klimatski fond jedan

je od najpovoljnijih mogućnosti finansiranja aktivnosti na smanjenju emisija gasova sa efektom staklene bašte, ali i smanjenju šteta i gubitaka od elementarnih nepogoda.

. Osnovna uloga Zelenog klimatskog fonda je promovisanje i pružanje pomoći u realizaciji aktivnosti koje vode smanjenju emisija gasova sa efektom staklene bašte (GHG) i povećanju otpornosti na izmenjene klimatske uslove u zemljama u razvoju i emerging marketes, među kojima je Republika Srbija. Sredstvima zelenog klimatskog fonda se finansiraju projekti i programe mitigacije (smanjenja emisija GHG) i adaptacije (prilagođavanja na izmenjene klimatske uslove) koje je pripremila vlada, javni i/ili privatni sektor. Po obimu projekti se kategorišu u male (do 10 miliona USD), srednje (od 10 miliona do 250 miliona USD) i velike iznad 250 miliona USD. Svaki projekat u zemlji realizacije mora da bude u skladu sa nacionalnim prioritetama u segmentu borbe sa klimatskim promenama i da ispunjava uslove ekološke i socijalne održivosti.

4.. Integracioni procesi i Agenda 2030 zahtevaju aktivnu ulogu poslove sfere koja nužno implementira principe KDO i ostvaruje korporativnu održivost. Globalni dogovor, kroz sistem svojih nacionalnih i regionalnih mreža, je važan učesnik celovite promocije koncepta zelene ekonomije i odgovornog investiranja. Kompanije se stimulišu da sprovede dodatne programe i aktivnosti koji su iznad regulatornog okvira kako bi se koncept zelene ekonomije u potpunosti ostvario i unapređivao. Racionalno i odgovorno korišćenje neobnovljivih prirodnih resursa i dobara je premisa održivog razvoja. U skladu sa Nacionalnom strategijom održivog razvoja, politika zaštite životne sredine je postala sastavni deo sektorskih politika i uključuje i poslovne subjekte realnog i finansijskog sektora.

Sedmi princip Globalnog dogovora: Kompanije treba da preduzimaju mere predostrožnosti u vezi sa životnom sredinom i Deveti princip Globalnog dogovora: Jačanje razvoja i širenje tehnologija zaštite životne sredine

Kada se sagledavaju aktivnosti naše Banke u ovoj oblasti, ističemo da aktivno podražavamo sve razvojne dokumente RS i aktivnosti Globalnog dogovora kojima se promoviše ekološka održivost i koncept "zelene ekonomije. Banka nastavlja sa progresivnim, evolutivnim pristupom u primeni principa KDO i održivog razvoja koji se odnose na životnu sredinu u skladu sa sistemom integrisanog menadžmenta i primenom ISO standarda 14001, uz aktivno učešće u okviru mreže Globalnog dogovora, u saradnji sa različitim zainteresovanim grupama, ne zanemarujući internu i eksternu dimenziju primene ovih principa.

Primenom standarda ISO 14000 utiče se na stalno poboljšanje performansi životne sredine na nivou društva i svakog poslovnog subjekta, planiranjem zahteva, ciljeva i programa, uvođenjem i obezbeđenjem funkcionisanja svih elemenata sistema. U narednom segmentu se navode aktivnosti JUBMES banke kojima se implementiraju principi Globalnog dogovora koji se odnose na zaštitu životne sredine, a koji su istovremeno i sastavni deo koncepta strategijskog menadžmenta, odnosno Sistema integrisanog menadžmenta kvaliteta.

Banka je nastavila da i dalje obezbeđuje normativne i funkcionalne preduslove za progresivnu-evolutivnu primenu standarda ISO 14001:2004. Banka na modernim osnovama sprovodi politiku upravljanja životnom sredinom, koja je je sustinski deo naše politike društveno

odgovornog poslovanja. Strategijski menadžment kvaliteta uključuje i DOP u oblasti zaštite životne sredine, tako da se uspostavlja koherentan i usklađen pristup zaštiti životne sredine u svim segmentima, uključujući i poslovne operacije Banke.

Saglasno Politici zaštite životne sredine, Banka je opredeljena da pri realizaciji svojih poslovnih aktivnosti vodi brigu o uticajima na životnu sredinu i da neprekidno unapređuje sistem menadžmenta zaštite životne sredine. Politikom zaštite životne sredine Banka teži da obezbedi:- praćenje i primena zakonske regulative i drugih zahteva dobre prakse u oblasti zaštite životne sredine;- identifikovanje svih aspekata životne sredine a naročito značajnih aspekata u cilju sprečavanja zagađenja životne sredine; -uštedu resursa i energije kroz korišćenje obnovljivih i recikliranih resursa; -izgradnju svesti kod svih zaposlenih, isporučioaca i eksternih pružaoaca usluga o uticajima na životnu sredinu i pravilnom postupanju sa opasnim materijama;- preventivno delovanje u cilju sprečavanja ekoloških incidenata i organizovano delovanje u slučaju vanrednih pojava.

Interna politika zaštite životne sredine se primenjuje kroz sledeće opšte ciljeve: očuvanje liderske pozicije u oblasti bankarskog poslovanja; primena savremenih i ekološki čistih tehnologija u oblasti tekućeg održavanja; ušteda resursa i energije, smanjenje upotrebe štetnih materija i količine štetnih otpada; upravljanje otpadom kroz pravilno prikupljanje, skladištenje i tretman svih vrsta otpada; stalnu obuku u primeni opasnih materijala i pravovremenom suzbijanju ekoloških katastrofa; merenje i praćenje uticaja na životnu sredinu; povećanje zadovoljstva zainteresovanih strana kroz društveno odgovorno poslovanje i međusobnu komunikaciju. Izvršni odbor Banke se obavezuje da će poštovati Politiku zaštite životne sredine i obezbediti uspešnu realizaciju usvojenih strategija i ciljeva. Tako formulisani ciljevi uslovili su da naša platforma društveno odgovornog poslovanja ima dugoročnu stratešku osnovu.

Navodimo da je usvojeno je više internih dokumenata - procedura i uputstava, programa i planova, kako bi se konkretizovali ciljevi usvojene politike i unapredio sistem integrisanog menadžmenta kvaliteta u oblasti primene ISO standarda 14001. Ove aktivnosti obuhvataju definisanje režima klimatizacije i korišćenje freona; recikliranje istrošenih baterija i akumulatora; korišćenje telefaksa, aparata za kopiranje i štampača, kao i racionalizaciju upotrebe tonera i kertridža; smanjenje potrošnje kancelarijskog papira i upravljanje otpadnim kancelarijskim papirom; zamenu neispravnih i tehnološki zastarelih elektronskih uređaja i upravljanje elektronskim i električnim otpadom; upravljanje i reciklažu otpadne staklene i PET ambalaže i otpadnih limenki; smanjenje potrošnje konzumne vode; korišćenje i smanjenje potrošnje električne energije, kao i održavanje rasvete i dizel agregata; skladištenje opasnih materija; održavanje trafo uređaja i sprečavanje oticanja trafo ulja; utvrđivanje uslova za korišćenje automobila u službene svrhe, održavanje automobila i upravljanje otpadnim autogumama, sprečavanje požara, plan za reagovanje u slučaju požara i zemljotresa, i dr.

U skladu sa Procedurom za upravljanje otpadom u Banci i usvojenim EMS programima koji se odnose na upravljanje otpadom izvršena je kategorizacija otpada na bezopasne i opasne otpade. Postupak kod odlaganja pojedinih vrsta otpada je sledeći: otpadni kancelarijski papir zaposleni isključivo odlažu u posebne kutije za papir koje se nalaze u kancelarijama (nije dozvoljeno papir bacati u kante za đubre odnosno u kante za komunalni otpad); komunalni otpad (sve vrste otpada iz domaćinstva i plastične čaše u kojima se služi kafa i osvežavajući napici) se odlaže u kante za đubre koje se nalaze po kancelarijama; staklenu ambalažu,

plastičnu – PET ambalažu i aluminijumsku ambalažu prikupljaju za to zadužene osobe. Opasni otpad nastaje zamenom tonera), fluo-cevi ili sijalica i raznih vrsta baterija. Ove vrste opasnog otpada odlažu nadležni zaposleni.

Nastavili smo da uredno informišemo i edukujemo sve zaposlene u vezi sa predmetnom, u materijom, redovno se evaluiraju njihovo znanja i u pogledu sadržaja i primene ISO standarda, kao i principa Globalnog dogovora koji se odnose na životnu sredinu i održiv razvoj.

Osmi princip Globalnog dogovora: Kompanije treba da preduzimaju mere radi promocije odgovornosti za životnu sredinu

U okviru aktivnosti kojim se promoviše navedeni princip Globalnog dogovora, ističemo da je nastavljena je desetogodišnja saradnja sa specijalnim rezervatom prirode Rezervat Uvac d.o.o. Nova Varoš, u okviru kojeg deluje i Fond za zaštitu ptica grabljivica „Beloglavi sup“. Ovo je jedan od reprezentativnih primera dugoročnog partnerstva između subjekta finansijske sfere i društva koje upravlja jednim od najlepših rezervata prirode u Srbiji. Navedeno je prezentovano i u publikaciji nacionalne mreže Globalnog odgovora najbolje prakse za ostvarivanje ciljeva održivog razvoja .

Banka je nastavila da donira odgovarajuće iznose koje bi bili upotrebljeni za zaštitu i unapređenje Uvačke kolonije beloglavih supova, ali za unapređenje drugih važnih činilaca koji se tiču zaštite životne sredine.

Rezervat prirode "Uvac" je prirodno dobro od izuzetnog značaja, tj. prirodno dobro prve kategorije. Locirano je u jugozapadnoj Srbiji u okviru Starovlaško – raške visije. Prostire se na teritorijama opština Nova Varoš i Sjenica, i pokriva površinu od 7.543 hektara. Rezervat čine tri veštačke hidroakumulacije: Uvačka, Zlatarska i Radoinjska, sa neposrednom okolinom. Centralnu morfološku celinu rezervata predstavlja kanjonska dolina reke Uvac sa dolinama njenih pritoka. Posebna vrednost kanjonskih delova doline su uklješteni meandri. Specijalni rezervat prirode "Uvac" izdvaja prisustvo oko 130 vrsta ptica. U najznačajnije spada beloglavi sup (*Gyps fulvus*) – jedna od dve preostale vrste lešinara koje se danas gnezde na području Srbije. Specijalnim rezervatom prirode upravlja Društvo sa ograničenom odgovornošću za upravljanje specijalnim rezervatom prirode Uvac, koje je osnovano 2006.godine. Društvo obezbeđuje održivi razvoj njegovih prirodnih i stečenih vrednosti, biodiverziteta i sprovodi mere od interesa za lokalno stanovništvo, u skladu sa aspoloživim potencijalima. Prirodne i kulturne vrednosti prostora i specifičnosti tradicionalnog načina života i ekonomije lokalnog stanovništva osnova su razvoja savremenih metoda širenja svesti o nasleđenim vrednostima, potrebi njihove zaštite.

Meandri reke Uvac

Simbol rezervata je Beloglavi sup (Gyps Fulvus) retka vrsta orla - lešinara. Ova vrsta je ranije naseljavala šire područje zapadne Srbije, da bi sredinom 20.veka, usled ubrzane industrijalizacije, napustila sva staništa u zemlji. Samo zahvaljujući radu Rezervata Uvac, uz značajnu pomoć domaćih i inostranih organa vlasti i nevladinih organizacija, uspelo je ponovno naseljavanje (reintrodukcija) beloglavog supa u Rezervatu.

Beloglavi sup (Gyps Fulvus)

Populacija beloglavog supa je u periodu od 1990.godine povećana sa svega desetak jedinki na današnjih 110-115 gnezdećih parova i preko 500 jedinki, čime je znatno ublažena pretnja njegovog izumiranja. Rekordan porast populacije je doprineo da ovaj rezervat postane regionalni centar, jedna od najvećih kolonija ove vrste u Evropi, iz koje se rekolonizacijom mogu naseljavati i druga prirodna staništa u Srbiji i šire na Balkanu. Ključni poslovi su stalna prihrana beloglavog supa i crnog lešinara; nastavak rada postojećeg hranilišta Manastirina, uz dodatne mere uređenja i stvaranje uslova za efikasan elektronski/daljinski video nadzor, postavljanje kućice u blizini hranilista koja bi služila kao baza za monitoring i promociju zaštite beloglavih supova; rad hranilišta/hranilice za medvede. Posebna pažnja se usmerava na zaštitu gnezda i mladunaca - pojačan čuvarski nadzor u vreme gnežđenja, izleganja i poletanja mladunaca; stalni monitoring kolonije zajedno sa stručnim službama nadležnih institucija. Prema informacijama Društva, nastavljene su aktivnosti na izradi registra biljnih i životinjskih vrsta u saradnji sa Zavodom za zaštitu prirode Srbije, koja je oblikovan kao elektronska baza odataka, sa projektovanim setom podataka/atributa o merodavnim obeležjima vrsta i populacija od značaja za praćenje i prikaz stanja i donošenje odluka o zaštiti i održivom razvoju. Primarni zadatak Društva staraoca nad rezervatom je i zaštita i unapređenje ovog prirodnog dobra od izuzetnog značaja. U tom smislu Društvo razamtra naznačajnije rizike koje se odnose na mogućnosti pojave akcidenata koji bi ugrozili prirodnu i kulturnu, odnosno nasleđenu i stečenu baštinu.

Borba protiv korupcije

Deseti princip Globalnog dogovora:

Kompanije treba da se bore protiv korupcije na svakom nivou, uključujući iznuđivanje i podmićivanje

Antikorupcijski program Banke aktivne članice Globalnog dogovora, ne podrazumeva samo formalno zalaganje za borbu protiv korupcije, odnosno nultu toleranciju prema korupciji. Ovaj program uključuje i konkretne mere-aktivnosti kojima se omogućava efikasnija primena dokumenata posvećenih borbi protiv korupcije. Integritet i etičnost, poštovanje normativnog okvira, promocija vrednosti iznad normativnog okvira koje su rezultat primene principa društveno odgovornog poslovanja, kreiranje novih proizvoda koji implementiraju te vrednosti i etičke standarde - naša su strateška i konkretna orijentacija. Za Alta banku je suština poslovne etike očuvanje i unapređivanje integriteta bankarske profesije, dostojanstva, objektivnosti, nepristrasnosti, odgovornosti, kredibiliteta, efikasnosti, transparentnosti (otvorenosti) i delovanja ličnim primerom u vršenju profesije. Smatramo da se samo ovakvim pristupom može održati naša konkurentna i respektabilna pozicija u domaćem i regionalnom bankarskom sektoru i reputacija institucije koja je propoznatljiva i uvažena kod poslovnih partnera i klijenata, koja poštuje etičke principe i standarde.

Banka je među liderima u promociji 10. principa Globalnog odgovora u okviru nacionalne mreže ove vodeće svetske neprofitne organizacije koja promoviše korporativnu društvenu odgovornost i održiv razvoj. Aktivan-liderski status u Globalnom dogovoru, sa progresivnim unapređenjem prakse i procedura na polju društveno odgovornog poslovanja kao integralnog dela modernog etičkog biznisa, podrazumeva stalnu aktivnu podršku aktivnostima i inicijativama ove mreže na lokalnom, nacionalnom, regionalnom i globalnom planu. Ovim se doprinosi unapređenju politika i korporativne prakse u oblikovanju održivog institucionalnog i normativnog antikorupcijskog okruženja.

1. Suština savremenog poslovanja podrazumeva poslovni subjekti različitog profila preuzimaju odgovornost za uticaje na društveno-prirodno okruženje. Važna komponenta takvog poslovanja je politika usaglašena sa principima poslovne etike, koja je u osnovi korporativne kulture. Pod moralom primarno podrazumevaju pravila ljudskog ponašanja – skup običaja, navika, normi i ponašanja, kojim se ljudi rukovode u svojim postupcima. Moralne norme odredjuju ono što je dobro i dostojno čoveka, a zabranjuju ono što je zlo i nedostojno. Moral je oblik ljudske prakse, oblik praktičnog odnosa čoveka prema svetu. Izražava se u vrednosnom procenjivanju ljudskih postupaka- htenja. Etika je naučna disciplina koja ljudski rad i ponašanje proučavaju i oblikuju, dajući mu oblik sistematskog i sveobuhvatnog znanja. Poslovna etika određuje kao skup moralnih normi o ponašanju prema sociokulturnoj i poslovnoj sredini, prema drugim ljudima sa kojima se stupa u poslovni kontakt i prema odlučivanju, dužnostima, obavezama, pravu i odgovornostima, u svim sferama poslovanja. Razvoj koncepta poslovne etike je povezan sa uspostavljanjem etičkih kodeksa i dr. U užem smislu, poslovna etika obuhvata i organizacionu-korporativnu kulturu koja obuhvata pravila etičkog ponašanja, osnovne vrednosne sisteme, etičke principe i specifična etička pravila koja kompanija nastoji da primeni. Korporativna kultura se bavi uspostavljanjem odnosa između zaposlenih putem seta pravila i normi, formalnih i neformalnih, koji čine strukturu organizacione-korporativne kulture jednog

poslovnog subjekta. Savremena korporativne kultura razvija klimu koja podstiče kreativnost, inovativnost, osećaj ličnog zadovoljstva i uspeha, posvećenost organizaciji i njenim ciljevima.

Korupcija je nespojiva sa pravnom državom. Korupcija je društvena pojava i bezbednosni problem koji ugrožava socijalnu stabilnost društva i pravne temelje sistema država u kojima egzistira, kao i same temelje sistema vrednosti društva, zbog čega se gubi poverenje građana u institucije sistema i uopšte funkcionisanje državnih organa i same pravne države.

Svetska banka je korupciju definisala kao *zloupotrebu javnih ovlašćenja radi sticanja privatne koristi* (WB, 2000), što podrazumeva korišćenje ovlašćenja koje poseduje pojedinac radi sticanja nezakonite koristi. Međutim, iako se najčešće javlja u javnom sektoru, korupcija nije isključivo vezana za javni sektor, već se može javiti i u privatnom sektoru. S druge strane, neki autori pod korupcijom podrazumevaju stanje u kome pojedinac nezakonito stavlja lični interes iznad interesa svih ljudi i ideala kojima se zakleo da će služiti. Klitgard (Robert Klitgaard) uvodi formulu: korupcija = monopol + diskrecija – odgovornost, uz napomenu da efikasna strategija borbe protiv korupcije podrazumeva obrnutu logiku. UNDP dopunjuje Klitgardovu formulu tako da glasi: korupcija = monopol vlasti + diskreciona ovlašćenja – (odgovornost + integritet + transparentnost).

Korupcija se smatra patološkom pojavom, nemoralnom i štetnom po društvenu zajednicu. Korupcija je univerzalna pojava, jer je prisutna u svim državama i u svim sistemima, a sve države vode borbu za njeno suzbijanje. Destabilizacija svih struktura sistema ugrožava ostvarivanje osnovnih prava čoveka, posebno principa zakonitosti, jednakosti i ravnopravnosti. Kao složen društveni fenomen, zahteva različite mehanizme u borbi protiv ovog fenomena. Međunarodno priznati standard je sveobuhvatan i uravnotežen pristup borbi protiv korupcije. Važan aspekt nacionalne borbe protiv korupcije bio je njeno sankcionisanje i uspostavljanje mehanizama za prevenciju ove društveno štetne pojave. Jedan od mehanizama je normiranje, odnosno usvajanje različitih normativnih akata međunarodnog ili unutrašnjeg karaktera, uključujući i kodekse o profesionalnom ponašanju, etičkom upravljanju i dr. kojima se definiše korupcija (definicije, pojavni oblici i dr.) i borba protiv korupcije u svim segmentima. Teži se oblikovanju odgovarajućeg normativnog okvira koji treba da podstakne saradnju javnog i privatnog sektora i obezbedi viši nivo transparentnosti institucija u čijoj nadležnosti je saradnja sa privatnim sektorom. S tim u vezi primena etičkih načela u poslovanju privrednih subjekata. Na institucionalnom nivou, uključuje jačanje kapaciteta institucija kako bi se obezbedila efikasna primena zakona. Od izuzetne važnosti je jačanje institucija koje bi trebalo da budu stub nezavisnosti u demokratskom okruženju. Treći aspekt se odnosi na prevenciju, edukaciju i obuku javnosti, zaposlenih u dr. u cilju jačanja transparentnosti i odgovornosti.

2. U normativnom smislu na međunarodnom nivou, jedan od najkonkretnijih oblika borbe protiv korupcije je onaj koji obavezuje države potpisnice, a to su bilateralne i multilateralne konvencije. Izdajamo Konvenciju organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) koja kriminalizuje „aktivnu“ korupciju javnih službenika u međunarodnim trgovačkim transakcijama, posebno u cilju dobijanja ugovora, tj. ugovaranju poslova.

Konvencijom Ujedinjenih nacija za borbu protiv korupcije (ratifikovana 2005. godine), država ugovornica se obavezuje da „razvija i primenjuje ili održava delotvornu, koordiniranu politiku sprečavanja korupcije kojom se unapređuje učešće društva i odražavaju načela

vladavine prava, dobrog upravljanja javnim poslovima i javnom imovinom, integritet, transparentnost i odgovornost“ (čl.5). Razvijanje, primena ili održavanje delotvornih i koordiniranih javnih politika nisu mogući bez sprovođenja različitih vrsta istraživanja i analiza kojima se obezbeđuje polazna osnova za antikorupcijske javne politike, pomoću kojih se prati sprovođenje tih politika i kojima se procenjuju efekti koji te politike imaju (ili nemaju) u sprečavanju i suzbijanju korupcije. Države potpisnice se pozivaju da podstiču učešće „građanskog društva, nevladinih organizacija i organizacija lokalnih zajednica u sprečavanju i borbi protiv korupcije, kao i u podizanju svesti javnosti o postojanju, uzrocima i ozbiljnosti korupcije i pretnje koju ona predstavlja. Građansko društvo i civilni sektor su važan partner države u formulisanju, primeni i praćenju antikorupcijskih javnih politika. S obzirom na sveobuhvatnost i složenost mera za borbu protiv korupcije, Konvencija UN o borbi protiv korupcije poziva države potpisnice da pripreme i sprovedu niz mera i preventivnih politika protiv korupcije i da izrade sveobuhvatan strateški okvir za borbu protiv korupcije. Korupcija se javlja tamo gde postoje: a) mogućnost i b) interes. Strategija se usmerava na oba ova činioca. Mogućnosti se moraju uklanjati sistemskim reformama, a interesi eliminisati merama kojima se povećava rizik i smanjuje korist od korupcije.

Neophodnost delotvornog i sveobuhvatnog suprotstavljanja korupciji zahteva usklađene napore i aktivnosti vlasti i građana, kao i svakog pojedinog sektora javne sfere, privatnog sektora i civilnog društva. Potrebno je da borba protiv korupcije postane deo opšteg društvenog plana i široko prihvaćenog sistema mera i aktivnosti za njeno suzbijanje. Uspeh u borbi protiv korupcije ne zavisi samo od javnih institucija, već i od većeg broja činilaca, i to je proces koji ima stalni karakter. U tom kontekstu, nije dovoljan samo deklarativan pristup, već praktična realizacija usvojenih normi ponašanja od svih zainteresovanih subjekata u svim segmentima društva. Razvijeni efikasan i proaktivan sistem borbe protiv korupcije, kao preduslov za političku koheziju, ekonomsku održivost i ciljne evropske integracije. Sve navedeno trebalo bi da doprinese razvoju integriteta na nivou institucija, društvenih grupa-profesija i građana. Razvojem integriteta institucija i građana stvaraju se uslovi za izgradnju integriteta na nivou čitavog društva, ostvarivanjem održivog modela borbe protiv korupcije.

Najveći deo pravnih tekovina EU čine dokumenti univerzalnih i regionalnih međunarodnih organizacija. Pravne tekovine EU obuhvataju Konvenciju UN protiv korupcije (otvorena za potpisivanje 2003.), Krivičnopravnu konvenciju protiv korupcije i Građanskopravnu konvenciju protiv korupcije, koje je Savet Evrope doneo 1999., Konvenciju OECD protiv podmićivanja stanih javnih službenika u međunarodnim poslovnim transakcijama iz 1997. godine, preporuke Saveta Evrope o kodeksima ponašanja javnih službenika, Konvenciju UN o borbi protiv prekograničnog organizovanog kriminala iz 2000. i druge. Među dokumentima koje su doneli organi EU, nužno je pomenuti odluku Komisije od 6. juna 2011. godine o uspostavljanju mehanizma za periodično izveštavanje o korupciji i dr..

Na osnovu Ugovora o Evropskoj uniji i Ugovora o funkcionisanju Evropske unije uspostavlja se područje slobode, bezbednosti i pravde. Politike EU u oblasti pravosuđa i osnovnih prava imaju za cilj očuvanje i dalji razvoj Unije kao prostora slobode, bezbednosti i pravde. Načela vladavine prava i prava na pravično suđenje su garantovana Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i Poveljom o osnovnim pravima Evropske unije. Pravosuđe treba bude nezavisno i nepristrasno. Neophodno je da postoje zakonske garancije za pravično suđenje. Pored navedenog, države članice moraju na delotvoran način da se bore protiv

korupcije jer ona predstavlja pretnju stabilnosti demokratskim institucijama i vladavini prava. Unija je donela niz obavezujućih sekundarnih pravnih izvora u određenim oblastima, naročito u polju javnih nabavki, ugovora o javnim radovima i reviziji, čiji su standardi obavezujući za države-članice, a koje treba uneti i implementirati i od strane državama-kandidata za članstvo u Evropskoj uniji.

Cilj antikorupcijske politike Evropske unije je uspostavljanje jedinstvenog evropskog pristupa u borbi protiv korupcije u različitim oblastima, kao što su međunarodna trgovina i konkurencija, evropski rashodi van Unije, resursi Unije i razvojna saradnja. Evaluacija grupe zemalja za borbu protiv korupcije Saveta Evrope (GRECO) je značajna za vrednovanje uspešnosti institucionalnog i zakonskog okvira, kao i za ocenu antikorupcijske strategije, što je jedan od bitnih uslova pristupanja Evropskoj uniji.

3. Za Republiku Srbiju borba protiv korupcije i unapređenje antikorupcijskih mehanizama je važan segment poglavlja 23-24 pregovaračkog procesa o pristupanju EU. Poglavlje 23 se uglavnom ne poziva na propise utvrđene na nivou EU, već se više sadrži obaveze proistekle iz međunarodnih sporazuma (konvencija UN i Saveta Evrope) i dobrih praksi članica EU. Ovo poglavlje specifično je po tome što se više odnosi na ispunjavanje političkih kriterijuma, a manje na usklađivanje sa regulativom EU. Poglavlje 23 obuhvata reformu pravosuđa, antikorupcijsku politiku, osnovna prava i prava državljana EU, što uključuje stvaranje nezavisnog, nepristrasnog, profesionalnog i efikasnog pravosuđa, kao i sistemsku borbu protiv korupcije sa uspostavljenim efikasnim institucionalnim okvirom i zakonima. U borbi protiv korupcije biće ključno da Srbija kontinuirano ostvaruje rezultate, da istrage rezultiraju presudama i da se procesuiru "korupcija na visokom nivou". Od važnosti je i prevencija korupcije, a u okviru toga bitno mesto će imati i sprečavanje sukoba interesa, finansiranje političkih partija, postupak javnih nabavki i druga pitanja povezana sa problemom zloupotrebe političkog uticaja. Jedan od izazova biće i reforma javne uprave U okviru poglavlja 23 biće važno i pitanje nezavisnosti i slobode medija.

Sistemska pristup u borbi protiv korupcije obuhvata više segmenata: Na legislativnom nivou – adekvatno sprovođenje postojećeg zakonskog okvira i izmene zakonskog okvira u slučajevima kada je neophodna harmonizacija domaćeg zakonodavstva sa pravom EU, odnosno odgovarajućim međunarodnim standardima i obavezama. Na institucionalnom nivou, uključuje jačanje kapaciteta institucija kako bi se obezbedila efikasna primena zakona. Od izuzetne važnosti je jačanje institucija koje bi trebalo da budu stub nezavisnosti u demokratskom okruženju. Treći aspekt se odnosi na prevenciju, edukaciju i obuku javnosti, zaposlenih u dr. u cilju jačanja transparentnosti i odgovornosti.

Pored institucionalno-normativnih mera, borba protiv korupcije podrazumeva i stvaranje društvenog ambijenta koji u potpunosti minimizira koruptivna ponašanja. Eksperti u ovoj oblasti govore o borbi protiv korupcije kroz tri komponente:

- integritet (pravno-institucionalna uređenost institucija i etičnost pojedinaca kao građana; garancija sprečavanja zloupotreba u borbi protiv korupcije);
- normativni okvir koji garantuje zakonitost i legitimnost u sprovođenju mera za borbu protiv korupcije, i

- komponenta uticaja, koja se svodi na pitanje autoriteta institucija, tela i sl. uključenih u borbu protiv korupcije (ova treća komponenta uključuje i različite neprofitne mreže koje kreiraju i sprovode osobene antikorupcijske mere usmerene prema poslovnom sektoru).

Prema Pregovaračkom okviru, Komisija je dužna da uredno obaveštava o stanju napredovanja pregovora po poglavljima „Pravosuđe i osnovna prava“ (poglavlje 23) i „Pravda, sloboda i bezbednost“ (poglavlje 24). Komisija priprema izveštaje o napretku Srbije u sprovođenju Akcionih planova za poglavlja 23 i 24.

Komisija konstatuje napredak u oblikovanju normativnog-institucionalnog okvira borbe protiv korupcije na svim nivoima. Srbija je ratifikovala sve važnije međunarodne instrumente za borbu protiv korupcije- Konvenciju UN protiv korupcije, konvencije Saveta Evrope. Napredak je ostvaren u sprovođenju postojećeg zakonodavstva i usvajanjem Zakona o zaštiti uzbunjivača. U izveštaju se takođe konstatuje da *Nacionalna strategija za borbu protiv korupcije 2013-2018.godine* još nije dala sveobuhvatne rezultate, ali se naglašava značaj ovog dokumenta u razvojnom smislu i njegova usklađenost sa sličnim dokumentima usvojenim u okviru EU. Nacionalna strategija za borbu protiv korupcije u Republici Srbiji za period od 2013.godine do 2018. godine je sveobuhvatna i uključuje privatni sektor, kao i saradnju sa nevladinim organizacijama. Akcionim planom su precizno definisane konkretne aktivnosti i zaduženja različitih subjekata u cilju ostvarivanja zahteva definisanih nacionalnom strategijom. Nijedan segment nije izostavljen, a posebno se naglašava značaj preventivnih mera i aktivnosti, kako bi bili uklonjeni rizici od korupcije u svim sferama društva. Podsticajni okvir za izgradnju sistemskih preventivnih antikorupcijskih mehanizama za sveobuhvatnu antikorupcijsku borbu postavljaju strateška načela vladavine prava, nulte tolerancije na korupciju, odgovornosti, sveobuhvatnosti mera i saradnje različitih subjekata, efikasnosti i transparentnosti. Jedan od vidova prevencije korupcije je stvaranje uslova za aktivnije učešće privatnog sektora u borbi protiv korupcije. Ovim dokumentom se država obavezala da kreira stimulatívni okvir kojim će podsticati privatni sektor da podržava antikorupcijske projekte civilnog društva. Podstiče se autonomna antikorupcijska praksa privrednih društava i izrada planova integriteta, usvajanje kodeksa poslovne etike i korporativnog upravljanja. Prvi put se u jednom nacionalnom strateškom dokumentu posvećenom borbi protiv svih vidova korupcije pominje i Deklaracija u borbi protiv korupcije kao izvorni dokument nacionalne mreže Globalnog dogovora UN u Srbiji. Navedenim strateškim dokumentom potvrđen je autoritet nacionalne mreže Globalnog dogovora UN u kreiranju održive antikorupcijske strategije, posebno zbog činjenice da ova mreža za promociju principa KDO objedinjava različitu strukturu članstva koje kreira inovativna partnerstva i osobene autonomne mere u borbi protiv korupcije.

Važno je istaći da se Nacionalni program za suzbijanje sive ekonomije 2019-2020 nadovezuje na ciljeve Nacionalne strategije za borbu protiv korupcije i prateći Akcion plan. Naime siva ekonomija koja u slučaju korupcije naruđava odnos poverenja i lojalnosti države i građana, jer podrazumeva neloyalnost prema zakonskim odredbama i dobrim poslovnim običajima koji štite poštnu tržišnu konkurenciju i etički koncept biznisa. Prema nacionalnom programu za suzbijanje sive ekonomije, osnovni uzroci sive ekonomije su između ostalog nizak nivo poreske kulture, komplikovan regulatorni okvir, ali i relativno visok stepen korupcije i tolerancije prema sivoj ekonomiji. Suzbijanje sive ekonomije je važan preduslov u uspostavljanju stabilnog, odživog i predvidivog poslovnog ambijenta uz jačanje transparentnosti,

etičnosti i odgovornosti u obavljanju različitih poslova na nivou javne i poslovne sfere. Sledeći važan okvir su strateška i normativna dokumenta povećana brobi protiv pranja novca i finansiranja terorizma.

EK je konstatovala da u je značajnom delu domaće zakonodvstvo usklađeno sa evropskim pravnim tekovinama i relevantnim međunarodnim standardima u domenu borbe protiv korupcije. Normativni okvir prevencije korupcije u Republici Srbiji čine: Zakon o finansiranju političkih aktivnosti ,Zakon o Agenciji za borbu protiv korupcije; Zakon o slobodnom pristupu informacijama od značaja Zakon o privatizaciji, Zakon o zaštiti uzbunjivača, Zakon o lobiranju , Zakon o Državnoj revizorskoj instituciji. Najvažnija tela koja čine institucionalni okvir u ovoj materiji su: Savet za borbu protiv korupcije, Agencija za borbu protiv korupcije, Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti kao i Državna revizorska institucija. Ključna pitanja prevencije korupcije su: sukob interesa, finansiranje političkih aktivnosti, proces lobiranja, pristup informacijama, javne nabavke, zaštita uzbunjivača i profesionalizacija i integritet državne uprave.Srbija je usvojila izmene Krivičnog zakonika u delu koji se odnosi na privredni kriminalitetm posebno „zloupotrebe položaja odgovornog lica“). Izmenama se predviđa nova struktura dela o privrednim krivičnim prekršajima u Krivičnom zakoniku, uvode se određene odredbe o podmićivanju, prevari i malverzacijama i drugim prekršajima u obavljanju privrednih delatnosti, kao i novi prekršaji, kao što je zloupotreba u procesu privatizacije. Sprovedenje ovih odredaba započelo je marta 2018. godine. Od marta 2018.godine je započela primena novog Zakona o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, terorizma i korupcije, kojim su uvedeni novi mehanizmi u borbi protiv finansijskog kriminala i korupcije. Usvojen je Zakon o lobiranj koji seprimenjuje od septembra 2019. godine. .Lobiranje je određena kao delatnost kojim se vrši uticaj na organe Republike Srbije, autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, organe javnih agencija i nezavisnih institucija, organa javnih preduzeća i privrednih društava, ustanova i drugih organizacija, čiji je osnivač odnosno član Republika Srbija, autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave, u postupku donošenja zakona, drugih propisa i opštih akata iz nadležnosti tih organa radi ostvarivanja interesa naručioca lobiranja, u skladu sa zakonom. Ovim zakonom uređuju se uslovi i način lobiranja, pravila lobiranja, registar i evidencije u vezi sa lobiranjem i druga pitanja od značaja za lobiranje. Agencija za borbu protiv korupcije ima značajnu ulogu u procesu registracije i nadzora nad lobistima i lobiraanim osobama.

U okviru represivne borbe protiv korupcije ključna mera Akcionog plana (prema preporukama EK) je donošenje Strategije finansijskih istraga. Za primenu Strategije odgovorni su Ministarstvo pravde i Republičko javno tužilaštvo. Strategija finansijskih istraga (uz novi zakon o Agenciji za borbu protiv korupcije u domenu prevencije) predstavlja noseći stub Akcionog plana za poglavlje 23, potpoglavlje borba protiv korupcije

U borbi protiv korupcije od važnosti je da naša zemlja stalno ostvaruje rezultate, da istrage rezultiraju presudama i da se procesuiru "korupcija na visokom nivou". Od važnosti je prevencija korupcije, a u okviru toga bitno mesto će imati i sprečavanje sukoba interesa, finansiranje političkih partija, postupak javnih nabavki i druga pitanja povezana sa problemom zloupotrebe političkog uticaja Što se pravodusudja tiče, koje ima najznačajniju ulogu u sprovođenju borbe protiv korupcije, u Izveštaju EK se navodi dostignut određeni nivo pripremljenosti, ali da je neophodno osnaživanje svih pravosudnih struktura (sudstva, tužilaštva), uz primedbe na sporost pravosuđa, kao i veliki broj nerešenih predmeta.

Borba protiv korupcije je u osnovi multidisciplinarni, međuresorski i dugoročni proces koji ima za cilj da pomogne u ostvarivanju razvojnih ciljeva zemlje (uključujući i strukturne reforme), dobrog upravljanja i ekonomskog prosperiteta. U suprotstavljanju korupciji, izuzev represivne, potrebno je razviti i veoma važnu preventivnu dimenziju. Širokim spektrom preventivnih mera obezbeđuje se eliminacija uzroka i uslova koji pogoduju nastanku korupcije. Rezultat tog procesa, koji treba da prati strukturne reforme, je stvaranje odgovarajućeg poslovnog ambijenta koji doprinosi održivom razvoju i nultoj toleranciji prema svim oblicima koruptivnog ponašanja. Planiranje mera i realizacije strategije borbe protiv korupcije nije moguće u potpunosti ostvariti bez političke volje i odlučnosti svih nadležnih organa, kao i svih faktora koji poseduju bilo koji oblik vlasti ili uticaj bilo koje vrste u zemlji. Bitan segment antikorupcijskog delovanja su mere koje doprinose jačanju političke moći u borbi protiv korupcije. Među njima je posebno važno ukazati na sledeće: dostupnost informacija o svim državnim prihodima i finansijskim transakcijama; informisanje o koruptivnim pojavama i uključivanje ove teme u edukativne programe; jačanje privatnog sektora (podrška razvoju privatnog sektora i tržišne privrede, pravne i građanske države); kontrola rada državnih organa i dr.

Ako želimo da promoviramo demokratska i otvorena društva, ojačamo poslovno samopouzdanje, poboljšamo investicionu klimu i trošimo javni novac efikasnije, moramo zajednički intenzivirati napore u borbi protiv korupcije. Transparentne, odgovorne institucije i jaki krivično-pravni sistemi koji nameću odgovornost korumpiranim funkcionerima, ključ su za sprečavanje korupcije." Funkcionalne institucije su važan deo održivog razvoja, zbog čega Srbija podržava ideju uključivanja u agendu zasebnog cilja koji bi obuhvatao: vladavinu prava; efektivne, pouzdane i transparentne institucije; borbu protiv korupcije, kao i bolji javni pristup informacijama. Napredak u ovim oblastima trebalo bi da posluži kao primer koji bi podstakao odgovornost, pre nego da bude tek deo međunarodne podrške ostalim ciljevima razvoja.

Borba protiv korupcije je uslov za obezbeđivanje ambijenta u kojem će korporativna održivost biti u funkciji primene Nove razvojne agende 2030. Prema cilju 16. Agende, demokratija i stabilne institucije su u središtu oblikovanja inkluzivnog demokratskog društva. Poštovanje prava i efikasno upravljanje koje počiva na vladavini prava su bitni katalizatori održivog razvoja. Navedeno uključuje sledeće: promovisanje vladavine prava na nacionalnom i međunarodnom nivou; potrebno je vraćanje poverenja u institucije, obezbeđenje intenzivnog javnog dijaloga svih struktura društva, osnaživanje moralne i pravne odgovornosti i osnaživanje etike u poslovanju i principa KDO. U prvom dobrovoljnom izveštaju o ispunjenju novih ciljeva održivog razvoja koji je Vlada Republike Srbije prezentovala krajem 2019.godine podvlači se sinergijska povezanost zahteva iz Agende 2030 i pregovaračke agende koji se odnose na oblikovanje održivog i zdravog poslovnog ambijenta uz 0 toleranciju prema svim vidovima korupcije.

4. Na globalnom nivou je sve više prisutna i korupcija u poslovnoj sferi, jer se pojedine kompanije primarno vode kriterijumom profitabilnosti svoje poslovne delatnosti, a zanemaruje etičke vrednosti u svom poslovanju. Korupcija je društveno patološka pojava, koja na globalnom nivou predstavlja prepreku razvoju privrede. Korupcija utiče na smanjivanje konkurentnosti, onemogućavanje tokova robne trgovine, te dovodi do rastakanja nacionalne ekonomije. Na mikro nivou korupcija utiče na smanjivanje dobiti privrednih subjekata i na druge ključne indikatore. Međunarodna trgovačka komora (ICC) prva je svetska poslovna organizacija koja je

donela pravila za borbu protiv korupcije još 1977.godine. DOP je alat za održivi razvoj, ali je važno istaći da je alat i za borbu protiv korupcije, čije su posledice korupcije propadanje države, kršenje ljudskih prava, degradacija životne sredine.

Konkretni instrumenti za borbu protiv korupcije su 10. princip Globalnog dogovora (nefinansijsko izveštavanje) koje je 2017.godine obavezan za velike kompanije u EU, ISO norme i OECD-ove smernice za multinacionalne kompanije. Analitičari koji se bave ovom vrste korupcije ukazuju da je moguća borba protiv korupcije u biznisu i da uključuje :adekvatno i efikasno obavljanje poslova; oslanjanje na profesionalizam i jasnu odgovornost svih struktura upravljanja na vertikalnom i horizontalnom nivou; poštovanje normativnog okvira, ali i poštovanje principa društveno odgovornog biznisa iznad normativnog okvira i dr.

Banka, kao aktivna članica Globalnog dogovora u Srbiji, prihvatila da pruži maksimalan doprinos eliminisanju odnosno minimiziranju korupcije, koja ima krajnje negativan uticaj, kako na političku, tako i na ekonomsku sferu društva. Uvereni smo da održivu i konkurentnu poziciju Banke na tržištu određuje i pozitivan odnos prema društveno odgovornom poslovanju,odnosno zdravom biznisu, uz ciljnu 0 tolerancije prema koruptivnom ponašanju na svim nivoima.

Imajući u vidu takvu orijentaciju prema društveno odgovornom poslovanju, nacionalna mreža Globalnog dogovora, odnosno njena specijalizovana radna grupa za antikorupciju, u cilju unapređenja instrumenata u borbi protiv korupcije promovisanja etičkog kodeksa poslovanja, pripremila je dokument, koji treba da postavi okvire i smernice za dostizanje željenih. Kao što je poznato, Banka je bila prvopotpisnik Deklaracije o borbi protiv korupcijmeđu članicama nacionalne mreže. Ovaj dokument predviđa obavezu poštovanja najviših standarda i aktivnosti u borbi protiv korupcije, kao i izrade izveštaja sa opisom usvojenih akata i mera u oblasti borbe protiv korupcije, u skladu sa preporukom da se implementiraju smernice Globalnog dogovora o izveštavanju o 10. principu korporativne društvene odgovornosti. Borbi protiv korupcije pristupamo integralno,proaktivno,transparentno i u skladu sa novouspostavljenim sistemom integrisanog menadžmenta kvaliteta. Integritet i etičnost, poštovanje normativnog okvira, promocija vrednosti iznad normativnog okvira koje su rezultat primene principa DOP..

Posvećenost principima KDO i poslovne etike je uslov za zdravo i konkurentno pozicioniranje privrednih subjekata realnog i finansijskog sektora. Aktivnim pristupom doprinosimo unapređenju politika i korporativne prakse na polju društvene odgovornosti i etičkog biznisa. Na ovaj način poslovni subjekti postaju potencijalni partneri u ostvarivanju aktuelne platforme korporativne održivosti koju promovišu mnoge međunarodne poslovne asocijacije.Integritet i etičnost, poštovanje normativnog okvira, promocija vrednosti iznad normativnog okvira koje su rezultat primene principa DOP, kreiranje novih proizvoda koji implementiraju te vrednosti i etičke standarde - naša su strateška i konkretna orijentacija. Za Banku je suština poslovne etike očuvanje i unapređivanje integriteta bankarske profesije, dostojanstva, objektivnosti, nepristrasnosti, odgovornosti, kredibiliteta, efikasnosti, transparentnosti i delovanja ličnim primerom u vršenju profesije. Smatramo da se samo ovakvim pristupom može održati naša konkurentna i respektabilna pozicija u domaćem i regionalnom bankarskom sektoru i reputacija institucije koja je propoznatljiva i uvažena kod poslovnih partnera i klijenata, koja poštuje etičke principe i standarde. Aktivnim pristupom doprinosimo unapređenju politika i korporativne prakse na polju društvene odgovornosti i

etičkog biznisa. Na ovaj način poslovni subjekti postaju potencijalni partneri u ostvarivanju aktuelne platforme korporativne održivosti koja je u funkciji u ostvarivanja nove razvojne agende UN 2030.

Antikorupcijski program Alta banke a.d. (prethodni naziv JUBMES banke a.d. Beograd, aktivne članice Globalnog dogovora, ne podrazumeva samo formalno zalaganje za borbu protiv korupcije, odnosno nultu toleranciju prema korupciji. Ovaj program uključuje i konkretne mere-aktivnosti kojima se omogućava efikasnija primena dokumenata posvećenih borbi protiv korupcije.

Nacionalna strategija za borbu protiv korupcije u Republici Srbiji za period od 2013.godine do 2018. godine je sveobuhvatna i uključuje privatni sektor, kao i saradnju sa nevladinim organizacijama. Akcionim planom su precizno definisane konkretne aktivnosti i zaduženja različitih subjekata u cilju ostvarivanja zahteva definisanih nacionalnom strategijom. Nijedan segment nije izostavljen, a posebno se naglašava značaj preventivnih mera i aktivnosti, kako bi bili uklonjeni rizici od korupcije u svim sferama društva. Podsticajni okvir za izgradnju sistemskih preventivnih antikorupcijskih mehanizama za sveobuhvatnu antikorupcijsku borbu postavljaju strateška načela vladavine prava, nulte tolerancije na korupciju, odgovornosti, sveobuhvatnosti mera i saradnje različitih subjekata, efikasnosti i transparentnosti. Jedan od vidova prevencije korupcije je stvaranje uslova za aktivnije učešće privatnog sektora u borbi protiv korupcije.. Podstiče se autonomna antikorupcijska praksa privrednih društava i izrada planova integriteta, usvajanje kodeksa poslovne etike i korporativnog upravljanja.

Antikorupcijski program banke,u normativnom smislu, postavlja jasne i precizne smernice održivog i konkretnog poslovanja Banke u skladu sa pozitivnim propisima i najvišim standardima zdravog i fer poslovanja i vrednostima etičkog biznisa. Kultura etičkog biznisa i principi KDO oblikuju naš Antikorupcijskog program, dopunjujući njegovu normativnu dimenziju. Potvrđujemo našu opredeljenost i javno zalaganje za kulturu integriteta i striktnu usklađenost sa relevantnim propisima, uključujući i antikorupcijske propise domaćeg ili međunarodno-pravnog karaktera. Važan segment ovog programa je pored Kodeksa korporativnog upravljanja i Kodeks profesionalnog ponašanja zaposlenih anke.Program je osnova naše politike promocije principa KDO i novih ciljeva održivog razvoja.

Tokom izveštajnog programa smo sveobuhvatno primeljivali inovirani i unapredjeni Antikorupcijski program Banke, koji obuhvata dva ključna krovna dokumenta.

a) Prvi dokument je Kodeks korporativnog upravljanja.Banka promovise moderan i evolutivan koncept korporativnog upravljanja koji obuhvata strukture i proces za vodjenje i kontrolu privrednih društava. Korporativno upravljanja predstavlja skup pravila koja uredjuju kako se upravlja, kako se kontrolišu organi upravljanja,odnos organa upravljanja,akcionara, clijenata i svih zainteresovanih grupa (stejkholedera).Izvori za uspostavljanja modernog koncepta korporativnog upravljanja su prvenstveno zakonski i podzakonski propisi, kombinacija modela regulacije i samoregulacije,ukljujučujući i međunarodne standarde korporativnog upravljanja, kodekse korporativnog upravljanja različitih asocijacija (tz.meko pravo). Promovišemo moderan koncept korporativnog upravljanja kojima se potvrđuju nepristrasnost (zaštita prava akcionara i jednak–ravnopravan tretman akcionara i dr.) , poštovanje prava nosilaca interesa, poštovanje transparentnosti u poslovanju i odgovornost.Korporativno upravljanje se sagledava u

korelativnom odnosu sa sistemom integrisanog menadžmenta kvaliteta, principima korporativne društvene odgovornosti, poslovnom etikom i konceptom održivog razvoja, uz evaluaciju kvaliteta i prakse korporativnog upravljanja. Na taj način izgrađujemo novu kulturu poslovanja i upravljanja, koji je u osnovi našeg identiteta kao moderne tržišno respektabilne i društveno odgovorne finansijske institucije.

Banka koji je doprinosi uspostavljanju ovakvog dinamičnog koncepta korporativnog upravljanja. Kodeks korporativnog upravljanja Banke je usvojen juna 2016. godine kao autonomni inoviran krovni interni dokument, koji uređuje materiju korporativnog upravljanja i usklađen je sa izmenama i dopunama imperativnih normi koji regulišu materiju korporativnog upravljanja. Ključna je odredba imperativnog karaktera, koja je osnovni razlog za usvajanje novog Kodeksa korporativnog upravljanja Banke je član 368. Zakona o privrednim društvima. Prema ovoj odredbi, Izjava o primeni kodeksa korporativnog upravljanja je obavezni sastavni deo godišnjeg izveštaja o poslovanju javnog akcionarskog društva. Izjava treba sadržati obaveštenje o kodeksu korporativnog upravljanja koji društvo primenjuje, kao i mesto na kojem je njegov tekst javno dostupan, sva bitna obaveštenja o praksi korporativnog upravljanja koje društvo sprovodi, a posebno one koje nisu izričito propisane zakonom; odstupanja od pravila kodeksa korporativnog upravljanja ako takva odstupanja postoje i obrazloženje za ta odstupanja.

Kodeks korporativnog upravljanja Banke je oblikovan po ugledu na Kodeks korporativnog upravljanja PKS od 2012.godine. Stipulacija pojedinih odredbi Kodeksa korporativnog upravljanja Banke je konkretizacija i osnaženje principa i preporuka iz Kodeksa PKS, koji se odnose na javna akcionarska društva sa potvrđenom praksom korporativnog upravljanja. Značaj Kodeksa korporativnog upravljanja PKS, (uključujući i Kodeks Beogradske berze) je da objedinjava opšta pravila, preporuke i smernice koje se odnose na dobru praksu korporativnog upravljanja društava kapitala u Republici Srbiji, a proistekli su iz zakonskih i podzakonskih normi i sinergijski se oslanjaju na set savremenih međunarodnih standarda- principa korporativnog upravljanja (primarno principi OECD od 2004.godine).

Iako nema obavezujuću snagu, Kodeks korporativnog upravljanja PKS predstavlja okvir za razvoj dobre prakse korporativnog upravljanja u okviru društava kapitala u Republici Srbiji i prilagodjen je profilima i specifičnost konkretnog društva, imajući u vidu njegovu organizaciju i iskustva na polju korporativnog upravljanja. Opšti cilj Kodeksa korporativnog upravljanja PKS je unapredjenje sistema korporativnog upravljanja u društvima kapitala u RS. Korporativno upravljanje treba da stimuliše priliv ljudskog i finansijskog kapitala, efikasnije poslovanje i dugoročni održivi razvoj, uz poštovanje interesa vlasnika kapitala i drugih zainteresovanih grupa stejkholdera. Direktne koristi za privredna društva su bolji učinak, lakši pristup tržištima kapitala, bolja reputacija, povoljniji uslovi za prikupljanje novog kapitala.

Cilj Kodeksa korporativnog upravljanja naše Banke je uspostavljanje visokih standarda u oblasti korporativnog upravljanja, što treba da omogući jačanje poverenja akcionara i investitora u Banku, kao preduslov obezbeđenja dugoročnog i stabilnog razvoja uz negovanje reputacije Banke kao uspešne poslovne finansijske institucije. Kodeksom se potvrđuje da Banka poštuje zakonske i podzakonske propise, standarde dobre poslovne prakse i interna akta Banke. Osnovni princip u poslovanju je poštenje. U cilju dosledne primene principa poštenja i fer odnosa prema klijentima, teži se da klijentima budu dostupne tačne i nedvosmislene informacije u vezi sa proizvodima-uslugama Banke. U procesu kreiranja novih proizvoda i usluga, a u cilju

obezbeđenja fer i poštenog odnosa prema klijentima, Banka se rukovodi se idejom nedvosmislenosti i transparentnosti. Kodeks se sagledava kao instrument razvijanja poverenja i podrške pravima akcionara i klijenata Banke i podrška stabilnosti Banke. Primena i praćenje najviših standarda u na polju kvalitetnog korporativnog upravljanja je stalan evolutivan proces (rast, razvoj i promene).

Kodeks korporativnog upravljanja je instrument razvijanja poverenja i podrške pravima akcionara i klijenata Banke i podrška stabilnosti Banke. Primena i praćenje najviših standarda u oblasti kvalitetnog korporativnog upravljanja je trajan proces koji podložan stalnom razmatranju i poboljšanju. Članovima 3. i 4. Kodeksa korporativnog upravljanja Banke se dopunjuju zakonska i interna pravila koja regulišu prava akcionara i rad Skupštine, čime se osnažuje ovaj bitan segment savremenog korporativnog upravljanja. Banka garantuje svim akcionarima ostvarivanje njihovih imovinskih i neimovinskih prava utvrđenih zakonom, Ugovorom o osnivanju i Statutom. Akcionarima se garantuje ravnopravan i jednak tretman. Banka ima i obavezu da akcionare obavesti o terminu, mestu i dnevnom redu Skupštine, odnosno pitanjima koja će biti predmet odlučivanja i dr. Našim Kodeksom korporativnog upravljanja se dopunjuju interna pravila koja se odnose na ostvarivanje potrebnih uslova za učešće akcionara u radu Skupštine. Sednice Skupštine se, po pravilu, održavaju u sedištu Banke, zakazuju se u rokovima predviđenim Zakonom, kako bi se akcionarima omogućilo dovoljno vremena da se upoznaju sa dnevnim redom i materijalima koji su predmet razmatranja i odlučivanja. Akcionarima se dostavlja materijal koji sadrži potpune i sveobuhvatne informacije i obrazloženja svih predloženih rešenja o pitanjima dnevnog reda i dr. Vanredne skupštine se samo sazivaju po potrebi ili kada je to predviđeno Zakonom, odnosno Statutom.

U Kodeksu se decidno navode nadležnosti UO i IO Banke i posebno ističe obaveza članova organa upravljanja da javni interes ne podrede privatnom. Dužni su da se pridržavaju propisa, da odgovorno vrše funkcije, da izbegavaju stvaranje odnosa zavisnosti prema licu koje bi moglo da utiče na njegovu nepristrasnost u vršenju javne funkcije i da ne koriste funkciju za sticanje bilo kakve koristi ili pogodnosti. Dužni su da postupaju savesno i lojalno prema Banci, da ne koriste njenu imovinu u ličnom interesu, da ne koriste povlašćene informacije u ličnom interesu i za lično bogaćenje i ne koriste poslovne mogućnosti Banke za svoje lične potrebe. Član Upravnog odbora Banke u roku od mesec dana od dana stupanja na dužnost, Upravnom odboru dostavlja pismenu izjavu koja sadrži sledeće podatke: - o njegovim imovinskim pravima/ imovinskim pravima članova svoje porodice, čija tržišna vrednost prelazi 10.000 evra u din. protivvrednosti prema zvaničnom srednjem kursu na dan procene vrednosti ovih prava i - o pravnom licu u kojem on ili članovi njegove porodice učestvuje u organima upravljanja ili rukovođenja ili imaju učešće u tom pravnom licu, odnosno status ortaka ili komplementara. Kodeksom se takodje jasno precizira da član Izvršnog odbora Banke ima status javnog funkcionera u smislu Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije i dužan je da postupi po obavezama propisanim tim zakonom. Izvršni odbor obezbeđuje da svi zaposleni budu upoznati sa propisima i drugim aktima Banke kojima se uređuju njihove radne obaveze. IO Banke donosi potrebna akta i obezbeđuje da se svi zaposleni upoznaju sa pravima iz Zakona o zabrani zlostavljanja na radu. Izvršni odbor donosi akte kojima se obezbeđuje primena Zakona o zaštiti uzbunjivača i omogućava prijava štetnih radnji i korupcije i zaštita uzbunjivača.

Dobra praksa korporativnog upravljanja zahteva pouzdano i potpuno informisanje od strane društva putem objavljivanja relevantnih informacija čime se obezbeđuje transparentnost poslovanja. Veća transparentnosti omogućava izgradnju korporativnog ugleda u skladu sa očekivanjima društvene zajednice. Kodeksom je precizirana obaveza Banke da sve materijalno značajne podatke o svom radu i poslovanju publikuje na svojoj web stranici. Razvijajući princip transparentnosti, Banka potvrđuje svoju reputaciju modernog dinamičnog tržišno respektabilnog poslovnog subjekta, sa dobrom praksom korporativnog upravljanja, čime doprinosimo razvoju poverenja i unapređenju odnosa sa zainteresovnim grupama (interni i eksterni stejkholderi) i time i većoj prepoznatljivosti i pozicioniranosti u društvenom okruženju

b) Drugi dokument našeg jedinstvenog Antiokorupcijskog programa je Kodeks profesionalnog ponašanja zaposlenih. Kodeksom se utvrđuje skup etičkih principa i pravila profesionalnog bankarskog ponašanja kojima su svi zaposleni dužni da rukovode. Sve navedeno je u cilju očuvanja poslovne i moralne odgovornosti zaposlenih, njihove međusobne saradnje i odnosa sa klijentima, kao i radi i održavanja visokih standarda u bankarskom poslovanju. Kodeks predstavlja dopunu odredaba više imperativnih propisa koji regulišu poslovanje Banke. Kodeks treba da doprinese očuvanju reputacije Banke kao renomirane profesionalne institucije, koja uspešno realizuje definisane ciljeve poslovanja, ali i održavanju i uvećavanju finansijskog potencijala Banke. Banka je prihvatila da primenjuje Kodeks profesionalnog bankarskog ponašanja donet od strane Udruženja banaka Srbije, kojim su definisani opšti principi i norme profesionalnog bankarskog ponašanja za zaposlene u bankama i za njihove poslovne odnose sa klijentima, sa ciljem upoznavanja klijenata sa minimumom standarda dobre bankarske prakse.

Kodeksom se definišu načela koja obavezuju sve zaposlene a sve u cilju obezbeđenja poštovanje najviših standarda poslovnog ponašanja, posvećenosti poslovima i lojalnost u njihovom obavljanju; izbegavanja nastajanja sukoba interesa; sprečavanja nanošenje štete ugledu Banke; obezbeđenja zaštita podataka i informacija i poštovanja obaveze čuvanja podataka koji predstavljaju poslovnu tajnu.

Prema ovom aktu, zaposleni su obavezi da budu upoznati sa zakonima i drugim propisima, poslovnim politikama, procedurama i drugim aktima kojima se uređuje obavljanje poslova, da ih primenjuje i da se ponašaju u skladu sa njima. Zaposleni su dužni da štite imovine i interesa Banke i zaštita imovine i interesa klijenata Banke. Takođe su dužni da poslove obavljaju u okviru datih ovlašćenja, savesno, odgovorno i pošteno, s dužnom pažnjom, blagovremeno i efikasno u najboljem interesu Banke, ne dopuštajući uticaj ličnih pobuda, odnosno izbegavajući sve situacije koje bi mogle izazvati sukob interesa.

Kodeksom se uređuje obaveza zaposlenih da čuvaju poverljivost podataka i informacija koje se odnose na lične podatke, finansijsko stanje, transakcije, vlasništvo i poslovne veze klijenata Banke i dr. Ako zbog prirode posla imaju pristup takvim podacima, zaposleni ne smeju da predmetne podatke saopštavaju trećim licima, niti ih koriste protivno interesu Banke i klijenata i dr.

Zaposleni je dužan da osnovna sredstva, inventar, sredstva informacione tehnologije, intelektualnu svojinu Banke i druga poverena sredstva koristi isključivo za obavljanje poslova, ekonomično i efikasno i da ih ne koristi u privatne svrhe. Obaveza zaposlenog je poslove

obavlja tako da interes Banke ne podredi privatnom interesu, niti da među njima izazove sukob kao i da vodi računa o mogućnosti nastanka sukoba interesa. Sukob interesa postoji kada zaposleni ima privatni interes koji utiče ili može da utiče na nepristrasno i objektivno obavljanje njegovih poslova. U skladu sa ovim Kodeksom, članovi Kreditnog odbora i Izvršnog odbora su dužni da kada odlučuju o pitanjima iz svoje nadležnosti, odnosno kod donošenja odluka o odobravanju kredita, vode računa da njihovi lični interesi ne dolaze u sukob sa interesima Banke, odnosno da se rukovode interesima Banke, poštujući zakonske propise i važeće procedure.

Kodeksom je precizirano da je zaposlenom zabranjeno da, radi pribavljanja koristi za sebe ili drugog ili nanošenja štete drugom, koristi i saopštava saznanja i informacije do kojih je došao u obavljanju poslova a koje nisu dostupne trećim licima – tzv.insajderske informacije.

U skladu članom 13. Kodeksa,zaposlenima je zabranjeno da primaju poklone u vezi sa obavljanjem poslova, izuzev protokolarnih i prigodnih poklona.Poklonom se smatraju se novac, stvari, prava ili usluge koji su izvršene bez odgovarajuće naknade, kao i svaka druga korist koja je zaposlenom data lično ili preko drugog lica ili obećana u vezi s poslovima. Uredjuje zabrana sprečavanja uzbunjivanja i zaštita uzbunjivača. Banka je donela opšte akte kojima je regulisala postupak prijavljivanja štetnih radnji i korupcije u Banci (postupak uzbunjivanja) i kojima je zabranila stavljanja uzbunjivača, odnosno lica koje uživa zaštitu kao uzbunjivač u nepovoljniji položaj zbog uzbunjivanja.

Saglasno Zakonu, određeno je lice ovlašćeno za prijem informacija i vođenje postupka u vezi sa uzbunjivanjem. Zaposlenom koji prijavi štetnu radnju i korupciju pruža se zaštita u skladu sa zakonom, ako uzbunjivanje izvrši na način propisan zakonom i otkrije informaciju u roku od jedne godine od dana saznanja za izvršenu radnju zbog koje vrši uzbunjivanje, a najkasnije u roku od deset godina od dana izvršenja te radnje. Banka preuzma mere za zaštitu uzbunjivača od štetne radnje kao i neophodne mere radi obustavljanja štetne radnje i otklanjanja posledica štetne radnje. U slučaju anonimnih prijavi, Banka neće preduzimati mere u cilju otkrivanja identiteta anonimnog uzbunjivača. Nepostupanje po odredbama Kodeksa predstavlja povredu radne obaveze za koju zaposleni može biti odgovoran u skladu sa Zakonom o radu i Kolektivnim ugovorom. Prilikom zasnivanja radnog odnosa, Odeljenje ljudskih resursa novog zaposlenog upozna je sa odredbama ovog kodeksa. Odeljenje kontrole usklađenosti poslovanja se stara o poštovanju odredaba ovog kodeksa. Na zahtev zaposlenih, ovo Odeljenje daje tumačenje odredaba kodeksa. Zaposleni je dužan da tu organizacionu jedinicu bez odlaganja obavesti o svakoj situaciji koja predstavlja kršenje ili mogućnost kršenja odredaba Kodeksa. Odeljenje kontrole usklađenosti poslovanja informiše zaposlene i vrši obuke koje su relevantne za primenu Kodeksa. Kao važan aspekt preventivnog pristupa u ovoj materiji, ističemo i rad Radne grupe za poznavanje i praćenje transakcija i klijenata sa stanovišta sprovođenja internog sistema sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma, u čiji rad su uključeni predstavnici više organaizacionih delova Banke. Cilj održavanja sastanaka je analiza primene Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma i drugih propisa, kao i internih akata Banke koja se odnose na predmetnu materiju kroz praćenje: transakcija klijenata-pravnih i fizičkih lica, pojačani nadzor nad računima i transakcijama klijenata, analiziranje neuobičajenih transakcija prema Zakonu i dr. U okviru Radne grupe analizirani su i instrumenti borbe protiv korupcije na internom nivou, ukazujući na važnost jedinstvenog Antikorupcijskog programa Banke. Banka

podstiče edukaciju zaposlenih koje Banka o svim aspektima borbe protiv korupcije, savremenim antikorupcijskim instrumentima, preventivnog delovanju, ali i promocija principa KDO i etičkog biznisa kroz različite edukativne forme internog ili eksternog karaktera i u saradnji sa radnom grupom nacionalne mreže Globalnog dogovora za borbu protiv korupcije.

Sveobuhvatni Antikorupcijski program Banke objedinjava preventivnu i represivnu dimenziju i harmonizovna je sa savremenim standardima koji regulišu antikorupcijsko delovanje u poslovnoj sferi. Cilj navedenih aktivnosti je dostizanje visokog nivoa antikorupcijske kulture i poslovne etike, čime Banka nastoji da zadovolji standarde predviđene agendom pristupanju Evropskoj uniji i Agendom 2030. Stalno potvrđujemo poslovnu i vrednosnu orijentaciju Banke zasnovanu na poštovanju integriteta i etičnosti, promociji vrednosti odgovornog biznisa iznad normativnog okvira, kreiranju novih proizvoda koji implementiraju te vrednosti i etičke standarde.

III EFEKTI PREDUZETIH AKTIVNOSTI NA POLJU KDO TOKOM AKTUELNOG IZVEŠTAJNOG PERIODA

- U novom 11. Izveštaju o napretku potvrđuje se dugoročna strateška orijentacija Alta banke (raniji poslovni naziv JUBMEs banka) prema principima DOP i novim ciljevima održivog razvoja. U svim fazama razvoja banke, uključujući novu dinamičnu fazu u razvoju koja se vezuje za promenu u akcionarskoj strukturi kapitala Banke, odnosno prodaju državnog udela u kapitalu ke respektabilnoj finansijskoj instituciji ALTA Pay Group d.o.o. potvrđujemo našu trajnu posvećenost principima ciljevima društveno odgovornog poslovanja i ciljevima održivog razvoja.

-U izveštaju iznosimo osnaženu i lidersku poziciju Banake u promociji ciljeva KDO i održivog razvoju u okviru bankarsko-finansijskog sektora Republike Srbije. Vrednostima odgovornog biznisa i održivog razvoja pristupamo integralno, progresivno, kreativno i u okviru integrisanog menadžmenta kvaliteta, strateški se pozicionirajući kao konkurentna, prepoznatljiva društveno odgovorna finansijska institucija na nacionalnom i regionalnom nivou.

- U aktuelnom trenutku, Banka potvrđuje svoju poziciju društveno odgovornog subjekta i preuzima sve mere i akcije kako bi se sačuvalo zdravlje zaposlenih, klijenata i svih drugih subjekata na koje utiče naše poslovanje, ali i svojim aktivnostima konkrentno doprinosi očuvanju ekonomke i socijalne kohezije. Savremena biznis zajednica ima posebnu odgovornost kako bi se sačuvalo nužan nivo socijalne kohezije u uslovima primene međunarodnih i nacionalnih mera u borbi protiv corona virusa COVID 19. Poštujući navedeno, Banka je pružila značajnu pomoć zdravstvenom sektoru Republike Srbije u cilju nabavke opreme neophodne za borbu protiv epidemije.

- Osnovni pristup banke je da konceptu KDO ne pristupamo parcijalno, već je integralna primena ovih principa osnova politike i sistema integrisanog menadžmenta kvaliteta. Ovim se društveno odgovorno poslovanje definiše kao razvojna i strateška komponenta upravljanja. Stalno unapređujemo sistem menadžmenta kvaliteta za standarde ISO 9001:2008 - Sistem menadžmenta kvaliteta, ISO 27001:2005 - Standard za bezbednost informacija i ISO 14001:2004 - Standard za zaštitu životne sredine uz redovnu godišnju evaluaciju od strane referentnog sertifikacionog tela. U skladu sa Politikom kvaliteta, Politikom sigurnosti informacija

i Politikom zaštite životne sredine Integrisani sistem menadžmenta se kontinuirano unapređuje tako da je Banka nakon dve uspešne resertifikacije produžila važnost trajanja sertifikata do 15.03.2021 godine.

-Nastavili smo da unapređujemo naša u unutrašnja akta i praksu-alate u oblasti KDO, što je je predviđeno sistemom integrisanog menadžmenta kvaliteta. Principi KDO su integrisani u politike kvaliteta, sigurnosti informacija i zaštite životne sredine, tj. sintetički su povezani relevantnim međunarodnim standardima poslovanja (ISO standardi 9001, 27001 i 14001), koji zahtevaju stalnu evaluaciju sistema i prakse upravljanja rizicima DOP. Korporativni uspeh gledavamo u pozitivnoj korelaciji sa ostvarivanjem principa DOP, odnosno zdravog biznisa.

-U izveštajnom periodu nastavili smo takođe da integralno primenjujemo sve principe Globalnog dogovora UN, bez kojih se ne mogu ostvariti fundamentalni principi održivog razvoja (ekonomski, socijalni, kulturni i ekološki) i da promovišemo različite inicijative i partnerstva - institucija javne, privredne i nevladine sfere u cilju inkluzivnog, održivog razvoja.

-Realizovane aktivnosti u sferi KDO i primene principa Globalnog dogovora u ovom izveštajnom periodu se konkretno i sadržajno usklađuju sa novom razvojnom Agendom odnosno novim ciljevima održivog razvoja koju su dugoročna strateška orijentacija Republike Srbije, kao i članica nacionalne mreže Globalnog odgovora UN. Nova razvojna agenda se konkretno potvrđuje na nacionalnom nivou, s tim da se kroz tripartitni dijalog javne sfere, poslovnog sektora i NVO, u koordinaciji Radne grupe za nove ciljeve održivog razvoja Globalnog dogovora, promovišu novi oblici javno-privatnih partnerstava usmereni na dugoročnu promociju izabranih ciljeva održivog razvoja, korporativne održivosti i principa odgovornog biznisa. Učestvovali smo u mnogim aktivnostima usmerenim na promociju Agende 2030 koje je nacionalna mreža Globalnog dogovora organizovala u saradnji sa resornim ministarstvom zaduženim za primenu Agende 2030 i/ili sa partnerskom institucijom- UNDP.

-Tokom izveštajnog perioda nastavili smo da proaktivno delujemo u različitim strukturama nacionalne mreže Globalnog dogovora (Upravni odbor, radne grupe za borbu protiv korupcije, promociju KDO u bankarstvu i finansijama, nova Radne grupe za promociju ciljeva održivog razvoja i dr) u ciju ostvarivanja misije naše nacionalne mreže kao središta povezivanja subjekata iz različitih sfera oko platforme DOP i korporativne održivosti. Nastavili smo da aktivno delujemo u radu Upravnog odbora nacionalne mreže Globalnog dogovora u cilju pripreme za sprovođenju Nove strategije razvoja Globalnog dogovora UN 2020. Dokument ima za cilj da unapredi organizaciju i rad lokalnih mreža uvođenjem poslovnog modela upravljanja mrežom.

-Aktivno promovišemo tripartitni dijalog javne sfere, poslovnog sektora i NVO, u koordinaciji Radne grupe za nove ciljeve održivog razvoja nacionalne mreže Globalnog dogovora, odnosno nove oblike javno-privatnih partnerstava usmereni na dugoročnu promociju izabranih ciljeva održivog razvoja, korporativne održivosti i principa odgovornog biznisa. Globalna razvojna agenda UN nije isključivo razvojna platforma koja obavezuje države UN, već obavezuje i različite strukture društvene zajednice, a posebno poslovni sektor.

- Biznis zajednica kroz programe KDO, izveštavanja o primeni principa KDO i održivosti, postaje jedan od važnih partnera javnoj sferi na lokalnom, nacionalnom i evropskom nivou u ostvarivanju društva ekonomske i socijalne i ekološke održivosti.

-Integralno i progresivno primenjujemo principe KDO koji se odnose na ljudska prava, radne standarde, životnu srednu i antikorupciju, koji su sinergijski uskladjeni sa Novom razvojnom agendom 2030 i ciljevima evropskog integracionog procesa, dugoročnoj strateškoj orijentaciji Republike Srbije i članica nacionalne mreže Globalnog dogovora UN - Srbija. Zadaci iz naše pregovoračke agende o pristupanju EU uključuju usklađivanje nacionalne razvojne politike ne samo sa novim ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih nacija, već i sa Strategijom "Evropa 2020", koja promoviše pametan, održiv i inkluzivan rast.

-Inovativnim modelima primene principa KDO u svojim poslovnim aktivnostima odgovaramo na izazove nove razvojne Agende. U sistemskom i funkcionalnom smislu, potvrđujemo naprednu fazu primene principa KDO, uz poštovanje dijaloga i saradnje za različitim internim i eksternim stejkholderima, podstičući stratešku orijentaciju prema korporativnoj održivosti.

- Tradicionalno smo nastavili da, saglasno svojim mogućnostima, podržava rad Fondacije Globalnog dogovora UN, čime potvrđujemo doslednost u podršci svim akcijama UN Globalnog dogovora i izražava spremnost da nastavi da promoviše održiv razvoj i nove vrednosti savremenog biznisa.

- Osnajući internu dimenziju politike i strategije DOP, nastavili smo da unapređujemo sisteme podrške zaštiti ljudskih prava, posebno zaštite zdravlja i bezbednosti ljudi, kroz redovno stručno usavršavanje zaposlenih u domenu zaštite zdravlja na radu, zaštite od požara i evaluaciju znanja zaposlenih iz ove oblasti. Kao društveno odgovorna kompanija, nastavili smo da unapređujemo sisteme podrške zaštiti ljudskih prava, posebno zaštite zdravlja i bezbednosti ljudi, kroz redovno stručno usavršavanje zaposlenih u domenu zaštite zdravlja na radu, zaštite od požara i evaluaciju znanja zaposlenih iz ove oblasti. Važan segment DOP je politika upravljanja ljudskim resursima. Nastavili smo da unapređujemo svoju politiku zapošljavanja i podsticanja procesa stalnog usavršavanja zaposlenih koji doprinosi dostizanju utvrđenih strateških ciljeva. N zapostavlja ni ulogu obrazovanja kao razvojne determinante. U tom smislu prilagođena je i naša politika upravljanja ljudskim resursima. Uz redovnu evaluaciju učinka zaposlenih u skladu sa modernim standardima i politikom upravljanja ljudskim resursima, Banka je nastavila da zapošljava mlađe, visokoobrazovane ljude, od kojih se očekuje da primene nova znanja i ponude inovativna rešenja u bankarskom poslovanju i dr. Banka je nastavila da upućuje zaposlene na specijalističke studije, kurseve i dr. iz oblasti modernog bankarskog poslovanja, uključujući učešće na finansijskim skupovima i forumima posvećenim pitanjima razvoja bankarskih proizvoda i usluga. Zaposleni su usavršavali svoja znanja u oblasti međunarodnog i domaćeg platnog prometa, korporativnog bankarstva, inovativnih tehnologija i mobilnog bankarstva odnosno procesa digitalizacije u poslovnim operacijama, unapređenja sistema za prečavanje pranja novca i finansiranje terorizma, inovativnih modela finansiranja zelenih projekata, finansiranja projekata iz sredstava dostupnih fondova Eu i dr.

- Zaposlenima u Banci i dalje su omogućeni besplatni sistematski pregledi, kao i korišćenje usluga lekara-specijalista pod povlašćenim uslovima - za zaposlene i članove njihovih porodica.

- Nastavili smo da svoj pozitivan i aktivan odnos prema principima DOP dokazujemo stalnom saradnjom i doniranjem aktivnosti vodećih neprofitnih humanitarnih organizacija u našoj

zemlji, elitnih i amaterskih sportskih organizacija iz različitih grana sporta (atletike, rukometa), Nastavili rekreativnog bavljenja sportom kao važnog preduslova promocije zdravlja naše populacije, kao i dinamičnog socijalnog i kulturnog razvoja.

-Tradicionalno podržavamo različite projekte kulturnih, zdravstvenih, sportskih organizacija, koji promovišu održivi humani razvoj, u čijem središtu su ljudska prava, kao integralna kategorija.

-Nastavili smo da promoviramo značaj očuvanja kulturnog identiteta i inkluzije ugroženih grupa posebno na teritoriji AP Kosovo i Metohija. Ponovo smo podržali akciju kupovine knjiga za osnovne škole na teritoriji AP Kosovo i Metohija. Širenjem kulture jezika kao važne kategorije kulturnog identiteta poštujemo potrebe mlade školske populacije na teritoriji KIM, koja je živi u enklavama sa otežanom komunikacijom sa maticom.

-Ostvarivanje cilja 3. održivog razvoja (Zdravlje i blagostanje) nije moguće bez dugoročne posvećenosti i podrške razvoju sporta. Naša orijentacija je da podržavamo amaterski sport, kao jedan od važnih činilaca opšte sportske kulture koji doprinosi zdravlju populacije. Podržali smo ženski Atetski klub iz Kosjerića, ali i Rukometni klub iz Padinske skele (prigradsko područje) koji učesnik elitnog nacionalnog takmičenja.

-Podržavamo projekte koje doprinose promocije oblikovanju inkluzivnog društva, društva socijalne kohezije. Takođe smo nastavili da podržavamo akciju Saveza sportova Vračar, Beograd „Trofej Vračara - Vračar bez barijera“, koja je uključila i organizaciju turnira u basketu. Ova akcija je u okviru projekta „Javni prostori bez barijera za osobe sa invaliditetom“, koju sprovodi Grad Beograda već dve godine.

- Nastavili smo sa tradicionalnom akcijom pomoći narodnim kuhinjama u našim enklavama na teritoriji AP Kosovo i Metohija u saradnji sa Eparhijom Raško-prizrenskom, odnosno Dobrotvornom organizacijom Eparhije Raško-prizrenske „Majka devet Jugovića“. Nastavili smo da podržavamo Udruženje prognanin i raseljenih sa teritorije AP Kosova i Metohija.

- Središna tačka naših ukupnih aktivnosti na polju DOP je stalna podrška(uključujući i inovativne akcije) misiji i ciljevima Humanitarne fondacije „Za dečje srce“, čiji smo jedan od ključnih osnivača i donatora (oblik dugoročnog partnerstva sa neprofitnim sektorom). Fondacija je potvrdila svoju poziciju važnog subjekta koji podražava elitne zdravstvene institucije RS u sistemu zdravstvene zaštite dece i mlađe populacije.

-Imajući u vidu stratešku orijentaciju Banke prema principima korporativne društvene odgovornosti i novim ciljevima održivog razvoja, odnosno reputaciju Banke kao lidera u nacionalnoj mreži Globalnog dogovora, nastavili smo da podržavamo Rezervat Uvac autentični rezervat prirode, sedište beloglavog supa, što je takodje oblik dugoročnog partnerstva sa neprofitnim sektorom.

- Banka je nastavila da progresivno inovativno unapređenje primenu 10. principa Globalnog dogovora UN - borba protiv korupcije. Prepoznati smo kao lider u primeni 10 principa, a ključna komponenta takvog pozicioniranja Banke je naša inovativni i autonomni Antikorupcijskog programa koji promoviraju preventivno delovanje i nultu tolerancije na korupciju, u sinergiji sa integrisanim menadžmentom kvaliteta.

Pregled realizovanih aktivnosti na promociji principa KDO, u izveštajnom periodu u ilustruje stratešku razvojnu orijentaciju i lidersku poziciju Banke kao društveno odgovorne finansijske institucije i aktivne članice Globalnog dogovora UN i ukazuje na progres u implementaciji principa KDO, koji sue od važnosti i za naše pozicioniranje i profilisanje kao aktivnog učesnika u primeni novih ciljeva održivog razvoja.

IV BUDUĆA ORIJENTACIJA I PLANIRANE AKTIVNOSTI BANKE USMERENE NA UNAPREĐENJE PRIMENE PRINCIPA KDO I ODRŽIVOG RAZVOJA (KORPORATIVNE ODRŽIVOSTI)

- Opredeljujući se da aktivno promoviše principe Globalnog dogovora kroz stalne inovacije i evolutivni-dijalektički pristup, Alta banka postavlja istovremeno i buduće strateške smernice prema konceptu KDO, kao i okvire za promociju novih principa održivog razvoja ..Pozicioniranje i profilisanje Banke kao visoko konkurentnog i inovativnog i društveno odgovornog subjekta na domaćem bankarsko-finansijskom tržištu su naše strateške- razvojne smernice.

- Alta banka će nastaviti da se konkurentno i održivo pozicionira na nacionalnom i regionalnom tržištu, uz stalno unapređenje palete proizvoda i usluga s obzirom na moderne proces digitalizacije i dr. , ali će svoju tržišno respektabilnu poziciju uvek sagledavati u korelaciji sa pozitivnim proaktivnim pristupom prema principima KDO i novim ciljevima održivog razvoja, odnosno vrednostima zdravog biznisa i poslovne etike.

- Univerzalni karakter podstiče mobilnost poslovne sfere u cilju kreiranja novih inovativnih proizvoda i platformi koje će implementirati principe održivog razvoja, ali i nove oblike konkurentnosti u poslovnoj sferi (realni i finansijski sektor), koja deluje kao partner državi i civilnom sektoru u promociji zdravog inkluzivnog razvoja.

-Napredak u primeni fundamentalnih principa Globalnog dogovora UN i liderska pozicija među društveno-odgovornim subjektima na nacionalnom nivou, uz transparentnost u prezentaciji aktivnosti u primeni ovih principa, pratiće i progres u politici izveštavanja o svim

aktivnostima Banke u oblasti društveno odgovornog poslovanja. Izveštaji o društveno odgovornom poslovanju - korporativnoj održivosti će, u narednom periodu, predstavljati sve važniji izvor evaluacije ukupnog rezultata poslovanja subjekata finansijskog/realnog sektora RS, ali i njihovog pozicioniranja kao tržišno respektabilnih i društveno odgovornih, koji principe zdravog biznisa implementiraju u svoje poslovne operacije, razvojne i strateške dokumente.

-Identitet društveno odgovornog subjekta gradimo šireći kulturu odgovornog biznisa ne samo na internom nivou, već i eksterno, stalno afirmišući principe KDO u realizaciji poslovnih operacija naših klijenta na domaćem i međunarodnom tržištu i dr. dugoročna strateška, vrednosna i praktična potvrda našeg doslednog integralnog pristupa evolutivnoj primeni principa KDO i održivog razvoja na internom i eksternom nivou, aktivna uloga u mreži Globalnog dogovora, primena savremenih međunarodnih standarda u okviru sistema integrisanog menadžementa kvaliteta i nezanemarivanje nijednog principa Globalnog dogovora bez kojih nema integralnog održivog razvoja su okviri su našeg dugoročnog delovanja u sferi KDO. Oni su takodje okviri kreiranja prepoznatljive pozicije Banke kao dinamičnog tržišno respektabilnog i društveno odgovornog subjekta bankarsko-finansijske sfere Srbije, koji aktivno doprinosi ostvarivanju nacionalnih strateških i razvojnih ciljeva i implementaciji Nove razvojne agende.

Miloš Brusin,
predsednik izvršnog odbora

Dr Miloš Vujnović,
član izvršnog odbora

